

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวกับเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน และสิทธิส่วนตัว ในต่างประเทศ

พัฒนาการและแนวความคิดของการกำหนดสิทธิเสรีภาพ และขอบเขตของสิทธิเสรีภาพ และเสรีภาพของสื่อมวลชนเป็นแนวคิดที่มาจากประเทศตะวันตก ซึ่งนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยนั้น ได้มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ได้มีการกำหนดขอบเขตของสิทธิเสรีภาพไว้ ในส่วนของเรื่องเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนนั้นได้มีการให้เสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารอย่างเปิดเผยกว้างเพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการแสวงหาข่าวสาร และนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้แก่ประชาชนทราบในเหตุการณ์ของสังคมในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งบทนี้จะทำการศึกษาในเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวกับเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในการดำเนินของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน และศึกษากฎหมายที่เกี่ยวกับผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งในของการควบคุมการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนของต่างประเทศ ว่ามีการกำหนดกฎเกณฑ์ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนไว้เพียงใดและมีหน่วยงานใดมีหน้าที่ควบคุมสื่อต่างๆ

3.1 กฎหมายเกี่ยวกับเสรีภาพของสื่อมวลชนของสหรัฐอเมริกา

พัฒนาของระบอบประชาธิปไตยและการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนที่เติบโตขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลกนั้นได้รับอิทธิพลมาจากรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา จึงถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรฉบับแรกของโลกสำหรับการปกครองตัวเองขึ้นเรียกว่า constitution เกิดขึ้นภายหลังจากได้มีคำประกาศอิสรภาพ (Declaration of Independence) จากสหราชอาณาจักรของอาณานิคมทั้ง 13 แห่ง เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1776 ได้จัดทำเป็นรัฐธรรมนูญสำหรับรัฐบาลสมาพันธรัฐขึ้น เรียกว่า บทบัญญัติของสมาพันธรัฐ (Articles of Confederation 1787) ที่มีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในเรื่องสำคัญต่างๆ รัฐธรรมนูญจึงมีผลบังคับใช้ได้เป็นระยะเวลาที่ยาวนานจนถึงปัจจุบัน การที่ได้ศึกษาถึงรายละเอียดของบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ

ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ก็จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน

3.1.1 หลักการพื้นฐานของเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาปรากฏอยู่ในบทแก้ไขรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นแนวคิดในการปกครองที่ให้ความสำคัญกับเสรีภาพ แต่ก็ไม่ได้ละเลยความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม ซึ่งลักษณะสำคัญของบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และมีผลผูกพันในระดับมลรัฐและท้องถิ่นด้วย โดยผลของรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 14 (Fourteenth Amendment)¹ สำหรับขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้อย่างค่อนข้างครอบคลุมเกือบทุกด้าน โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิเสรีภาพตามพัฒนาการของรัฐ และเงื่อนไขในการรวมกันเป็นสหพันธรัฐตามช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกันออกไปโดยสาระสำคัญ และขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาแบ่งออกเป็นสี่หมวด โดยหมวดหนึ่ง ว่าด้วยเรื่องของสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนจึงจะมี หรือที่เรียกกันว่า “หลักสิทธิมนุษยชน” โดยมีมาตรการที่ได้กำหนดไว้เกี่ยวกับเรื่องของสิทธิและเสรีภาพ ในเรื่องการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ เช่น การพูด การพิมพ์ ได้มีการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 1 หมวด Amendment โดยมีใจความสำคัญว่า รัฐสภาจะออกกฎหมายที่เกี่ยวกับการจำกัด หรือตัดทอนสิทธิในการพูด หรือการพิมพ์ โฆษณา หรือสิทธิของประชาชนที่จะร่วมชุมนุมโดยสงบ และสิทธิที่จะยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ต่อรัฐบาลไม่ได้²

การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามหลักรัฐธรรมนูญที่ได้แก้ไขเพิ่มเติม (The First Amendment to the U.S. Constitution) มาตรา 1 บัญญัติว่า รัฐสภาจะต้องไม่กำหนดกฎหมายใด ในการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการตีพิมพ์สื่อสิ่งพิมพ์ หรือสิทธิในการชุมนุม และการเรียกร้องให้รัฐบาลในการแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชนอย่างไรก็ตามเสรีภาพดังกล่าวแม้จะได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแต่หาใช่ว่าจะไม่มีข้อจำกัดไม่ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาหลักการพิจารณาว่าการตรากฎหมายของรัฐบาลนั้นจะชอบด้วย

¹ มานิตย์ จุมปา และ พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย. (2552). *รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา คำอธิบายเรียงมาตราพร้อมคำพิพากษาศาลฎีกา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 33.

² THE CONSTITUTION OF THE UNITED STATES OF AMERICA หมวด Amendments

Article 1 Congress Shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the government for a redress of grievances

รัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยพิจารณาจากเนื้อหาของกฎหมายนั้นเองว่า เป็นการตรากฎหมายเพื่อจำกัดการแสดงความคิดโดยตรง (Content-based) หรือเป็นเพียงการจัดระเบียบการแสดงความคิดเห็นที่ไม่มีผลต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นนั้น (Content-neutral) โดยหากรัฐทำการควบคุมเนื้อหาในลักษณะที่เป็น Content-based ศาลจะทำการตรวจสอบกฎหมายนั้นอย่างเข้มข้น ตามหลัก Strict scrutiny หรือ Strict test ในขณะที่การจำกัดเสรีภาพในลักษณะ Content-neutral ที่ไม่ได้มีลักษณะการจำกัดเสรีภาพในเนื้อหาหากเป็นเพียงการจัดระเบียบเรื่อง เวลา (Time) สถานที่ (Place) วิธีการในการแสดงความคิดเห็น (Manner) ศาลจะตรวจสอบโดยไม่พิจารณาในเนื้อหา และมักจะวินิจฉัยว่าเป็นการกระทำที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ³

3.1.2 หลักกฎหมายเกี่ยวเสรีภาพของสื่อมวลชน

หลักการคุ้มครองเสรีภาพของสื่อมวลชน และสิทธิของประชาชนที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง (rights to be informed) ภายใต้แนวคิดที่ว่าสื่อมวลชนต้องมีความเป็นอิสระ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยปราศจากการครอบงำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจาก “โทมัส เจฟเฟอร์สัน” ถือได้ว่าสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือการศึกษาทางการเมืองของประชาชน ต่อมารัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาจึงได้มีการรับรองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนเอาไว้ในบทแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 ของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา (First Amendment of the Bill of Rights) จากบัญญัติข้างต้นมีสาระสำคัญในการให้ความคุ้มครอง และรับรองเสรีภาพของสื่อมวลชน โดยศาลสูงสหรัฐอเมริกา (U.S. Supreme Court) ได้มีการให้ความหมายของคำว่า “Freedom of the Press” ไว้ว่าเป็นหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองสื่อมวลชนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา นั้นเป็นบทบัญญัติที่ให้การคุ้มครองแก่สื่อมวลชนประเภทของหนังสือพิมพ์ หนังสือ นิตยสาร สื่อภาพเคลื่อนไหว สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และหมายรวมรวมถึงสื่อไร้สายประเภทอินเทอร์เน็ตอีกด้วย ประกอบกับเจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา⁴

นอกจากที่ได้ให้การคุ้มครองเสรีภาพของสื่อมวลชนไว้อย่างชัดเจน แต่การคุ้มครองเสรีภาพก็มีข้อยกเว้นด้วยเช่นกัน โดยศาลสูงของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดข้อยกเว้นของการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ตามบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1 ได้มีการกำหนดลักษณะการแสดง

³ พ.ต.ท. ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ. *สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น: ความแตกต่างในการวิพากษ์วิจารณ์ตามหลักกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย*. หน้า 161-162.

⁴ วชิราภรณ์ พวงจินดา. (2559). *แนวทางการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. หน้า 103-104.

ความคิดเห็นที่ไม่อยู่ในการคุ้มครองตามบทบัญญัติดังกล่าวไว้ เช่น การแสดงความคิดเห็น โดยการตีพิมพ์ข้อความที่มีข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้อง และทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย หรือการหมิ่นประมาท ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นที่เป็นการก่อให้เกิดความตื่นตระหนกต่อบุคคลทั่วไป ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักกวีญชนในการพิจารณาว่าข้อความที่แสดงออกมามีทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อ่านหรือผู้ฟัง ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นที่มีผลเป็นการกระตุ้น หรือยุยงส่งเสริมให้มีการก่ออาชญากรรม หมายถึง การแสดงความคิดเห็นที่มีผลเป็นการปลุกกระดมให้เกิดความไม่สงบในรัฐ และเป็นการแสดงความคิดเห็นที่ข้อความดังกล่าวมีลักษณะเป็นข้อความที่อนาจาร⁵

อย่างไรก็ตาม ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในสังคมปัจจุบัน ไม่ได้เป็นการนำเสนอข้อมูลอันเป็นข้อเท็จจริงที่สนองต่อความรับรู้ของประชาชนแต่อย่างใด ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารนั้นจะขึ้นอยู่กับเจ้าขององค์กรในการกำหนดประเภท และเนื้อหาของข่าวสารที่ได้เผยแพร่ให้แก่ประชาชน ในสหรัฐอเมริกาเสรีภาพของสื่อมวลชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งภายใต้ระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดกฎหมายของรัฐ สำหรับในบางมลรัฐ ที่มีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน โดยมีขอบเขต ซึ่งเนื้อหาของกฎหมายเหล่านี้จะอยู่ภายใต้ขอบเขตของบทแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1 แห่งรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาที่ได้บัญญัติไว้ว่าห้ามมิให้รัฐตรากฎหมายใดๆ อันมีผลเป็นการจำกัด หรือตัดทอนเสรีภาพของสื่อ ทั้งนี้เพื่อให้สื่อมวลชนมีความเป็นอิสระ และสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี

3.1.3 มาตรการในการควบคุมสื่อมวลชน

ธุรกิจที่เกี่ยวกับสื่อมวลชนในปัจจุบันของสหรัฐอเมริกาอยู่ภายใต้เงื้อมมือของบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 แห่งรัฐธรรมนูญซึ่งได้ให้ความคุ้มครองแก่เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ดังนั้น กฎหมายจึงได้กำหนดให้มีมาตรการต่างๆ เพื่อควบคุมเสรีภาพของสื่อมวลชนไว้หลายมาตรการ เช่น มาตรการทางกฎหมาย หรือการจัดตั้งองค์กรเพื่อทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการดำเนินการตามหน้าที่ของสื่อมวลชน ซึ่งองค์กรที่ทำหน้าดังกล่าวมีด้วยกันสองรูปแบบคือ หน่วยงานในรูปแบบขององค์กรอิสระ และองค์กรตุลาการ

การควบคุมด้วยกฎหมาย

ในสหรัฐอเมริกา การควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนมีหลากหลายมาตรการ มาตรการทางกฎหมายเป็นหนึ่งในมาตรการที่ช่วยควบคุมการนำเสนอข่าวสาร ให้ยังคงไว้ซึ่งสมดุลในเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน และสิทธิที่จะรับรู้ของประชาชน ซึ่งมีความสอดคล้อง และเกี่ยวกันทั้งการที่สื่อมวลชนจะนำเสนอข่าวสารใดๆ ก็ตามจะต้องคำนึงว่าผู้ที่ถูกสื่อมวลชนพาดพิง และถูกนำไปเสนอเป็นข่าวนั้น ได้รับผลกระทบในแง่ของการถูกละเมิดสิทธิ

⁵ วิชากรณ พวกจินดา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 4. หน้า 107-109.

ส่วนบุคคลหรือไม่ หากเกิดการละเมิดขึ้น และความเสียหายเกิดขึ้นต่อบุคคลผู้ที่ตกเป็นข่าว บุคคลนั้นย่อมที่จะสามารถใช้สิทธิทางกฎหมายในการเอาผิดต่อสื่อมวลชน และเรียกร้องเอาค่าเสียหายที่เกิดจากการนำเสนอข่าวนั้นได้ การที่บุคคลนั้นจะใช้สิทธิในการเรียกร้องดังกล่าว โดยทั่วไปแล้ว บุคคลย่อมนำกฎหมายที่มีอยู่แล้ว เช่น กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา เข้าไปปรับใช้เพื่อบังคับให้สื่อมวลชนรับผิดชอบต่อความเสียหายดังกล่าวได้

สำหรับสื่อมวลชนในปัจจุบันนั้นมีหลากหลายประเภทแตกต่างกันไป เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำพวกวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ รวมถึงอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ กฎหมายที่ใช้ควบคุมมันจึงต้องมีความแตกต่างกันออกไป โดยกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมมีดังนี้

สำหรับสื่อมวลชนประเภท สื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งในปัจจุบันในบางประเทศนั้น จะมีกฎหมายเกี่ยวกับการพิมพ์ (press law) ออกมาบังคับใช้โดยเฉพาะ แต่มีปัญหาอยู่ที่ว่า ในการบังคับใช้กฎหมายการพิมพ์นี้จะเป็นการลิดรอน และควบคุมการพิมพ์ของสื่อมวลชน และยังขัดต่อเรื่องของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ทำให้ประเทศที่ใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยได้มีการยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับการพิมพ์เพื่อควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์นี้ไป เช่นเดียวกับในสหรัฐอเมริกา ซึ่งในสหรัฐอเมริกาก็ไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ หรือกฎหมายของสหรัฐอเมริกาได้มีการรับรองเสรีภาพดังกล่าวนี้ไว้อย่างกว้าง ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายอาญา รวมไปถึงมีหลักกฎหมายเฉพาะ เช่น กฎหมายหมิ่นประมาท กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งลามก กฎหมายว่าด้วยเสรีภาพในข้อมูลข่าวสาร กฎหมายลิขสิทธิ์ เป็นต้น

สำหรับในด้านของสื่อมวลชนอีกประเภทหนึ่ง คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์ สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น สำหรับสื่อมวลชนประเภทดังกล่าว การที่จะมีกฎหมายออกมาควบคุมนั้นเป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อน เพราะอาจจะมีการกระทบต่อเสรีภาพในการพูดแสดงความคิดเห็น แล้วยังมีความเป็นไปได้ที่จะกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงออก ในการที่จะกำหนดกฎหมายในเรื่องดังกล่าวนี้ ในสหรัฐอเมริกาได้มีการรับรองเสรีภาพในการแสดงออก และการแสดงความคิดเห็นเอาไว้อย่างกว้างในรัฐธรรมนูญ และในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 และที่ 9 เป็นการให้ความคุ้มครองผ่านรัฐธรรมนูญนั่นเอง เนื่องจากสื่อมวลชนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวมีรายละเอียดปลีกย่อยในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะในด้านเนื้อหา ฝั่งรายการ สิ่งที่น่าเสนอต่อประชาชน การที่จะมีกฎหมายที่รับรองเสรีภาพเอาไว้เพียงแต่ในรัฐธรรมนูญเท่านั้นยังไม่เพียงพอ แต่จะมีกฎหมายบังคับเพิ่มเติมที่นอกเหนือการรับรองเสรีภาพดังกล่าวให้แก่สื่อมวลชนในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว ยังเป็นการควบคุมไม่ให้สื่อมวลชนใช้อำนาจที่ตนมีจนเกินสมควรในการแสดงออกทางรายการต่างๆ

ล้วนจะต้องมีมาตรฐานในการนำเสนอ และวางแผนผังรายการ ให้มีความสมดุล และยุติธรรมในการนำเสนอรายการ ซึ่งในปี ค.ศ. 1934 สหรัฐอเมริกาได้มีการประกาศใช้กฎหมายสื่อสารมวลชนที่เรียกว่า “communications Act 1934” โดยมีภารกิจจัดตั้งองค์กรอิสระขึ้นมากำกับดูแลสื่อกระจายเสียงต่างๆ ซึ่งองค์กรที่มีหน้ากำกับดูแลนั้น คือ “Federal Communications Commission” หรือที่รู้จักกันในนาม FCC นั่นเอง

โดย communications Act 1934 นั้นเป็นหลักเกณฑ์อย่างกว้าง ในการที่จะให้ FCC นำหลักเกณฑ์ดังกล่าวไปปรับเป็นกฎข้อบังคับเพื่อนำไปใช้ให้เกิดผลจริง หลักเกณฑ์ของ communications Act 1934 ได้ปรากฏขึ้นในบทบัญญัติ โดยเป็นการมุ่งเน้นในเรื่องการควบคุมด้วยการสื่อสารโดยสาย หรือคลื่นวิทยุ ให้ใช้งานให้ไกลที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ และเพื่อให้มีประสิทธิภาพอย่างสูง และจะต้องอำนวยความสะดวก และจัดความเหมาะสมให้สมดุลกับค่าบริการ ค่าใช้จ่ายที่ประชาชนต้องจ่าย และต้องเป็นไปโดยคำนึงถึงความปลอดภัย และความมั่นคงของประเทศ อีกทั้งยังต้องเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ ความสะดวก และความจำเป็น เป็นต้น

การควบคุมตนเองโดยสื่อมวลชน

นอกจากมาตรการควบคุมสื่อมวลชน โดยกฎหมายแล้ว ยังมีการควบคุมโดยให้สื่อมวลชนควบคุมตนเอง โดยประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยในหลายประเทศ ได้มีการนำมาตรการนี้ไปปรับใช้กับประเทศของตน ซึ่งเป็นวิธีการที่รัฐไม่ต้องเข้าไปแทรกแซง ในการกำหนดมาตรการใดๆ หรือระเบียบกฎหมายที่ออกมาใช้บังคับนั้นเกิดจากสื่อมวลชนด้วยตนเองเป็นผู้กำหนด เพราะที่สื่อมวลชนย่อมรู้ดีที่สุดในสาขา และแขนงงานของตนมีความต้องการอะไรเป็นพิเศษ และเรื่องใดจำเป็นต้องได้รับการควบคุมอย่างเข้มงวด จึงเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพสื่อมวลชนเมื่อมีมาตรการควบคุมตนเองโดยสื่อมวลชน

ในสหรัฐอเมริกาในเรื่องของการให้สื่อควบคุมตนเองนั้น ในด้านของสื่อสิ่งพิมพ์ หรือหนังสือพิมพ์ ใน ค.ศ. 1922 มีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพนักหนังสือพิมพ์แห่งสหรัฐอเมริกา หรือที่รู้จักกันในนามของสมาคมบรรณาธิการนักหนังสือพิมพ์อเมริกา (American Society of Newspaper Editors) และมีการออกกฎระเบียบวิชาชีพแห่งนักหนังสือพิมพ์แห่งสหรัฐอเมริกา (American Canons of Journalism) ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาจากการนำเสนอข่าวสารของนักหนังสือพิมพ์ จำต้องคำนึงถึงประโยชน์แห่งสาธารณะ และจะต้องมีความห่วงใยในชีวิตมนุษย์ทุกคน อีกทั้งสื่อมวลชนยังต้องตระหนักว่าตนมีผลอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงต้องรับผิดชอบต่อข่าวสารของตน รวมถึงรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม และประเทศเพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอเพื่อให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

โดยสมาคมบรรณาธิการนักหนังสือพิมพ์อเมริกา (American Society of Newspaper Editors) นั้นมีเป้าหมายในการจัดตั้งด้วยกัน 5 ประการ

ประการแรก คือ เพื่อรักษาสิทธิของสื่อมวลชน และนักหนังสือพิมพ์ให้เป็นไปตามสิทธิเสรีภาพที่ได้มีการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 และเพื่อเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ

ประการที่สอง คือ เพื่อผลักดันการเสาะแสวงหาข่าวสารของสื่อมวลชน ในรูปแบบที่มีความหลากหลายมากขึ้น

ประการที่สาม คือ เพื่อส่งเสริมบทบาทของสื่อมวลชน ในการที่จะนำเสนอข่าวสารที่มีความจำเป็น และมีประโยชน์ต่อประชาชนในฐานะพลเมือง

ประการที่สี่ คือ เพื่อกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในแวดวงสื่อสารมวลชน

ประการที่สุดท้าย คือ เพื่อให้แก่นักสื่อสารมวลชน และนักหนังสือพิมพ์ทุกคนเคารพซึ่งกันและกัน⁶

ในเรื่องของกฎระเบียบวิชาชีพแห่งนักหนังสือพิมพ์แห่งสหรัฐอเมริกา (American Canons of Journalism) นั้นมีเนื้อหาด้วยกันทั้งหมด 8 หมวดด้วยกัน โดยหมวดที่ 1 นั้นว่าด้วยเรื่องของชื่อของสมาคม หมวดที่ 2 เกี่ยวกับสมาชิกของสมาคม โดยรายละเอียดจะระบุถึงที่มาของสมาชิก หน้าที่ ประธานสมาคม รวมถึงพันธกิจของสมาคม สำหรับในหมวดที่ 3 4 และ 5 นั้นเป็นกฎระเบียบที่เกี่ยวกับคณะผู้บริหาร และบทบาทของสมาชิก รวมถึงผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการบริการตามลำดับ และในส่วนของหมวดที่ 6 ว่าด้วยการประชุมสมาคม ในส่วนเนื้อหาที่เกี่ยวกับเลือกตั้ง และการคัดเลือกคณะกรรมการของสมาคมนั้นอยู่ในหมวดที่ 7 สำหรับหมวดที่ 8 นั้นว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับการพักงานของสมาชิก และการฟื้นฟูสภาพความเป็นสมาชิก โดยมีบทบัญญัติแก้ไขเพื่อเพิ่มเติมในส่วนสุดท้ายของระเบียบเพิ่มเข้าอีกด้วย

สมาคมบรรณาธิการนักหนังสือพิมพ์อเมริกา (American Society of Newspaper Editors) นั้น มีการดำเนินการอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ทางจริยธรรมของสื่อมวลชนด้วยกัน 6 ประการ ดังนี้

ประการแรก คือ ความรับผิดชอบ คือการที่ผู้อ่านมีสิทธิที่จะคล้อยตาม และเชื่อถือต่อหนังสือพิมพ์ ดังนั้นการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักหนังสือพิมพ์ จะต้องเคารพต่อข้อเท็จจริงที่น่าเสนอ และนำเสนอข่าวด้วยความรับผิดชอบโดยตระหนักถึงผลประโยชน์ส่วนรวม มิใช่ผลประโยชน์ส่วนตัวของนักหนังสือพิมพ์เอง

⁶ นิธิวัชร ดันดิภัสร์ศิริ. (2559). *เสรีภาพของสื่อมวลชน: ศึกษากฎการนำเสนอข่าวของนักแสดง*.

วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 154-155.

ประการที่สอง คือ เสรีภาพของสื่อมวลชน คือ เสรีภาพในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง เป็นเสรีภาพที่ไม่อาจปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงได้ เพราะมีการรับรองเอาไว้แล้วในกฎหมาย

ประการที่สาม คือ ความเป็นอิสระจากการควบคุม และการแทรกแซงใดๆ ยกเว้นแต่การ นำเสนอข่าวสารใดๆ ที่เป็นการขัดต่อผลประโยชน์สาธารณะ หรือเป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลย่อมสามารถเข้าควบคุมการนำเสนอข่าวเช่นว่านั้นได้

ประการที่สี่ คือ สื่อมวลชนจะต้องนำเสนอข่าวสารด้วยความจริงใจ ความจริง ความถูกต้อง และความเชื่อถือที่ดี เพื่อให้ผู้รับสาร และผู้อ่านทุกคนได้รับประโยชน์สูงสุดในการอ่าน ข่าวสารนั้น

ประการที่ห้า คือ การนำเสนอข่าวสารนั้นด้วยความเป็นกลาง คือ การปฏิบัติตนของสื่อมวลชนจะต้องมีความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างการรายงานข่าว และการแสดงความคิดเห็น การรายงานข่าวควรจะเป็นอิสระจากความเห็น หรืออคติใดๆ และไม่สอดแทรกแทรกทรศนะส่วนตัว อันเป็นการชักจูงผู้อ่าน

ประการสุดท้าย คือ สื่อมวลชนต้องนำเสนอข่าวสารด้วยความเป็นธรรม ไม่ควรนำเสนอสิ่งใดที่ล่อลวงละเมิดต่อสิทธิความเป็นส่วนตัว และกระทบต่อชื่อเสียงของปัจเจกชนด้วยความ เป็นธรรม

การควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนด้วยตนเอง นอกจากการควบคุมที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว ในการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในแขนงอื่นๆ ในสหรัฐอเมริกา เช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ นั้น จะอยู่ในรูปแบบองค์กรอิสระเป็นส่วนใหญ่ โดยมีองค์กรกลางที่เป็นอิสระ ขึ้นมากำกับดูแลสื่อกระจายเสียงต่างๆ คือ “Federal Communications Commission” หรือ FCC นั้นเอง

การควบคุมโดยองค์กรอิสระของรัฐ

มาตรฐานการควบคุมตนเอง เกี่ยวกับการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา ที่มีผล และเป็นมาตรการที่เกิดจากการตระหนักถึงในบทบาทของบุคคลในแวดวงของสื่อมวลชน ด้วยกันเอง คือ มาตรการควบคุมการนำเสนอข่าวสาร โดยองค์กรอิสระของรัฐ โดยพื้นฐาน สื่อมวลชนจะทำหน้าที่ของตนบนพื้นฐานของจรรยาบรรณในวิชาชีพสื่อมวลชน แต่เพียงจรรยาบรรณอย่างเดียวก็ไม่เพียงพอ และไม่สามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่มีองค์กรกลาง โดยองค์กรดังกล่าวเป็นเพียงองค์กรที่เข้ามาช่วยในการกำกับดูแลในการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การควบคุมนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นความรับผิดชอบที่สื่อมวลชนจะต้องตระหนักและปฏิบัติตาม

ในสหรัฐอเมริกา องค์กรกลางที่เข้ามากำกับดูแลสื่อกระจายเสียง ของสื่อสารมวลชน คือองค์กร “Federal Communications Commission (FCC)” โดยในระยะเริ่มแรกที่มีการก่อตั้ง FCC นั้น จุดเริ่มของ FCC เป็นภาคเอกชนที่ดำเนินการก่อตั้งขึ้น ในภายหลังได้มีเหตุจลาจลขึ้น โดยความวุ่นวายที่เกิดขึ้นนั้นมาจากการแข่งขันของคลื่นวิทยุ อันเนื่องมาจากมีการก่อตั้งสถานีวิทยุขึ้น และในที่สุดได้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการกระจายเสียงคลื่นวิทยุขึ้น ที่เรียกว่า The Radio Act 1927 และได้มีการจัดตั้ง Federal Radio Commission (FRC) ขึ้น โดยองค์กร FRC นี้มีหน้าที่ในการออกใบอนุญาตแก่สถานีวิทยุกระจายเสียง และมีหน้าที่ในการควบคุมการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จัดสรรคลื่นความถี่ต่างๆ มีสถานีท้องถิ่นเกิดขึ้นมากมาย และได้มีการพัฒนาต่อมา จนกลายเป็นสถานีระดับชาติขึ้น เช่น National Broadcasting Company (NBC) หรือ Columbia Broadcasting System (CBS) และ American Broadcasting Company (ABC) เป็นต้น ซึ่งในเวลาต่อมา การถือกำเนิดของ FCC จึงเกิดขึ้นใน ค.ศ 1934 โดยมีการออกกฎหมาย The Communication Act 1934 ขึ้น โดยก่อนหน้านี้ได้มีการจัดตั้ง FCC ขึ้นแล้ว เพื่อดำเนินการและควบคุมกฎหมายดังกล่าว โดยประธานาธิบดีจะแต่งตั้งคณะกรรมการซึ่งผ่านการรับรองจากสมาชิกวุฒิสภาเรียบร้อยแล้ว และเข้าปฏิบัติงาน โดยจะมีวาระในการทำงาน และดำรงตำแหน่ง 5 ปี โดยงบประมาณค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานของ FCC จะควบคุมโดยสภาผู้แทนราษฎร จึงกล่าวได้ว่าภาครัฐได้เริ่มเข้ามา มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารงานของ FCC

หน้าที่ของหลักของ FCC คือความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแลกิจการด้านบรอดแบนด์ และกำกับดูแลกิจการที่สื่อสารโดยสาย หรือคลื่นวิทยุ รวมถึงกำกับดูแลกิจการที่เกี่ยวกับการแข่งขัน ในอุตสาหกรรมการสื่อสารโทรคมนาคม และการจัดการคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า รวมถึงกิจการที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของส่วนรวม ความมั่นคงของรัฐ และรับผิดชอบการใช้งานคลื่นความถี่จำพวก Broadcast ความปลอดภัยสาธารณะ และผู้ใช้งานตามภูมิภาคต่างๆอีกด้วย

สำหรับ FCC นั้น จะมีกฎหมาย Communications Act 1934 เป็นกฎหมายที่ทำให้มีการจัดตั้งขึ้นนอกจากนั้น ยังได้ระบุถึงอำนาจหน้าที่ของ FCC ไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเสมอภาค ป้องกันการใช้อำนาจไปในทางที่ไม่ชอบ โดยรายละเอียดของ Communications Act 1934 นั้น มีทั้งสิ้น 7 หมวดได้แก่

หมวดที่ 1 ว่าด้วยเรื่องทั่วไป

หมวดที่ 2 ว่าด้วยเรื่องของผู้ให้บริการทั่วไป

หมวดที่ 3 ว่าด้วยเรื่องของบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับวิทยุ

หมวดที่ 4 ว่าด้วยเรื่องของบทบัญญัติวิธีพิจารณา และการบริหาร

หมวดที่ 5 ว่าด้วยเรื่องของบทบัญญัติกฎหมายอาญา และการยึดทรัพย์

หมวดที่ 6 ว่าด้วยเรื่องของการสื่อสารโดยทางเคเบิล (เพิ่มขึ้นมาจากกฎหมายการดำเนินงานนโยบายด้านการสื่อสารเคเบิล 1984)

หมวดที่ 7 ว่าด้วยเรื่องของบทบัญญัติเบ็ดเตล็ด

โดยสรุปแล้ว FCC มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายด้วยกัน 4 ประการดังนี้⁷

ประการแรก อำนาจในการออกใบอนุญาต และต่อใบอนุญาต

สำหรับเรื่องของการประกอบกิจการสื่อกระจายเสียงนั้น นอกเหนือไปจากกิจการที่รัฐผูกขาดแล้วในส่วนของบริษัทเอกชนต่าง หรือรัฐวิสาหกิจที่ได้รับอนุญาตในการเป็นผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงต่างๆ นั้น ย่อมจำเป็นที่จะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการต่อหน่วยงานรัฐที่จัดสรรคลื่นความถี่วิทยุ โดยในสหรัฐอเมริกา นั้น กฎระเบียบการกระจายเสียงมีการระบุชัดเจนว่าคลื่นวิทยุเป็น สาธารณสมบัติ ดังนั้น แม้ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงจะได้รับสิทธิให้ใช้ประโยชน์จากส่วนหนึ่งของคลื่นความถี่วิทยุ นั้น แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้ประกอบการกระจายเสียงจะเป็นเจ้าของคลื่นดังกล่าว โดยผู้ที่ได้รับใบอนุญาตนั้น ในยุคแรกจะมีการระบุไว้ชัดเจนว่าผู้ได้รับใบอนุญาตไม่มีสิทธิที่จะดำเนินการกับสถานีเกินกว่าระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตไว้ในใบอนุญาต ในระยะเวลาเริ่มต้นนั้นสำหรับวิทยุกระจายเสียง จะมีระยะเวลาสูงสุด 7 ปี และสำหรับวิทยุโทรทัศน์นั้นจะมีระยะเวลาสูงสุดคือ 5 ปี โดยในเวลาต่อมา ตั้งแต่ ค.ศ. 1980 ก็ได้มีการปรับระยะเวลาให้ยาวขึ้น โดยในสหรัฐอเมริกานั้น FCC เคยมีการปฏิเสธคำร้องขอใบอนุญาต และเพิกถอนใบอนุญาตของผู้ประกอบการไม่มากนัก โดยการขอใบอนุญาตนั้นมีหลายประการที่ต้องพิจารณา คือ ในเรื่องของสัญญาสิทธิ หลักฐานทางการเงิน อีกทั้งยังต้องยื่นรายละเอียดของผังรายการที่ต้องการนำเสนอต่อสาธารณชน โดยจะต้องยื่นต่อ FCC และจากนั้น FCC จะทำหน้าที่ในการพิจารณาที่จะออกใบอนุญาตให้เป็นกรณีต่อไป

ประการที่สอง อำนาจในการร่างกฎระเบียบข้อบังคับ

ในกฎหมาย Communications Act 1934 รัฐสภาได้ให้แนวทางพื้นฐานแก่ FCC ในการที่จะบริหารกิจการกระจายเสียง และยังสามารถให้อำนาจในการร่างกฎระเบียบข้อบังคับที่จำเป็นต่อการดำเนินงานตามหน้าที่ ดังนั้นแล้ว FCC จึงต้องดำเนินงานต่อไปเพื่อประโยชน์สาธารณะเพื่อส่วนรวม

สำหรับกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่ออกมานั้นมีหลายประเด็นด้วยกัน โดยประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่งคือ “กฎระเบียบเกี่ยวกับการตรวจเซ็นเซอร์” ในเรื่องของการเซ็นเซอร์นั้นมีประเด็นพิจารณาว่า ในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 นั้น มีการให้หลักประกันแก่เสรีภาพ

⁷ อุษา บิ๊กกินส์. (2552). *มองต่างแดน คัมภีร์ผู้บริโภคสื่อ องค์การอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค: จากบทเรียนนานาชาติ สู่แนวทางการจัดตั้งในประเทศไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ท ครีเอชั่น. หน้า 14.

ในการพูด และการแสดงออกของประชาชนได้อย่างเต็มที่ ตามที่ได้มีการกำหนดไว้ว่า “ห้ามรัฐสภา ออกกฎหมายใดก็ตาม ที่จะมีการจำกัด หรือตัดทอนซึ่งเสรีภาพในการแสดงออกหรือเสรีภาพของ สื่อมวลชน” ในกรณีดังกล่าวนี้ สหรัฐอเมริกาได้มีการระบุเจตนาไว้ชัดเจนว่าไม่ต้องการ ให้สื่อมวลชนถูกรัฐบาลเซ็นเซอร์ข่าวสารใดๆ แต่การทำงานของ FCC นั้นย่อมต้องมีการบริหาร กิจการกระจายเสียง โดยต้องควบคุมให้การออกอากาศนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทำให้ มีปัญหาในการพิจารณาว่า กฎระเบียบของ FCC ในการสั่งให้มีการเซ็นเซอร์ หรือระงับการออกอากาศ นั้นกระทำได้มากน้อยเพียงใด และการกระทำที่เป็นการขัดขวางการออกอากาศดังกล่าว จะจัดว่า เป็นการกระทำที่ขัดต่อเสรีภาพที่ได้มีการรับรองเอาไว้ในบทบัญญัติเอาไว้ในบทบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติมที่ 1 หรือไม่

จากประเด็นดังกล่าวนี้ พิจารณาได้ว่า FCC ไม่มีอำนาจในการที่จะสั่งให้มีการ เซ็นเซอร์ หรือระงับการออกอากาศรายการใดๆ ของสถานี เพราะการกระทำเช่นนี้เป็นการขัดต่อ หลักเสรีภาพที่ได้มีการประกันไว้ในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 ถ้าหาก FCC ต้องการที่จะจัดการ ดูแล อาจกระทำได้หลังจากที่รายการดังกล่าวได้มีการออกอากาศไปแล้ว โดยจะต้องให้อยู่บน พื้นฐานของการพิจารณาว่ารายการนั้นๆ เป็นการออกอากาศ และเป็นไปเพื่อ “ประโยชน์สาธารณะ” หรือไม่ ซึ่งประชาชนเองก็มีสิทธิ์ที่จะร้องเรียนมายัง FCC ได้ และหากรายการไม่เป็นไปตาม ที่สมควร FCC สามารถลงโทษผู้ประกอบการนั้นจากการพิจารณาโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักเกณฑ์ “ประโยชน์สาธารณะ” ได้ ในขณะที่เดียวกัน ผู้ประกอบการที่คิดว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็มีสิทธิ์ที่จะกล่าวโทษ FCC ต่อศาลได้

ประการที่สาม อำนาจในการกำหนดนโยบาย

สำหรับอำนาจหน้าที่ของ FCC นั้นมีหน้าที่ในการคิดแผน แนวทาง และกำหนดนโยบาย ที่มีความเกี่ยวข้องกับการกระจายเสียง โดยจะต้องคำนึงว่าการกระจายเสียงเหล่านั้น จะต้องมีความ จำเป็น และมีประโยชน์ต่อผู้รับสาร มีประโยชน์ต่อสังคมรวมถึงประเทศชาติ โดยผู้ประกอบการ ทั้งหมด จะต้องยึดถือนโยบายต่างๆ ของ FCC เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ประการสุดท้าย อำนาจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

หน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนี้ เป็นหน้าที่ที่ได้มีการระบุไว้อย่างชัดเจน ใน Communications Act 1934 แต่เมื่อมีการพิพาทขึ้น FCC ก็จะรับหน้าที่เป็นคนกลางในการเจรจา ไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทเหล่านั้น ไม่ว่าจะข้อพิพาทดังกล่าวจะเป็นข้อพิพาทระหว่างสถานีด้วยกันเอง หรือระหว่างผู้ชมกับสถานี หรือระหว่างสถานีแม่ข่าย และลูกข่ายก็ตาม โดยหากผู้ชมพบว่ารายการ ที่นำเสนอทางสถานี หรือนโยบายในการนำเสนอของสถานีมีปัญหา หรือส่งผลกระทบต่อผู้ชม หรือสังคมส่วนรวม สามารถที่ร้องเรียนให้ FCC เข้ามาช่วยไกล่เกลี่ยหรือแก้ไขปัญหาได้

3.1.4 การจำกัดสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร

ในสหรัฐอเมริกา นั้น เป็นประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย และยังเป็นต้นแบบให้แก่ประเทศอื่นทั่วโลก ดังนั้น ในรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาได้มีการบัญญัติในเรื่องของการรับรองถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้อย่างละเอียด โดยเน้นถึงสิทธิและเสรีภาพที่ประชาชนมีอยู่แล้ว และรัฐนั้นจะไปเพิกถอนสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นไม่ได้ ในเรื่องของการให้หลักประกันเรื่องเสรีภาพให้แก่ประชาชนนั้น ได้ปรากฏในรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ 1 ซึ่งการให้หลักประกันเสรีภาพนั้น มีความหมายในแง่ที่รัฐจะเพิกถอนเสรีภาพเหล่านั้นไม่ได้ แต่ไม่ได้หมายความว่ารัฐจะไม่สามารถจำกัดสิทธิและเสรีภาพใดได้เลย ซึ่งกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ รัฐยังสามารถที่จะเข้าไปจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อยู่บ้าง เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลอื่น และเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์มหาชนนั่นเอง

สำหรับสื่อมวลชนนั้น ในฐานะที่สื่อมวลชนนั้นก็ถือเป็นประชาชนคนหนึ่ง ดังนั้นสื่อมวลชนถึงแม้จะมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารมากเพียงใด แต่ในฐานะประชาชนก็ต้องเคารพต่อประโยชน์ส่วนรวม หากการกระทำบางอย่างของรัฐจะเป็นการกระทำที่จำกัดเสรีภาพสื่อมวลชนเพื่อประโยชน์สาธารณะ สื่อมวลชนก็จะต้องกระทำตามภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว เพื่อเคารพต่อส่วนรวม และคนหมู่มาก

ภายใต้การจำกัดเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารในสหรัฐอเมริกานั้น พิจารณาได้ว่า สหรัฐอเมริกาเป็นรัฐเสรี และไม่ได้มีการห้ามการตีพิมพ์เผยแพร่ข่าวสารใดๆ เพราะสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการพูด และเสรีภาพในการตีพิมพ์ตามรัฐธรรมนูญ การที่รัฐหรือบุคคลใดจะกีดกัน หรือขัดขวางเสรีภาพนั้นย่อมไม่เป็นการกระทำที่สมควร แต่หากสื่อมวลชนได้ตีพิมพ์ หรือนำเสนอข่าวสาร หรือเนื้อหาความใดๆ ไปในลักษณะที่เป็นเจตนาร้าย หรือเจตนาให้ผู้รับข่าวสารนั้นเข้าใจผิดในตัวบุคคลอื่น มีนักกฎหมายหลายท่านให้ความเห็นว่า สื่อมวลชนผู้เสนอข่าวสาร หรือเนื้อหาดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบในการกระทำของตน

แม้ว่าเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร และการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นมีมาก แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า การจำกัด หรือห้ามไม่ให้เสนอข่าวสารบางอย่างนั้น ไม่สามารถที่จะกระทำได้เลย กรณีนี้ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้มีการตัดสินคดี และได้วางแนวทางในเรื่องดังกล่าวไว้ว่า ในเรื่องของภาวะความมั่นคงของประเทศ ในสภาพการณ์ที่ประเทศอยู่ในสภาวะสงคราม การกระทำบางอย่างของสื่อมวลชนที่กระทำได้ในช่วงภาวะที่ประเทศมีความสงบสุข หากกระทำในช่วงที่อยู่ในสภาวะสงครามก็ไม่สามารถที่จะกระทำได้เช่นเดิม เนื่องจากรัฐย่อมที่จะต้องรักษาความมั่นคงของประเทศเป็นสำคัญ หากการนำเสนอข่าวสารบางอย่างในสภาวะนี้จะเป็นการกระทบต่อความมั่นคงของประเทศก็เป็นสิ่งที่ไม่สามารถกระทำได้ เช่น เรื่องเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของ

กองกำลังทหาร ความเคลื่อนไหวของกองทัพ และความเคลื่อนไหวภายในรัฐ เป็นต้น ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่หากสื่อมวลชนนำเสนอออกไปโดยไม่ระมัดระวังย่อมที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศและความเป็นไปโดยรวมของประเทศได้⁸

ดังนั้นถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา นั้น จะเปิดช่องให้มีการแสดงออกอย่างเต็มที่ เพราะมีหลักประกันในเรื่องของเสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการตีพิมพ์ เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ เป็นต้น

การแสดงออกดังกล่าวนี้สามารถที่จะกระทำได้อย่างเสรี โดยไม่มีการแทรกแซงจากรัฐ แต่ในการแสดงออกนั้นจะต้องอยู่ในขอบเขตที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รวมถึงการกระทบกระเทือนต่อประโยชน์สาธารณะ ดังนั้นสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกา นั้นย่อมไม่สามารถใช้อำนาจที่ตนมีได้อย่างไม่มีขอบเขต แต่ก็ยังคงต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายควบคุม โดยข้อจำกัดเสรีภาพของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวในสหรัฐอเมริกานั้นมีหลากหลายประการด้วยกัน

ประการแรก ข้อจำกัดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ

ในการที่รัฐจะจำกัดการแสดงออกทางความคิดเห็น การตีพิมพ์ หรือการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชน หรือแม้แต่ประชาชนธรรมดา นั้น เหตุผลในเรื่องข้อจำกัดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ นั้นเป็นเหตุผลที่นับได้ว่าเป็นเหตุผลที่สำคัญ และมีความหนักแน่นในการกระทำ เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองประชาชนทุกคนในประเทศ ผ่านทางนโยบาย และการกระทำต่างๆ ที่จะต้องรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประเทศ ทำให้การอ้างถึงความมั่นคงของรัฐนั้นมีน้ำหนัก ในการอ้างเหตุว่าความมั่นคงของรัฐนั้นสามารถอ้างได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งในการนำมาเป็นข้อจำกัดในการนำเสนอข่าวสาร และเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชนนั้น โดยในกรณีนี้ รัฐบาลสหรัฐอเมริกา จะสามารถนำเหตุผลเรื่องความมั่นคงของรัฐมากอ้างได้ ก็จะต้องมีกฎหมาย หรือระเบียบบังคับที่ได้มีไว้แล้วมายืนยันเป็นหลักฐาน และตีกรอบในการแสดงความคิดเห็น และการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชนได้

ประการที่สอง ในเรื่องหมิ่นประมาท

ในสหรัฐอเมริกา นั้น การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนอกเหนือไปจากข้อจำกัดเรื่องเกี่ยวกับด้านความมั่นคงของรัฐ ยังมีข้อจำกัดที่ว่าด้วยการ “หมิ่นประมาท” อีกด้วย โดยพื้นฐานสำคัญของการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน ประกอบไปด้วย สิทธิที่จะรู้ และสิทธิที่จะอยู่โดยลำพัง

สำหรับสิทธิที่จะรู้ นี้ ประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะรู้ และทราบความเคลื่อนไหว รวมถึงข่าวสารต่างๆ จากรัฐบาล และเพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

⁸ นิธิวิธร์ ดันดิภัสร์ศิริ. อ้างแล้ว เชิงบรรณ 6. หน้า 169-171.

โดยในการปกครองระบอบประชาธิปไตยประชาชนทุกคนจึงมีสิทธิที่จะได้รับทราบความเคลื่อนไหวในการกระทำต่างๆ ของรัฐ เพราะบุคคลต่างๆ ที่ทำหน้าที่เหล่านี้ ถือเป็นการทำงานที่แทนประชาชน

ในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนอกเหนือจาก “สิทธิที่จะรู้” แล้วนั้น คือ “สิทธิที่จะอยู่ลำพัง โดยปราศจากการรบกวน” โดยบุคคลนั้นย่อมมีสิทธิที่จะใช้ชีวิตส่วนตัวของตนเอง จะไม่มีผู้ใดมาทำร้าย ก้าวถ่าง หรือทำให้อับอาย เพราะบุคคลแต่ละคนนั้นมีความเป็นปัจเจก และปัจเจกบุคคลย่อมมีสิทธิที่จะอยู่อย่างลำพัง และสามารถปกป้องสิทธิดังกล่าวนี้เพื่อตนเองได้ อีกทั้งยังปรากฏถึงการให้หลักประกันแก่ประชาชนในเรื่องของกฎหมายหมิ่นประมาท อันปรากฏในรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาอีกด้วย

รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกานั้น เมื่อก้าวถึงเรื่องของการที่สื่อมวลชนได้กระทำการหมิ่นประมาทแล้ว การหมิ่นประมาทนั้นอาจหมายถึง ข้อความที่ทำให้ผู้อื่นต้องได้รับความอับอาย เสียชื่อเสียง หรือถูกดูหมิ่นเกลียดชัง โดยเป็นการไขข่าวแพร่หลาย ด้วยวิธีต่างๆ เช่นการพูด การตีพิมพ์ การวาด หรือวิธีการใดก็ตามที่ทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสื่อมเสียชื่อเสียง ซึ่งในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ในบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 ได้บัญญัติไว้ว่า

“รัฐสภา จะตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสถาปนาศาสนา หรือตรากฎหมายห้ามปฏิบัติศาสนกิจ หรือตัดทอนทอนเสรีภาพในการพูด การตีพิมพ์ หรือการมาชุมนุมกันโดยสงบของประชาชน และการยื่นร้องทุกข์ต่อรัฐบาลเพื่อจัดความทุกข์ของประชาชนไม่ได้”

ตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเอาไว้เช่นนี้ จึงตีความได้ว่าประชาชนทุกคนย่อมมีเสรีภาพในการแสดงออกอย่างเต็มที่ แต่ในการแสดงออกซึ่งเสรีภาพของตนนั้น จะเข้าไปก้าวล่วง และทำให้เกิดความเสียหายด้านชื่อเสียงกับบุคคลอื่นไม่ได้ และสื่อมวลชนนั้นเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงที่กระทำการหมิ่นประมาท เพราะโดยพื้นฐานหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้น มีหน้าที่ต้องนำเสนอข่าวสาร วิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นอยู่แล้ว ดังนั้นจึงต้องทำการศึกษาถึงหลักการเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท ว่ามีหลักการเช่นไร และในเรื่องของการหมิ่นประมาทนี้ มีหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องของ “การวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นธรรม” เป็นหลักกฎหมายที่ได้รับการยอมรับตลอดมาในสหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นการแยกแยะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นธรรมจากการกระทำหมิ่นประมาท

หลักการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นธรรม (Fair Comment) นี้ เป็นหลักกฎหมายที่มีการใช้ และยอมรับกัน โดยในสหรัฐอเมริกาได้ยอมรับหลักการดังกล่าว โดยมีสาระสำคัญ คือ บุคคลที่มีผลงาน และสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อจะให้สาธารณชนพิจารณา การแสดงสิ่งนั้นต่อสาธารณชน

นั้น ย่อมเป็นธรรมดาที่ผู้สร้างสรรค์ผลงาน จะคาดหมายได้ว่าตนเองจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ ดิชมอย่างเป็นธรรมจากสาธารณชนโดยหลักการนี้เป็นหลักการที่ยอมรับอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด

ในการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้น สื่อมวลชนนอกจากจะนำเสนอข่าวสารแล้ว การแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ของสื่อมวลชน ก็ยังควรต้องเป็นไปตามหลักการเช่นว่านี้ เพราะหลักการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นธรรมนั้นจะทำให้สื่อมวลชนได้แสดงความคิดเห็นอยู่ใน ขอบเขตที่พอดีไม่ก้าวล่วงวิพากษ์วิจารณ์ หรือนำเสนอข่าวสารจนทำให้บุคคลอื่นเสียชื่อเสียง ได้รับความอับอายเข้าขั้นหมิ่นประมาทได้นั่นเอง

ประการสุดท้าย การละเมิดสิทธิส่วนตัว

หลักคิดเรื่องสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวนั้น ได้มีการแพร่หลายมากขึ้นในช่วง ค.ศ. 1960 William L. Prosser ได้มีการขยายความของหลักการเรื่องสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว โดยแบ่ง ออกเป็น 4 ประเภท โดยหลักการทั้งสี่นี้ ได้มีการรวบรวมจากสถาบันกฎหมาย (American Law Institute) ได้มีการรวบรวมเกี่ยวกับการละเมิด โดยกำหนดออกมาเป็น “The Restatement (second) of torts 1997” โดยมีกำหนดเรื่อง “การละเมิดสิทธิส่วนตัว (Right to Privacy)” เอาไว้ในมาตรา 652A - 652E ดังนี้

มาตรา 652 A

(1) ผู้ใดทำการก้าวล่วงสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่น ผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบ ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้น

(2) การละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวมี 4 ประเภทได้แก่

(ก) การแทรกแซงความสันโดษของผู้อื่น โดยปราศจากความยินยอม ตามมาตรา 652B

(ข) การแสวงหาประโยชน์จากชื่อ หรือลักษณะของผู้อื่นโดยปราศจากความ ยินยอม ตามมาตรา 652C

(ค) การเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวของผู้อื่นตามสาธารณะ ตามมาตรา 625D

(ง) การเผยแพร่สิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเสียหายในสายตาของสาธารณชนตาม มาตรา 652E⁹

⁹ The Restatement (second) of torts 1997

652A. General Principle

(1) One who invades the right of privacy of another is subject to liability for the resulting harm to the interests of the other.

(2) The right of privacy is invaded by:

โดยการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่นทั้ง 4 ประเภท สามารถอธิบายได้ดังนี้

ประเภทที่หนึ่ง การแทรกแซงความสันโดษของผู้อื่น โดยปราศจากเหตุอันสมควร การแทรกแซงความสันโดษในที่นี้ (Intrusion upon seclusion) มีหลักพื้นฐานคือ “มาตรา 652B บุคคลใดทำการแทรกแซงความสันโดษของผู้อื่นโดยมีเจตนาเช่นนั้น หรือได้แทรกแซงเรื่องราวอันเป็นส่วนตัวของบุคคลอื่น ไม่ว่าจะด้วยวิธีทางกายภาพ หรือวิธีอื่นใดก็ตาม โดยหากการแทรกแซงนั้นมีความรุนแรงที่สูงเกินกว่าระดับทั่วไป จะต้องรับผิดชอบผู้อื่นในการเข้าไปแทรกแซงความเป็นส่วนตัวนั้น”¹⁰

ในด้านของสื่อมวลชนนั้น การนำเสนอข่าวสาร หรือการเสาะแสวงหาข่าวสาร อาจมีกรณีที่เกิดการล่วงละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่นได้จากกรณีข้างต้นได้ นั่นคือการเข้าไปบุกรุกในสถานที่ของผู้อื่น ดักฟังการสนทนา ลอบมองผ่านเข้าไปในเคหสถานของบุคคลอื่น เป็นต้น โดยวิธีการที่ให้ได้ว่าซึ่งข่าวสารต่างๆ เหล่านั้น หรืออาจจะเป็นการแทรกแซงที่มีอุปกรณ์หรือไม่ใช้อุปกรณ์ช่วยก็ได้ โดยหากมีการเกิดกรณีเช่นนั้น ผู้เสียหายอาจเรียกร้องค่าเสียหายจากการกระทำละเมิด โดยไม่ได้รับความยินยอมได้

ประเภทที่สอง การแสวงหาประโยชน์จากชื่อ หรือลักษณะของผู้อื่นโดยปราศจากความยินยอม

การแสวงหาประโยชน์จากชื่อของผู้อื่น หรือแสวงหาประโยชน์จากลักษณะของผู้อื่นนั้น เป็นเรื่องของการใช้ชื่อหรือภาพของบุคคล เพื่อประโยชน์ในการค้าขาย หรือโฆษณาโดยบุคคลคนนั้นไม่ได้ยินยอม ในกรณีดังกล่าวนี้ จะพบเห็นเหตุการณ์ที่สื่อมวลชนละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวอยู่เสมอ เช่น การนำรูปภาพของดารานำไปใช้ในการค้าหรือโฆษณาโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยการแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่ได้รับความยินยอมนี้ มีปรากฏอยู่ในมาตรา 652C ซึ่งมีใจความสำคัญว่า “บุคคลที่แสวงหาประโยชน์จากชื่อหรือลักษณะของผู้อื่น เพื่อประโยชน์ในทาง

(a) unreasonable intrusion upon the seclusion of another, as stated in 652B; or

(b) appropriation of the other’s name or likeness, as stated in 652C; or

(c) unreasonable publicity given to the other’s private life, as stated in 652D; or

(d) publicity that unreasonably places the other in a false light before the public, as stated in 652E

¹⁰ The Restatement (second) of torts 1997

652B Intrusion upon Seclusion

One who intentionally intrudes, physically or otherwise, upon the solitude or seclusion of another or his private affairs or concerns, is subject to liability to the other for invasion of his privacy, if the intrusion would be highly offensive to a reasonable person.

การค้าหรือประโยชน์ส่วนตัว จะต้องรับผิดชอบสำหรับการละเมิดในการก้าวล่วงในความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น”¹¹

ประเภทที่สาม การเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวของผู้อื่นต่อสาธารณะ

ในการเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวของผู้อื่นต่อสาธารณะ ในมาตรา 652D ได้มีการกำหนดไว้ว่า “บุคคลใดที่ทำการเปิดเผยเรื่องราวชีวิตส่วนตัวของผู้อื่นต่อสาธารณชนจะต้องรับผิดชอบในการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวดังกล่าว โดยมีเงื่อนไขอยู่สองประการคือ ประการแรกการเปิดเผยเรื่องราวชีวิตนั้นต้องมีระดับความรุนแรงที่สูงเมื่อพิจารณาจากบุคคลทั่วไป และประการที่สองนั้น การเปิดเผยนั้นไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ใดๆ ของสาธารณะโดยชอบด้วยกฎหมาย”¹²

การเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวของผู้อื่นนั้น เป็นการเปิดเผยในสิ่งที่เป็นความจริงแต่การนำความจริงมาเปิดเผยนี้เจ้าตัวผู้เป็นเจ้าของเรื่องไม่ได้อนุญาต ซึ่งเป็นการละเมิดต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น

ประเภทสุดท้ายการเผยแพร่สิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเสียหายในสายตาของสาธารณชน

การเผยแพร่สิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเสียหายต่อสาธารณชน เป็นการเผยแพร่เรื่องราวส่วนตัวที่เป็นเท็จ ในกรณีได้มีการกำหนดไว้ใน มาตรา 652E ไว้ว่า “บุคคลใดเผยแพร่เรื่องราวของบุคคลอื่นต่อสาธารณะ ทำให้บุคคลนั้นได้รับความเข้าใจผิดจากสาธารณชนจะต้องรับผิดชอบในการละเมิดความเป็นส่วนตัวนั้น หากแม้ว่า การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่เข้าใจผิดในระดับความรุนแรงที่สูงโดยวัดจากระดับของบุคคลทั่วไป หรือการกระทำนั้นเป็นการละเลยด้วยความประมาทในการเผยแพร่เรื่องราวที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิด”¹³

¹¹ 652C Appropriation of Name or Likeness

One who appropriates to his own use or benefit the name or likeness of another is subject to liability to the other for invasion of his privacy.

¹² The Restatement (second) of torts 1997

652D Publicity Given to Private Life

One who gives publicity to a matter concerning the private life of another is subject to liability to the other for invasion of his privacy, if the matter publicized is of a kind that

- (a) would be highly offensive to a reasonable person, and
- (b) is not of legitimate concern to the public.

¹³ 652E Publicity Placing Person in False Light

One who gives publicity to a matter concerning another that places the other before the public in a false light is subject to liability to the other for invasion of his privacy, if

การเผยแพร่เรื่องราวส่วนตัวอันเป็นที่จู้จี้ จะมีความใกล้เคียงกับการหมิ่นประมาท เพราะเป็นการเผยแพร่ในสิ่งที่ไม่เป็นความจริงเช่นเดียวกัน แต่การเผยแพร่ความเท็จในการหมิ่นประมาทนั้น เป็นความเท็จที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง แต่ความเท็จในกรณีละเมิดสิทธิส่วนตัวนั้น อาจเป็นกรณีที่ไม่มีความรุนแรงถึงขนาดทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงก็เป็นไปได้

ซึ่งในรัฐแคลิฟอร์เนียของสหรัฐอเมริกา นั้น ก็มีการตรากฎหมายเพื่อที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกถ่ายภาพโดยที่ไม่ได้รับอนุญาต และภาพที่ถูกถ่ายนั้นอาจทำให้เกิดความเสียหายให้แก่ผู้ถูกถ่ายภาพ หรือไม่ก็ตาม กฎหมายดังกล่าวนี้คือ “กฎหมายต่อต้านปาปาราสซี” (Anti-paparazzi Law) ซึ่งได้มีการกำหนดเรื่องเกี่ยวกับการต่อต้านปาปาราสซีเอาไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งของรัฐแคลิฟอร์เนีย ของประเทศสหรัฐอเมริกา มาตรา 1708.8 (California Civil Code Section 1708.8) นี้ เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องของการละเมิดความเป็นส่วนตัวในกรณีของการถ่ายภาพโดยเฉพาะ ถึงแม้กฎหมายดังกล่าวจะมีชื่อว่า “Anti-paparazzi” แต่เนื้อหาใจความหลักของกฎหมายฉบับนี้ ได้หมายความว่าครอบคลุมถึงช่างภาพที่ตามถ่ายภาพบุคคลอื่นเพื่อนำมาขายดังกล่าวก้าวไปใช้ในเชิงพาณิชย์ และยังรวมถึงบุคคลทั่วไปถ่ายภาพแล้วนำไปทำประโยชน์ทางการค้าต่อไป เช่น การนำภาพดังกล่าวไปขายให้แก่สื่อมวลชน และสำนักพิมพ์ต่างๆ เป็นต้น โดยกฎหมายในบทดังกล่าว มีรายละเอียดดังนี้

“มาตรา 1708.8(a) บัญญัติว่า

บุคคลย่อมจะต้องรับผิดชอบในกรณีที่มีการละเมิดต่อความเป็นอยู่ส่วนตัวในทางกายภาพ เมื่อมีการบุกรุกเข้าไปยังที่ดินของผู้อื่น โดยรู้สีกตัว และไม่ได้รับอนุญาตในการกระทำนั้น และต้องรับผิดชอบบุกรุกเมื่อมีการล่วงล้ำเข้าไปยังดินแดนส่วนตัวของผู้อื่น โดยเจตนาที่จะถ่ายภาพหรือบันทึกเสียงเอาไว้”¹⁴

“มาตรา 1708.8(b) บัญญัติว่า

บุคคลย่อมจะต้องรับผิดชอบในการละเมิดความเป็นอยู่ส่วนตัว เมื่อได้มีการกระทำการถ่ายภาพ หรือบันทึกเสียงของบุคคลอื่นซึ่งบุคคลนั้นกำลังกระทำกิจกรรมส่วนตัว หรือการใช้ชีวิตส่วนตัว หรือกิจกรรมในครอบครัว หรือกิจกรรมอื่นใดที่สามารถคาดหมายได้ว่ากิจกรรมดังกล่าว

¹⁴ California Civil Code Section 1708.8

1708.8. (a) A person is liable for physical invasion of privacy when the person knowingly enters onto the land or into the airspace above the land of another person without permission or otherwise commits a trespass in order to capture any type of visual image, sound recording, or other physical impression of the plaintiff engaging in a private, personal, or familial activity and the invasion occurs in a manner that is offensive to a reasonable person.

ต้องใช้ความเป็นส่วนตัว โดยมีการใช้อุปกรณ์บางประการที่จะเป็นตัวช่วยในการเพิ่มขีดความสามารถในการเก็บภาพถ่าย หรือบันทึกเสียงนั้น โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีการบุกรุกทางกายภาพก็ตาม”¹⁵

“มาตรา 1708.8(f) บัญญัติว่า

การตีพิมพ์ การถ่ายทอดสู่สาธารณะ การแพร่ภาพ การขาย การเสนอขาย หรือการใช้อื่นใดเกี่ยวกับภาพถ่าย สิ่งบันทึกเสียง หรือการแสดงผลทางกายภาพอื่นใด จะไม่เป็นความผิดตามอนุมาตรา (a) (b) (c) นี้ เว้นแต่ บุคคลดังกล่าว ได้ทำการถ่ายภาพ จับภาพ บันทึกเสียง หรือกระทำการอันเป็นการแสดงผลทางกายภาพอื่นใด เผยแพร่ ตีพิมพ์ แพร่ภาพ ขาย หรือนำเสนอขาย ภาพถ่าย หรือเสียงที่บันทึกไว้ หรือการแสดงผลทางกายภาพอื่นใด ในครั้งแรกโดยรู้อยู่แล้วว่า การได้ภาพถ่าย หรือการได้รับเสียงที่ถูกรับบันทึกไว้ ดังกล่าว โดยการได้มานั้นเป็นการฝ่าฝืนต่อ อนุมาตรา (a) (b) (c) และได้รับค่าตอบแทน หรือสิ่งตอบแทนอื่นใด หรือค่าตอบแทนเป็นตัวเงิน หรือสิ่งอื่นๆ เพื่อแลกกับภาพ เสียงบันทึก”¹⁶

จากมาตรา มาตรา 1708.8(a) จะเห็นได้ว่าบุคคลที่กระทำการบุกรุกเข้าไปในสถานที่ของบุคคลอื่นนั้น จะต้องรับผิดชอบจากการกระทำดังกล่าวโดยข้อกฎหมายนี้ ในขณะที่ มาตรา 1708.8(b) นั้นไม่ได้หมายถึงการบุกรุกโดยทางกายเท่านั้น โดยผู้ที่กระทำผิดจะต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ดังนี้

¹⁵ California Civil Code Section 1708.8

1708.8(b) A person is liable for constructive invasion of privacy when the person attempts to capture, in a manner that is offensive to a reasonable person, any type of visual image, sound recording, or other physical impression of the plaintiff engaging in a private, personal, or familial activity, through the use of any device, regardless of whether there is a physical trespass, if this image, sound recording, or other physical impression could not have been achieved without a trespass unless the device was used.

¹⁶ California Civil Code Section 1708.8

1708.8(f) (1) The transmission, publication, broadcast, sale, offer for sale, or other use of any visual image, sound recording, or other physical impression that was taken or captured in violation of subdivision (a), (b), or (c) shall not constitute a violation of this section unless the person, in the first transaction following the taking or capture of the visual image, sound recording, or other physical impression, publicly transmitted, published, broadcast, sold, or offered for sale the visual image, sound recording, or other physical impression with actual knowledge that it was taken or captured in violation of subdivision (a), (b), or (c), and provided compensation, consideration, or remuneration, monetary or otherwise, for the rights to the unlawfully obtained visual image, sound recording, or other physical impression.

1. ชดใช้โทษปรับตั้งแต่ 5,000-50,000 เหรียญสหรัฐ
2. ค่าสินไหมทดแทนในเชิงลงโทษ
3. จำเลยต้องนำประโยชน์ที่ได้จากภาพถ่ายนั้นให้แก่ผู้เสียหาย ในกรณีที่ผู้เสียหายพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าวเพื่อนำไปใช้ในทางพาณิชย์
4. ผู้เสียหายมีสิทธิร้องให้ศาลออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว หรือคำสั่งห้ามในการที่จะหยุดยั้งในความเสียหายในการกระทำนั้นได้

การที่บุคคลจะต้องรับโทษตามกฎหมายนี้ จะต้องมีการกระทำที่เข้าตามข้อกำหนดที่ได้บัญญัติเอาไว้ในมาตราข้างต้น สาเหตุที่ทำให้มีกฎหมายดังกล่าวขึ้น ก็เพื่อจะเป็นการคุ้มครองต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของบุคคลสาธารณะ เมื่อสื่อมวลชนนำเสนอข่าวสาร โดยการถ่ายภาพที่เป็นส่วนตัวของบุคคลสาธารณะ หรือการนำถ้อยคำผ่านการบันทึกเสียงไปเผยแพร่ ย่อมเป็นการละเมิดต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัว โดยในกฎหมายดังกล่าวนี้มีข้อสังเกต คือ การถ่ายภาพที่เข้าข่ายผิดกฎหมายนี้ ต้องเป็นการถ่ายการใช้ชีวิตส่วนตัวในสถานที่ หรือพื้นที่ส่วนตัว แต่ไม่รวมถึงกรณีการถ่ายภาพบุคคลในสถานที่สาธารณะ

3.1.5 การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

3.1.5.1 พัฒนาการของการคุ้มครองสิทธิส่วนตัว

คำว่า “ความเป็นส่วนตัว” นั้นไม่เคยปรากฏในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกามาก่อน แต่การคุ้มครองสิทธิส่วนตัวนั้นได้ปรากฏใน Bill of Rights ตัวอย่างเช่นใน Fourth Amendment ที่ให้การคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่จะมีความปลอดภัยในชีวิต ในเคหสถาน และทรัพย์สิน รวมทั้งสามารถที่จะป้องกันตนเองจากการถูกบุกรุก และการรื้อค้น โดยปราศจากอำนาจ หรือการคุ้มครองเสรีภาพในการนับถือศาสนา และเสรีภาพในการพูด ซึ่งถือเป็นการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวใน ความเชื่อของแต่ละคนใน First Amendment

ต่อมากฎหมายของสหรัฐอเมริกาในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลนั้นได้ปรากฏว่ามีการพัฒนาขึ้นในกฎหมายสองฉบับคือ ในกฎหมายว่าด้วยละเมิดในกฎหมาย Fourth Amendment และอีกฉบับปรากฏในสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1965¹⁷ โดยจุดเริ่มต้นในการบัญญัติการให้การคุ้มครองเรื่องสิทธิส่วนตัวนั้นเริ่มได้รับการกล่าวถึง และให้ความสำคัญในทางกฎหมาย ภายหลังจากที่นักกฎหมายชื่อ Louis D.Brandies และ Sammual D.Warren ได้เขียนบทความชื่อ The Right to privacy ที่ตีพิมพ์ใน Harvard Law review ซึ่งกล่าวไว้ว่าสื่อมวลชนกำลังแทรกแซง

¹⁷ Judith Wogner Decew . Supra note 46. P.14.

เข้าไปในชีวิตส่วนตัวอย่างปราศจากขอบเขต เพราะจุดประสงค์ของสื่อมวลชน คือต้องการที่จะนำข้อมูลข่าวสารในหลากหลายรูปแบบเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ และความชอบที่แตกต่างกันของผู้อ่าน และปรากฏว่าในคดีนั้นต่างๆ กลับเต็มไปด้วยเรื่องซุบซิบนินทาจำนวนมากที่ก้าวล่วงเข้าไปในความเป็นส่วนตัวเพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น¹⁸ นักกฎหมายทั้งสองท่านจึงได้เสนอแนวทางให้ศาลยอมรับหลักการทางกฎหมายในเรื่องของสิทธิส่วนตัว ให้ประชาชนสามารถที่จะฟ้องร้องต่อศาลให้หยุดการกระทำการรุกรานสิทธิส่วนบุคคล และให้ได้รับชดเชยค่าเสียหาย หรือค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายจากการรายงานข่าวในเรื่องส่วนตัว

หลังจากนั้น Brandeis ได้กลายเป็นผู้พิพากษาศาลสูงของสหรัฐอเมริกา และได้เขียนความเห็นแย้งไว้ในคดี *Olmstead v. United States*¹⁹ ซึ่งคดีนี้เป็นคดีการดักฟังทางโทรศัพท์คดีแรกที่ขึ้นสู่ศาลสูง ว่าการให้ความคุ้มครองชาวอเมริกันในความเชื่อ ความคิด อารมณ์ และความรู้สึกนั้นเป็นสิทธิที่จะอยู่อย่างสันโดษ ซึ่งเป็นสิทธิที่กว้างขวาง และมีคุณค่าต่ออารยชนเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังได้อ้างว่าเป็นสิทธิในการอยู่อย่างสันโดษ (Right to be let alone)²⁰

นอกจากนี้งานเขียนของ Louis D.Brandies และSamual D.Warren ได้นำไปสู่การปฏิบัติแนวความคิดในระบบ Common Law ในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 และหลังจากนั้น Dean William Prosser ก็นำเอาแนวคิดนั้นมาสรุป และพัฒนาเป็นหลักการในขอบเขตการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล 4 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

รูปแบบที่หนึ่ง การแสวงหาผลประโยชน์จากข้อมูลส่วนตัว (Appropriation) คือการใช้ชื่อ การแอบอ้างเป็นเจ้าของในเรื่องของโจทก์ หรือความเหมือนในเอกลักษณ์ของบุคคลเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ หรือทำไปเพื่อประโยชน์ทางการค้าจากข้อมูลส่วนตัวจากเรื่องส่วนตัวดังกล่าวโดยไม่ได้รับความยินยอม

รูปแบบที่สอง การรุกรานสิทธิส่วนบุคคล (Intrusion) คือ การรุกรานความเป็นส่วนตัวของบุคคลในเรื่องส่วนตัว หรือกิจกรรมส่วนตัวต่างๆ โดยไม่ได้รับอนุญาต

รูปแบบที่สาม การไขข่าวอันเป็นเท็จ (Public Disclosure of Privacy Fact) คือการเปิดเผยข้อเท็จจริงซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวของบุคคลต่อสาธารณะอันทำให้โจทก์ต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง

¹⁸ Warren and Brandeis. *The Right to Privacy*. Harvard Law Review. 1980

¹⁹ *Olmstead v. United States* 277 U.S. 438 (1928)

²⁰ บัญญัติ นรติ. (2555). *เสรีภาพสื่อมวลชนกับการละเมิดสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวตามรัฐธรรมนูญมาตรา 35 วรรคสอง*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 49.

รูปแบบที่สี่ การเปิดเผยเรื่องราวต่อสาธารณะ (False Light in the Public Eye) คือการเปิดเผยเรื่องราวของบุคคลต่อสาธารณะทำให้โจทก์ถูกเข้าใจผิดในสายตาของสาธารณชนจากการเปิดเผยเรื่องราวเหล่านั้น

ซึ่งหลังจากบทความนี้ และแนวคิดเหล่านี้ได้เผยแพร่ออกไป เรื่องของสิทธิส่วนบุคคลก็ได้ถูกนำมาพิจารณากันมากขึ้น แต่การพัฒนา ก็ไปอย่างช้าๆ ซึ่งหลังจากนั้น เป็นเวลา 90 ปี รัฐทั้งหมดของสหรัฐอเมริกายกเว้นเพียง 4 รัฐ (ประกอบไปด้วยรัฐ Minnesota และ North Dakota ที่ไม่ยอมรับหลักการดังกล่าวว่าเป็นการละเมิด ส่วนรัฐ Vermont และ Wyoming ไม่เคยปรากฏว่ามีคดีเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว) ก็ได้ยอมรับหลักสิทธิส่วนตัว 4 ประการนี้เป็นแนวทางในการพิจารณาละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว แต่การยอมรับหลักการดังกล่าวแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ คือบางรัฐจะยอมรับหลักการทั้ง 4 ประเภท ในขณะที่บางรัฐก็อาจจะยอมรับเพื่อการใดการหนึ่งหรือยอมรับหลายหลักการก็ได้²¹ ทำให้หลักการในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิส่วนตัวในแต่ละรัฐแตกต่างกันออกไปดังนั้นจึงได้มีการจำกัดความคุ้มครองได้แตกต่างกันไปตามรัฐของตน

3.1.5.2 ความหมายของสิทธิส่วนตัว

ความเป็นส่วนตัว คือ ความคาดหวังว่าความลับในข้อมูลส่วนตัวที่ปรากฏในสถานที่ส่วนตัวนั้นจะไม่ปรากฏต่อสาธารณชน หรือต่อบุคคลที่สาม ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลเหล่านั้นจะทำให้เกิดความอับอาย หรือความเสียใจ ความทุกข์ทรมานทางจิตใจแก่เจ้าของข้อมูลนั้นๆ ข้อมูลดังกล่าวที่ถือว่าเป็นข้อมูลเรื่องส่วนตัวนั้นสามารถตีความได้อย่างกว้างขวางรวมไปถึงข้อเท็จจริงต่างๆ รูปภาพ ไม่ว่าจะเป็ภาพถ่าย หรือวิดีโอเทป และความคิดเห็นที่มีลักษณะดูหมิ่นเหยียดหยามด้วย²² รวมทั้งการมีอิสระในการเป็นของตัวเอง ไม่ถูกจับจ้องจากความอยากรู้อยากเห็นของผู้อื่น การถูกลีบข่าว และการรอดพ้นจากการที่สาธารณชนจะรูล้ำเข้าไปในเขตแดนที่พวกเขาประสงค์จะสร้างความเป็นส่วนตัว หรือสามารถตัดสินใจในเรื่องส่วนตัวโดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐ²³ ซึ่ง “ความเป็นส่วนตัว” หรือ “Privacy” ถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งหลักการดังกล่าวได้มีการบัญญัติรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. 1948 ข้อ 12 ว่า

²¹ อังแล้วเชิงอรรถที่ 20. หน้า 50.

²² Ronald B. Standler supra note 43.

²³ Raymond Wacks. (2010) Privacy A. Ver Short Introduction. Oxford University. P.30

“บุคคลจะถูกสอดแทรกโดยพลการในชีวิตส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน การสื่อสาร และการดูหมิ่นในเกียรติยศ และชื่อเสียงของบุคคลนั้นมิได้ บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจากการสอดแทรกและล่วงล้ำในสิทธิดังกล่าว”²⁴

ส่วน “สิทธิส่วนตัวนั้น” คือขอบเขตของปัจเจกชนที่จะอยู่ในที่คาดหมายได้ว่าจะมีสิทธิในความเป็นส่วนตัว เช่นภายในบ้าน ห้องพักของ โรงแรม ตู้โทรศัพท์ แต่การคุ้มครองในสิทธิส่วนบุคคลนี้จะไม่คุ้มครองในเรื่องราวจากการจัดเก็บข้อมูลสาธารณะ และเรื่องราวที่บุคคลนั้นๆสมัครใจที่จะเปิดเผยเรื่องราวในที่สาธารณะเอง จึงอาจกล่าวได้ว่าบุคคลจะได้รับความคุ้มครองในสิทธิส่วนตัวบุคคลก็ต่อเมื่อเข้าใจว่าการสนทนานั้นเป็นการสนทนาโดยส่วนตัวไม่มีผู้อื่นได้ยินได้ฟังหรือล่วงรู้ในการสนทนา

3.1.5.3 การคุ้มครองสิทธิส่วนตัว

ในสหรัฐอเมริกา นั้นเสรีภาพของสื่อมวลชนในทางปฏิบัติมีมากกว่าในหลักการ สื่อมวลชนมักจะได้รับเสรีภาพอย่างมากในการแสวงหาข่าว และการเผยแพร่ จนกระทั่งการทำงานของสื่อมวลชนเริ่มเข้าสู่ยุคที่ขาดความรับผิดชอบทางจริยธรรม ดังที่มีคนกล่าวไว้ว่าบางครั้งสื่อมวลชนนั้นดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตและคุ้ยเขี่ย ซึ่งถูกเรียกว่า สุนัขเฝ้าบ้าน (Watchdog) ในรัฐบาล และบางครั้งสื่อมวลชนก็เป็นเสมือนสัตว์ป่าที่คุ้ยเขี่ยท่ามกลางผู้คนที่มีความกระวนกระวาย คูใหญ่โตมโหฬารน่ากลัว และพยายามที่จะแสวงหาหนทางใหม่ที่จะทำให้ตนเองมีอำนาจและแข็งแกร่งอยู่เสมอ ดังนั้นเมื่อสื่อมวลชนใช้อำนาจที่มีอยู่ตีแผ่เรื่องราวสาธารณะ เปิดโปงการทุจริตของรัฐ เช่นนี้ถือเป็นการปกป้องประเทศในฐานะสุนัขเฝ้าบ้าน แต่เมื่อใดก็ตามที่สื่อมวลชนเหมือนสัตว์ป่าที่เหี่ยวไปทั่วเข้าไปในขอบเขตของความเป็นส่วนตัวของบุคคล นั้นมันดูเหมือนเป็นอันตราย และเป็นการรุกรานต่อบุคคลอื่น ในขณะที่ชาวอเมริกันต้องการ และสนับสนุนให้สื่อมวลชนมีเสรีภาพของสื่อมวลชนแต่ไม่ได้หมายความว่าสื่อมวลชนจะมีอิสระและเสรีภาพมากเกินไป ซึ่งสำหรับในประเทศที่ปัจเจกชนมีความสำคัญ ความเป็นส่วนตัวก็เป็นเรื่องที่มีค่ามากด้วยเช่นกันพอๆ กับการแสดงออกของสื่อมวลชน แต่เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่ และพฤติกรรมของสื่อมวลชนนั้นมีความขัดแย้งกันระหว่างความเป็นส่วนตัวอย่างรุนแรงจนก่อให้เกิดความ โกรธแค้น

²⁴ Universal Declaration of Human Rights 1948

Article 12

No one shall be subjected to arbitrary interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.

ต่อสื่อมวลชน จนในที่สุดปัญหาดังกล่าวจึงกลายมาเป็นจุดเริ่มต้นที่จะสร้างหลักกฎหมายในเรื่องของสิทธิส่วนตัว²⁵

จากปัญหาดังกล่าวเริ่มมีการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของสื่อมวลชนที่ก้าวล่วงเข้าไปในสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลที่รุนแรงมากขึ้น จนหลายฝ่ายเริ่มหันมาให้ความสนใจต่อสิทธิส่วนบุคคล และหลักการเรื่องสิทธิส่วนบุคคลก็ได้ถูกหยิบยกมาใช้ในการพิจารณาของศาลรวมไปถึงการออกกฎหมายเกี่ยวกับการรับรองสิทธิส่วนบุคคลขึ้น ทั้งเป็นกฎหมายที่ใช้ในการละเมิดสิทธิส่วนตัวทั่วไป และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของสื่อมวลชนโดยตรง กฎหมายที่รับรองสิทธิส่วนตัวนั้นปรากฏอยู่ใน Bill of Rights, Privacy Act of 1974, Defamation Law และ Anti Paparazzi Law ซึ่งทำให้การใช้เสรีภาพของสื่อมวลชนในการแสวงหาข่าวสาร หรือการเผยแพร่ข่าวสารนั้นต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลตามกฎหมายเหล่านี้ด้วย หากมีการกระทำความผิดอันเป็นการล่วงละเมิดในสิทธิส่วนตัวก็ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายเหล่านี้

ในการคุ้มครองสิทธิส่วนตัวภายใต้กฎหมายเหล่านี้ด้วย ได้มีหลักบรรทัดฐานที่เป็นแนวทางให้ศาลพิจารณาว่ากรณีใดบางที่เป็นการละเมิดในสิทธิส่วนตัว แนวทางหลักในของเรื่องการละเมิดสิทธิส่วนตัวในสหรัฐอเมริกา²⁶ ที่ได้มีการยอมรับอย่างกว้างขวางนั้นมีด้วยกัน 4 ประการ หากการกระทำของสื่อมวลชนนั้นผิดในหลักใดหลักหนึ่งย่อมถือว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนตัวที่ศาลจะต้องให้การคุ้มครองและเยียวยา หลักการดังกล่าวนี้เป็นหลักการที่พัฒนามาจากแนวความคิดของ Dean William Prosser ซึ่งสอดคล้องกับหลักในกฎหมายละเมิดของสหรัฐอเมริกาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน หลักการคุ้มครองเพื่อละเมิด 4 ประการดังนี้²⁶

ประการที่หนึ่ง การแสวงหาผลประโยชน์จากข้อมูลส่วนตัว (Appropriation)

การกระทำละเมิดในความผิดนี้เป็นหลักการละเมิดในความเป็นส่วนตัว ซึ่งเป็นหลักการที่เก่าแก่ที่สุด และยังคงมีความสำคัญมากที่สุด ความผิดตามหลักนี้ คือ การใช้รูปภาพถ่าย หรือความเหมือนในเอกลักษณ์เฉพาะของบุคคลอื่น เช่นการทำเลียนเสียงลักษณะท่าทางอันทำให้คนที่เห็น หรือได้ยินคิดว่าเป็นตัวบุคคลนั้นๆ จริงไม่ใช่การทำเลียนแบบบุคคลนั้น ซึ่งการกระทำเลียนแบบ หรือการแอบอ้างนั้นทำไปเพื่อประโยชน์ทางการค้า บุคคลผู้แอบอ้างหรือทำเลียนแบบนั้นมีความผิดละเมิดในสิทธิส่วนตัวของผู้ถูกทำเลียนแบบ หรือถูกแอบอ้างนั้น ความสำคัญของการละเมิดในหลักนี้คือ ต้องทำไปเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ต่อตัวเอง หรือเพื่อธุรกิจ

²⁵ ปัญญา นรดี. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 20. หน้า 51-52.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 53-56.

ประการที่สอง การลुक้าความเป็นส่วนตัว (Intrusion)

การคุ้มครองเพื่อการละเมิดในการรุก้าสิทธิส่วนตัวในสหรัฐอเมริกามุ่งเน้นไปที่ความหมายในการได้รับข้อมูลข่าวสารส่วนตัวมากกว่าการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารนั้น แต่การละเมิดนี้ก็รวมไปถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารนั้น แต่การละเมิดนี้ก็รวมไปถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไปยังสาธารณชนด้วยการได้มาของข้อมูลที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การดักฟัง แอบถ่าย รวมทั้งการได้ข้อมูลมาโดยการหลอกลวง ในกรณีเหล่านี้เป็นการได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นความผิดตามกฎหมาย เพราะถือว่าการกระทำผิดนั้นเกิดมาตั้งแต่ข้อมูลส่วนตัวได้ถูกเก็บมาอย่างผิดกฎหมายแล้ว ถึงแม้จะไม่มีการการเผยแพร่ข้อมูลนั้นก็สามารรถที่จะฟ้องร้องได้

ประการที่สาม การเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวของบุคคลอื่นออกสู่สาธารณะ (Publication of Private information)

ความคิดในการเผยแพร่ข้อมูลในเรื่องราวของการใช้ชีวิตส่วนตัวนั้นของบุคคลอื่นออกสู่สาธารณะ ไม่ว่าจะโดยการตีพิมพ์ การประกาศ หรือวิธีอื่นใด ที่ทำให้ข้อมูลนั้นปรากฏแก่บุคคลอื่นๆ หรือสาธารณชนจะถือเป็นการกระทำละเมิดถ้าหากว่าข่าวนั้นทำให้บุคคลซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลต้องอับอาย หรือต้องเสียหน้า และข่าวนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ หรือการพูดถึงเรื่องอดีต และรายละเอียดในชีวิตส่วนตัวทำให้ต้องอับอายเสียหน้า ก็จะได้รับคามคุ้มครองในการถูกเผยแพร่ข้อมูลเหล่านั้นแต่ศาลกำหนดว่าต้องมีเหตุผลเพียงพอว่าเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตนั้นส่งผลให้เกิดความอับอาย หรือมีผลกระทบต่อชื่อเสียง อาชีพการงานในปัจจุบัน ถ้าหากเรื่องในอดีตไม่สัมพันธ์กับเรื่องในปัจจุบันก็จะไม่ได้การคุ้มครอง และนอกจากนี้ถ้าการเผยแพร่นั้นเป็นการเผยแพร่ข้อมูลอันเกี่ยวข้องกับสาธารณะ ก็ไม่ถือเป็นการผิดสามารถเผยแพร่เรื่องราวนั้นได้เช่น การรายข่าวที่แม้จะสร้างความอับอาย และกระทบต่อความรู้สึกจากข้อมูลนั้น แต่ถ้าถูกจัดเก็บโดยการบันทึกของสาธารณะ เช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นความผิด

ประการที่สี่ การเปิดเผยเรื่องราวต่อสาธารณะ (False Light in the Public Eye)

เป็นการเผยแพร่ข่าวไปยังสาธารณชน และข่าวนั้นทำให้บุคคลอื่นเกิดความเข้าใจผิดในตัวบุคคลได้ ความผิดฐานเผยแพร่ข้อมูลเท็จต่อสาธารณชนอันทำให้บุคคลเข้าใจผิด (False light) นั้นมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ คือ

ประการที่หนึ่ง ข้อมูลที่เผยแพร่ต่อสาธารณชนนั้นต้องเป็นข้อมูลเท็จ มีรายละเอียดผิด หรือมีข้อผิดพลาดแต่ไม่ใช้ความผิดเพียงเล็กน้อย

ประการที่สอง โจทก์ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าข้อมูลที่จำเลยเผยแพร่ นั้นทำให้โจทก์
 ใจไม่ดีในสายตาของบุคคลอื่น และเป็นเหตุให้โจทก์อับอายขายหน้าหรือได้รับความทุกข์ทรมานทาง
 จิตใจ

ประการที่สาม การพิจารณาว่าเป็นการทำให้เข้าใจผิดนั้น ต้องพิจารณา
 จากมาตรฐานความคิดของวิญญูชนว่าเป็นการทำให้เข้าใจผิดหรือไม่

3.1.6 กรอบจริยธรรมวิชาชีพ

สหรัฐอเมริกา มีแนวทางในหลักเกณฑ์จริยธรรม (code of ethics) จาก “คณะกรรมการ
 สื่อสารของรัฐ” (FCC-Federal Communication Commission) ซึ่งก็คือ ผู้กำกับดูแลกิจการวิทยุ
 โทรทัศน์ ในสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะป็นช่องเชิงพาณิชย์ หรือช่องสื่อสารสาธารณะ ไม่ว่าจะป็นช่องข่าว
 หรือช่องรายการเด็ก บันเทิง เกมส์โชว์ ล้วนอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ “FCC” ทั้งสิ้น

ดังนั้นรายการที่โด่งดังจากประเทศอเมริกา ที่ประสบความสำเร็จทั้งทางการตลาด เรตติ้ง
 และเชิงคุณภาพ ก็ล้วนอยู่ภายใต้การกำกับดูแล และกรอบแนวทางจริยธรรมของ “FCC” ทั้งนี้
 การกำกับดูแลนี้มีมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1927 (ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา
 คือ FRC-Federal Radio Commision หรือ ในบ้านเรา เรียก กสทช.

กรอบจริยธรรมสำหรับรายการ ทีวีเรียลลิตี้ ที่สกัดมาจากแนวทางการพิจารณา
 เจริญจริยธรรมของประเทศอเมริกา (FCC)²⁷

หลักการทั่วไป ที่ทางผู้ผลิตรายการ ทีมงาน ควรยึดถือในการผลิตรายการต่างๆ คือ

ประการที่หนึ่ง ต้องแน่ใจว่าไม่มีพฤติกรรม หรือจากการแสดงออกที่ลามก อนาจาร
 หรือแสดงออกในแง่ลบเรื่องเพศสัมพันธ์

ประการที่สอง รายการต้องไม่บันทึภาพ ขณะให้ผู้ร่วมรายการทำกิจกรรมส่วนตัว
 ในห้องน้ำ หรือพื้นที่ส่วนตัว

ประการที่สาม ต้องแน่ใจว่า การใช้ภาษาในรายการมีความสุภาพ ไม่มีคำหยาบคาย
 หรือการเหยียดสีผิว เชื้อชาติ ชนชั้น หรือสร้างความอึดอัดใจต่อผู้ร่วมรายการ และต้องมีข้อตกลง
 ที่ชัดเจน และยอมรับร่วมปฏิบัติกับผู้ร่วมรายการ และตัวผู้ผลิตรายการเองทั้งสองฝ่าย

ประการที่สี่ รายการต้องไม่เปิดเผยพฤติกรรมที่น่าอายของผู้ร่วมรายการ ความลับ
 หรือข้อมูลอื่นใดที่ผู้ร่วมรายการไม่ยินยอมเต็มใจ จะไม่มีการขู่ คุกคามด้วยคำถาม หรือแรงกดดัน
 จากเสียง โห่ เสียงเชียร์ หรือการแสดงออกอื่นในอันเป็นการกดดันผู้ร่วมรายการ

ประการที่ห้า ผู้ร่วมรายการที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยมีเงื่อนไขดังนี้

²⁷ ฆาม เชื้อสถาปนศิริ. (2556). *จริยธรรมสื่อในการผลิตรายการโทรทัศน์ :เกมส์โชว์และเรียลลิตี้โชว์?*.
 (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.posttoday.com/politic/report/226128> [2562 10 สิงหาคม].

ต้องแน่ใจว่าไม่มีการคุกคาม กดดันโดยใช้กลวิธีการการล่อหลอก หรือใช้เด็ก และเยาวชนเป็นเครื่องมือ เสี่ยงภัย อันตราย ต้องแน่ใจว่าการกระทำใดๆ ก็ตาม ได้ขออนุญาตจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ในการแสดง หรือดำเนินรายการ ต้องมีผู้ปกครอง หรือคนที่เด็กไว้ใจ ผู้ให้คำปรึกษา การกระทำใดๆ จะต้องถามต่อผู้ปกครองเป็นหลักไม่ใช่เด็กโดยตรง หรือ ผู้ปกครองต้องทราบ คำถามหรือแนวทางของรายการล่วงหน้า ในกรณีสำหรับเด็กที่อายุต่ำกว่า 10 ขวบ ผู้ผลิตรายการ ต้องใส่ใจเป็นพิเศษ อีกทั้งงดเว้นการใช้ภาพ คลิป ของเด็กโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง

ประการสุดท้าย ผู้ผลิตรายการ ต้องแน่ใจว่าไม่มีสิ่งเหล่านี้ในเนื้อหารายการ (ทั้งเนื้อหาโดยตรงที่แสดง หรือ บริบทแวดล้อมเนื้อหาที่สามารถตีความได้ตามสิ่งที่แสดงออก โดย ภาพ เสียง เนื้อหา ภาษาในรายการต้องไม่แสดงถึงความลามก อนาจาร หยาบคาย ความน่า สะอิดสะเอียน น่ารังเกียจ หรือความไม่เชื่อลบลู่ต่อศาสนาใด การแสดงฉากการบาดเจ็บ การตาย เสียชีวิต หรือเนื้อหาอคติ เหยียด ตลกล้อเลียน ที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องเพศ ชนชั้น กลุ่มคนชาติพันธุ์ ต่างๆ

“FCC” เขียนแนวปฏิบัติจริยธรรมนี้ และใช้มานานในสหรัฐอเมริกา ผู้ผลิตรายการ โทรทัศน์ส่วนมากยินยอม และน้อมรับหลักจริยธรรมนี้ไปใช้เป็นแนวทางการผลิตรายการ ดังนั้นรายการโชว์ เกมโชว์ที่มีมากในสหรัฐอเมริกา ที่ดังๆ ที่เรารู้จัก เช่น America ‘s Got Talent, หรือ “The America Idol” นั้น ล้วนใช้แนวปฏิบัติจริยธรรมนี้ทั้งสิ้น ไม่ได้กลายเป็นว่าแนวคิด จริยธรรมจะกลายเป็นกรอบ หรือ กรงขังความคิดสร้างสรรค์แต่อย่างใด

3.2 กฎหมายเกี่ยวกับเสรีภาพของสื่อมวลชนของญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีการใช้ระบบประมวลกฎหมาย หรือกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่นเดียวกับประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันญี่ปุ่นนั้นได้มีการใช้รัฐธรรมนูญ และกฎหมายหลัก ได้แก่ ประมวลแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายพาณิชย์ ซึ่งรวมกันเป็นกฎหมายทั้ง 6 หรือ The Roppo : Six Codes

ญี่ปุ่นนั้นเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ซึ่งในเรื่องของกฎหมายของญี่ปุ่นนั้น ในระยะเริ่มแรกได้มีการใช้ระบบกฎหมายแบบอาณาจักรปรัสเซีย หรือกฎหมายอาญาแบบเยอรมนี และได้มีการเลียนแบบระบบกฎหมายแพ่ง มาจากสาธารณรัฐฝรั่งเศส เมื่อมีการปฏิวัติเมจิ ญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลทางด้านกฎหมาย มาจากทางตะวันตก โดยรัฐธรรมนูญฉบับแรกของญี่ปุ่นนั้นอยู่ภายใต้รูปแบบในการจัดทำ

ตามแบบของปรัสเซีย และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งภายหลังจากที่สงครามโลกครั้งที่ 2 ได้จบลง ญี่ปุ่นได้มีการออกกฎหมายต่างๆ รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายที่ใช้อยู่ และรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ได้มีการนำมาใช้ ซึ่งกฎหมายในยุคนี้ได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายของสหรัฐอเมริกา เป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้จะมีการอ้างมาจากระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกา แต่ก็มีความแตกต่างในหลายๆ ส่วนของกฎหมายที่ไม่เหมือนกับสหรัฐอเมริกา ซึ่งกฎหมายของญี่ปุ่นนั้นมาจากคำพิพากษาของศาลที่ได้มีพิพากษาคัดสินเอาไว้ หรือได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายแบบจารีตประเพณี ซึ่งทำให้การพัฒนาของกฎหมายของญี่ปุ่นจะต้องตีความโดยละเอียด รวมทั้งต้องพิจารณาถึงบริบทสภาพแวดล้อมของคำพิพากษาในยุคต่างๆ ด้วยเหตุเหล่านี้ทำให้กฎหมายของญี่ปุ่นมีลักษณะเฉพาะ โดยที่กฎหมายญี่ปุ่นนั้นเป็นกฎหมายที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างระบบประมวลกฎหมาย และระบบจารีตประเพณี ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างจารีตประเพณี และวัฒนธรรมของญี่ปุ่นเข้ากับระบบกฎหมายที่เป็นสากล

รัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นนั้นได้มีการกำหนด และระบุให้รัฐสภาเป็นองค์กรสูงสุดของประเทศ โดยรัฐสภานั้นเป็นองค์กรนิติบัญญัติ และมีอำนาจหน้าที่ในการการออกกฎหมาย โดยสมาชิกของรัฐสภาประกอบด้วยสองประเภท คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาที่ปรึกษา โดยนอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังเป็นเจ้าของอำนาจบริหาร โดยมีหน้าที่ในการบริหารประเทศ และมีรัฐสภาเป็นผู้กำหนดมติในการกำหนดผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเมื่อมีรัฐธรรมนูญอำนาจตุลาการ จึงตกเป็นหน้าที่ของศาลสูง ศาลล่าง และตุลาการมีความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ภายใต้รัฐธรรมนูญ

เมื่อพิจารณาสาระของรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นแล้ว จะพบว่ารัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นนั้นได้ให้ความสำคัญกับอำนาจอธิปไตย โดยอำนาจอธิปไตยเป็นองค์ประกอบของสังคมทางการเมือง และประชาชนเท่านั้นล้วนเป็นเจ้าของอธิปไตย ในส่วนของรัฐบาลทำหน้าที่ในการดูแลบริหารประเทศ และจัดการเรื่องของทรัพยากรมนุษย์ และทรัพย์สินของแผ่นดิน หรือเพื่อให้รัฐนำไปบริหาร และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน นอกจากนี้ที่กล่าวมานั้นยังมีองค์กรอิสระต่างๆ มากมาย ซึ่งองค์กรต่างที่เกิดขึ้นนั้นประชาชนนั้นมีอำนาจในการตรวจสอบได้ เพื่อไม่ให้องค์กรต่างๆ ใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ เพราะว่าเมื่อมีการนำหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนมาใช้แล้ว ย่อมหมายความว่าในสังคมทางการเมืองประชาธิปไตยประชาชนสามารถตรวจสอบได้

3.2.1 หลักการพื้นฐานของเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญญี่ปุ่นนั้น ถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ในรัฐธรรมนูญฉบับล่าสุดนั้นมีสาระสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนนั้น ได้มีการบัญญัติไว้ในหมวด 3 ว่าด้วยเรื่องของ “สิทธิและหน้าที่ของประชาชน” ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ “การรับรองด้านศักดิ์ศรี

ความเป็นมนุษย์ชน” มีการกำหนดให้การจำกัดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของประชาชนเป็นสิ่ง ที่กระทำมิได้ ไม่สามารถละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงเสรีภาพ ที่มีการรับรองเอาไว้ให้แก่ประชาชนนั้น รัฐไม่สามารถที่จะเข้ามาละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพ ของประชาชนได้ เพราะประชาชนล้วนแต่เป็นผู้ที่มีสิทธิ์เด็ดขาดอย่างเต็มที่ในการจัดการเกี่ยวกับ สิทธิเสรีภาพของตน ซึ่งปรากฏในรัฐธรรมนูญมาตรา 11 และ 12 ในขณะที่มาตรา 13 ได้กำหนดไว้ ถึงเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่ง ความเป็นมนุษย์ของประชาชนทุกคนนั้นย่อมที่จะต้อง ได้รับการเคารพ²⁸ โดยมาตรา 11 12 และ 13 นั้นมีการวางหลักเอาไว้ในเรื่องของเสรีภาพดังนี้²⁹

มาตรา 11 การจำกัดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของประชาชนจะกระทำมิได้ สิทธิมนุษยชน ขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ต้องตกแก่ประชาชนทั้งใน รุ่งนี้ และรุ่งหน้าชั่วลูกชั่วหลาน โดยผู้ใดจะละเมิดไม่ได้

มาตรา 12 สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ให้แก่ประชาชนต้องดำรงคงอยู่ ผ่านความวิริยอุตสาหะของประชาชนที่มีมาอย่างต่อเนื่อง การละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชนจะกระทำมิได้ และประชาชนต้องมีความรับผิดชอบในการบริหารเสรีภาพ และสิทธิเพื่อสวัสดิการ

มาตรา 13 ความเป็นมนุษย์ของประชาชนทั้งปวงย่อมได้รับการเคารพ ในการบัญญัติ และการบริหารกิจการอื่นๆ ของรัฐให้คำนึงถึงสิทธิที่จะดำรงอยู่ เสรีภาพ และการเข้าถึงความผาสุก ของประชาชนเป็นที่ตั้งตรงเท่าที่สิ่งเหล่านี้ไม่กระทบกระเทือนสวัสดิภาพของประชาชน

สำหรับเสรีภาพในชีวิตส่วนบุคคล รัฐธรรมนูญได้มีการกำหนดให้บุคคลทุกคนมีสิทธิ ที่จะใช้ชีวิตของตนอย่างมีความสุขโดยปราศจากการรบกวน โดยบุคคลอื่น ยกเว้นแต่ได้มีการออก หมายศาล โดยหมายศาลดังกล่าวที่จะเป็นการเข้าไปรบกวนต่อเสรีภาพในชีวิตส่วนตัวของบุคคล นั้นจะต้องออกโดยมีเหตุผล และมีการระบุนายละเอียดว่าอย่างเพียงพอตามกฎหมายโดยเสรีภาพ ในชีวิตส่วนตัวนี้ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับมาตรา 35³⁰ ได้บัญญัติไว้ดังนี้

²⁸ สุคา วิสริตพิชญ์ ผู้แปล. สิงห์ทอง ลาภพิเศษพันธุ์ ผู้ตรวจและจัดแปลภาษาไทย. (ม.ป.ป.). *รัฐธรรมนูญแห่งประเทศ ญี่ปุ่น*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.satit.up.ac.th/BBC07/AroundTheWorld/pol/105.htm> [2562, 3 กรกฎาคม].

²⁹ เรื่องเดียวกัน

³⁰ เรื่องเดียวกัน

มาตรา 35

1. บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะอยู่อย่างมีความสุขในที่อยู่อาศัยโดยไม่ถูกผู้ใดบุกรุกก้าวร้าว ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงการค้น และการยึดที่ได้กระทำตามหมายศาลอันออกโดยมีเหตุผลเพียงพอ และได้ระบุอย่างละเอียดซึ่งสถานที่ที่จะค้นและสิ่งที่จะยึด หรือภายในข้อยกเว้นตามมาตรา 33

2. การค้น หรือยึดในแต่ละครั้งต้องกระทำตามหมายศาลที่ออกให้เป็นการครั้ง ๆ และในรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นนั้น ๆ ได้มีการบัญญัติในเรื่องเกี่ยวกับเสรีภาพของประชาชนในเรื่องของสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการพิมพ์ รวมถึงเสรีภาพในการแสดงออกอื่น ๆ ก็ล้วนแต่ได้รับการรับรองตามกฎหมายทั้งสิ้น ซึ่งเนื้อหาของบทรับของเสรีภาพดังกล่าวได้บัญญัติไว้ในมาตรา 21

มาตรา 21

1. เสรีภาพในการชุมนุม เสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคม ตลอดจนเสรีภาพในการพูด การพิมพ์ และการแสดงออกอย่างอื่น ล้วนได้รับการคุ้มครอง

2. การตรวจพิจารณาข่าวสารก่อนเผยแพร่ หรือการล่วงละเมิดความลับแห่งวิธีการใด ๆ ในการติดต่อสื่อสารกันจะกระทำไม่ได้

3.2.2 มาตรการในการควบคุมสื่อมวลชน

เมื่อพิจารณาถึงการควบคุมสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่นนั้น พบว่าได้มีการทำการสำรวจ และวิจัยสื่อมวลชนของประเทศต่างๆ ออกมา โดยญี่ปุ่นนั้นมีการควบคุมสื่อจากทางรัฐบาลน้อยที่สุดประเทศหนึ่ง เพราะว่าการควบคุมสื่อมวลชนของประเทศตนเองนั้น อันเนื่องมาจากการให้เสรีภาพในการแสดงออกอย่างสื่อมวลชนญี่ปุ่นในรัฐธรรมนูญญี่ปุ่นฉบับแรกของญี่ปุ่นในยุคเมจิ โดยมีการกำหนดใจความไว้ว่าพลเมืองญี่ปุ่นล้วนแต่มีอิสรภาพภายใต้ขอบเขตแห่งกฎหมายในการพูด พิมพ์ เขียน และชุมนุมในที่สาธารณะ

ญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับเสรีภาพของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง เสรีภาพของสื่อมวลชนถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาธิปไตยนั้นยังคงอยู่ ซึ่งการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนของญี่ปุ่นนั้นอาจแบ่งเป็นหลายทาง ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมโดยกฎหมาย อันได้แก่ กระทบวงไปรษณีย์โทรคมนาคม กฎหมายวิทยุ กฎหมายกระจายเสียง กฎหมายทั่วไปที่มีการควบคุมอยู่ และยังมีกำกับ และควบคุมดูแลด้วยตนเอง เช่นการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนญี่ปุ่น โดยสมาคมนักหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่น NHK และ MAB รวมถึงองค์กรกำกับดูแลสื่อชนิดอื่น ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ แผ่นเสียง และนอกจากนี้ยังมีการควบคุมการนำเสนอข่าวสาร

ของสื่อมวลชนโดยสังคม เช่น การจัดตั้งสมาคมนักข่าวเพื่อประชาชน ในส่วนเรื่องรายละเอียดของการควบคุมสื่อมวลชนมีดังนี้³¹

กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม

สำหรับกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมของญี่ปุ่น หรือMPT นั้นภายหลังจากสงครามที่เกิดขึ้น สหรัฐอเมริกาได้มีการตั้งหน่วยงานที่เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารคลื่นวิทยุ” หรือ “Radio regulatory commission establishment law” โดยคณะกรรมการบริหารคลื่นวิทยุนี้มีการจัดตั้งอันได้รับแบบแผนมาจากคณะกรรมการการสื่อสารแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา หรือFCC (Federal communications commission)

ภายหลังรัฐบาลญี่ปุ่นได้มีการยกเลิกกฎหมายฉบับนี้ และได้ให้อำนาจแก่ กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมอีกครั้งหนึ่ง โดยมีการจัดการงานเกี่ยวกับการไปรษณีย์และโทรคมนาคม อาทิ เช่น การส่งจดหมาย หรือสิ่งของรวมถึงงานที่ควบคุม และครอบคลุมเกี่ยวกับการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นทางโทรเลข หรือโทรศัพท์ ซึ่งถือได้ว่ากระทรวงโทรคมนาคมนั้นเป็นกระทรวงที่มีความสำคัญในยุคหนึ่ง โดยกระทรวงคมนาคมเคยได้รับอำนาจให้ดูแลกิจการ กระจายเสียงภายในประเทศญี่ปุ่น เมื่อเกิดธุรกิจวิทยุกระจายเสียง และนอกจากขอบข่ายของงานที่ได้รับผิดชอบนั้นมีการครอบคลุม การสื่อสารในหลากหลายทาง รวมไปถึงการสื่อสารทางดาวเทียม และทางอวกาศในปัจจุบันกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมยังมีอิทธิพลโดยเฉพาะอย่างยิ่งตามชนบทในญี่ปุ่น

กฎหมายวิทยุ

สำหรับการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในญี่ปุ่นในด้านที่เกี่ยวกับการควบคุมด้วยกฎหมายนั้น ในด้านของกฎหมายวิทยุ ได้ถูกจัดตั้งขึ้นภายหลังจากที่มีการร่างโครงการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อกระจายเสียงขึ้นมาใช้ โดยโครงการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการกระจายเสียงที่ได้มีการร่างขึ้นนี้ ถือว่าเป็นแนวทางในการออกใบอนุญาตให้แก่คลื่น VHF/UHF สำหรับโทรทัศน์ และAM/FM สำหรับวิทยุ

ในการของอนุญาตดำเนินกิจการกระจายเสียง ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะยื่นขอใบอนุญาต โดยมีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของการขอจัดตั้งสถานีกระจายเสียงซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ มาตรฐานทางเทคนิคต่างๆ ของอุปกรณ์การกระจายเสียงที่ต้องได้มาตรฐาน และมีระดับตามที่ได้กำหนดเอาไว้ รวมถึงสถานะทางธุรกรรมทางการเงินของผู้ยื่นนั้นก็มีมากพอที่จะดำเนินกิจการกระจายเสียงนั้นได้ต่อไปได้ อีกทั้งกฎหมาย และกฎอื่นทั่วไป เช่น ผู้ขอใบอนุญาตจะต้องมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับชุมชนในท้องถิ่น และห้ามชาวต่างชาติ หรือผู้ที่ถือสัญชาติของ

³¹ นิธิวัชร ตันตักศรีศิริ. อ่างแล้ว เจริญรอด 6. หน้า 258.

ต่างประเทศ นอกจากนั้นแล้วยังมีมาตรฐานของการจัดตั้งสถานีกระจายเสียง คือห้ามผูกขาดการเป็นเจ้าของสื่อมากกว่าหนึ่งสื่อในตลาดเดียวกัน โดยบุคคลเดียวกัน ถือเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ใดผู้หนึ่งมีอำนาจมากเกินไป ซึ่งในการอนุญาตหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมซึ่งเป็นผู้มีอำนาจและดุลพินิจในการตัดสินใจอย่างเด็ดขาด

กฎหมายกระจายเสียง

ในการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนแล้วพบว่าการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนที่สำคัญ คือ การกระจายเสียง ซึ่งในประเทศญี่ปุ่นนั้นได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการกระจายเสียงขึ้นมาใช้เป็นการเฉพาะ โดยมีรายละเอียดดังนี้ โดยแบ่งออกได้เป็น 6 บรรพ และมีมาตราทั้งหมด 59 มาตรา

สำหรับกฎหมายกระจายเสียงนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งซึ่ง การสอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย นั้นคือเรื่องของสิทธิเสรีภาพ กฎหมายการกระจายเสียงได้มีการให้หลักประกันแก่เสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนผ่านทางสื่อกระจายเสียงต่างๆ รวมถึงการแสดงออกของประชาชนนั้น จะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของสาธารณะ โดยกฎหมายกระจายเสียงได้มีการบัญญัติเอาไว้ในมาตรา 1 ว่า “การกระจายเสียงจะต้องเข้าถึงประชาชนอย่างกว้างขวาง และจะต้องเป็นประโยชน์ต่อประชาชนให้มากที่สุด”³²

ญี่ปุ่น ได้มีการพยายามที่จะสร้างสมดุลระหว่างการใช้สื่อกระจายเสียงเพื่อศึกษาและความบันเทิง โดยที่มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เป็นนักศึกษาได้มีโอกาสเรียนผ่านวิทยุและโทรทัศน์เพื่อที่จะได้มีวุฒิการศึกษา เช่นเดียวกับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งการใช้ประโยชน์จากการใช้สื่อกระจายเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

กฎหมายกระจายเสียงยังมีการให้หลักประกันแก่เสรีภาพการแสดงออกผ่านสื่อกระจายเสียง โดยทำให้สื่อกระจายเสียงมีความเป็นกลาง มีความซื่อสัตย์รวมถึงมีความเป็นอิสระในการที่จะแสดงความคิดเห็น โดยกำหนดให้รายการกระจายเสียงจะต้องไม่ถูกแทรกแซง หรือกำกับโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เว้นแต่จะกระทำโดยอำนาจที่กฎหมายได้มอบอำนาจให้เอาไว้เพียงเท่านั้น³³

ในเรื่องของการกระจายเสียงของเอกชน กฎหมายไม่ได้เข้ามามีส่วนในการควบคุมการดำเนินงานของเอกชนมากนัก ในทางตรงกันข้ามทำให้เอกชนมีความเป็นอิสระอย่างยิ่งในการที่

³² วิทวัส ออร์ตนชัย. (2556). *ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 97-98.

³³ นิธิวัชร ดันติกส์ศิริ. อ้างแล้ว เชมอรรด 6. หน้า 261-262.

จะดำเนินการ แม้ว่าเอกชนจะมีอิสระในการดำเนินงานของตนเกี่ยวกับเรื่องของการกระจายเสียงเพียงใด แต่กฎหมายการกระจายเสียงก็ได้มีการกำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านรายการขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานของภาคเอกชนนั้นต้องสอดคล้อง และเข้ากันได้ดีกับเรือมาตรฐานของรายการในการที่จะบังคับใช้โดยมีการบัญญัติไว้ว่าผู้ชมจะต้องสามารถที่จะจำแนกออกว่าสิ่งใดคือโฆษณา สิ่งใดคือเนื้อหารายการ โดยสถานีมีหน้าที่จัดลำดับความสำคัญ และแบ่งแยกประเภทให้มีความชัดเจน และกฎหมายการกระจายนั้นยัง มีการกำหนดบทลงโทษที่มีการฝ่าฝืนข้อบังคับที่ได้มีการกำหนดเอาไว้

กฎหมายการกระจายเสียงของญี่ปุ่นนั้นมีเนื้อหาที่ค่อนข้างละเอียด และครอบคลุม ในส่วนของเนื้อหานั้นมีเนื้อที่ไม่มากจนเกินไป และเป็นบทกำหนด และข้อป้องกันไม่ให้สื่อมวลชนใช้อำนาจที่ตนมีอยู่ได้ตามอำเภอใจ ในเรื่องของการควบคุมโดยไม่ให้รัฐเข้ามาแทรกแซง และสร้างความสมดุลของการใช้อำนาจของสื่อมวลชน

กฎหมายทั่วไป

การควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่น การกำกับดูแลส่วนหนึ่ง นอกเหนือจากกฎหมายข้างต้นที่ได้กล่าวไปแล้ว ยังมีกฎหมายทั่วไป เช่น กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา กฎหมายสิ่งพิมพ์ ซึ่งมีบทบาทในการช่วยควบคุมบทบาทของสื่อมวลชนด้วย โดยในนี้จะกล่าวถึงกฎหมายทั่วไปที่เกี่ยวกับสื่อมวลชน ได้แก่ กฎหมายลามกอนาจาร กฎหมายสิทธิส่วนบุคคล กฎหมายหมิ่นประมาท

ในส่วนของกฎหมายอนาจารของญี่ปุ่นนั้น ไม่มีการกำหนดใดเป็นข้อห้ามที่เกี่ยวกับการแสดงออกถึงความรุนแรงทางทางเพศ การข่มขืน แต่สิ่งที่ถูกห้ามเด็ดขาดคือไม่ให้มีการเผยแพร่ออกทางโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และภาพยนตร์ ซึ่งในการห้ามนั้นคือการห้ามไม่ให้เห็นอวัยวะเพศ เพราะอวัยวะเพศ ถือว่าเป็นสิ่งที่เข้าข่ายต่อการลามกอนาจารสำหรับชาวญี่ปุ่น สำหรับประชาชนทั่วไปแล้วนั้นการที่ครอบครองสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นสื่อลามกอนาจารเอาไว้ไม่นับถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมาย แต่ถ้าได้มีการนำเข้าสู่สิ่งพิมพ์ต่างๆ เหล่านี้ถูกห้ามอย่างเด็ดขาด โดยกฎหมายมาตรฐานสากลกำหนดไว้ว่าไม่ว่าผู้ใดก็ตามมีการนำเข้าสู่สิ่งพิมพ์ หรือสื่อใดที่ถือว่าเป็นลามกอนาจาร จะมีบทลงโทษที่กำหนดไว้ และเป็นมาตรการที่ทำให้เกิดความเข้มงวดอย่างยิ่งต่อเรื่องของสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อลามกอนาจาร ในเวลาต่อมารัฐบาลญี่ปุ่นได้มีการปรับปรุงกฎหมายลามกอนาจารให้มีความเข้มงวดน้อยลง และทำให้ในประเทศเริ่มมีการเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อโทรทัศน์ภาพยนตร์ที่มีฉากโป๊เปลือยมากขึ้น แม้บางครั้งดารากาภาพยนตร์ก็มีการถ่ายภาพและถ่ายแบบ และยังรวมถึงการแสดงอีกด้วย³⁴

³⁴ นิธิวัชร ตันตักศรีศิริ. อ่างแล้ว เริงอรรถ 6. หน้า 263-265.

โดยสรุปกฎหมายลามกอนาจารของญี่ปุ่นไม่มีข้อห้ามเกี่ยวกับภาพที่แสดงออกถึงความรุนแรงทางเพศ เพียงแต่ห้ามไม่ให้เห็นอวัยวะอย่างโจ่งแจ้งเท่านั้น ทำให้การควบคุมสื่อมวลชนในเรื่องดังกล่าวไม่มีความเข้มงวดเท่ากับประเภทอื่นๆ

ในส่วนกฎหมายสิทธิส่วนบุคคลนั้น ในระยะเริ่มแรกนั้นไม่ได้มีการให้ความสำคัญมากกว่าสิทธิและเสรีภาพส่วนอื่นๆ แต่อย่างไรก็ดี การที่สิทธิส่วนบุคคลได้รับการยอมรับมากขึ้นหลักจากเกิดกรณีที่นักการเมืองผู้หนึ่งถูกนำเรื่องราวส่วนตัวไปเผยแพร่ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากการกระทำของนักเขียนผู้หนึ่ง นับแต่นั้นมาได้มีการให้ความสำคัญต่อสิทธิส่วนบุคคลมากขึ้น และได้มีการให้คำจำกัดความเอาไว้ว่า “สิทธิส่วนบุคคล คือสิทธิทางกฎหมาย และเป็นความมั่นใจว่าชีวิตส่วนตัวของบุคคลจะไม่มีใครถูกเปิดเผยต่อหน้าสาธารณะ โดยไม่มีเหตุผล

สิทธิส่วนบุคคลถือว่ามีค่าสำคัญ และเป็นสิทธิที่นานาชาติให้ความสำคัญต่อสิทธิส่วนบุคคล ในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนจะต้องมีความระแวดระวัง โดยสื่อมวลชนจะไม่สามารถที่จะนำเสนอข่าวสารโดยเปิดเผยชื่อของเหยื่อที่ตกเป็นข่าวไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้กระทำผิดหรือไม่ สื่อมวลชนต้องมีพื้นที่ให้แก่บุคคลผู้ที่ตกเป็นข่าว โดยพื้นที่ดังกล่าวนี้จะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวถึงยังไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนและพลเมืองควรจะได้รับ การที่บุคคลถูกกล่าวหาจากสื่อมวลชนนั้น ไม่ว่าจะ บุคคลใดก็ได้ เช่น บุคคลที่เป็นโรคร้ายแรง หรือโรคที่สังคมไม่ยอมรับ หรือแม้แต่เด็ก และเยาวชนได้กระทำความผิด เป็นต้น กฎหมายสิทธิส่วนบุคคลได้วางข้อกำหนดในเรื่องดังกล่าวไว้ห้ามไม่ให้สื่อมวลชนเปิดเผยชื่อ และภาพถ่ายของผู้ที่ถูกกล่าวหา อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนญี่ปุ่นได้มีการละเมิดกฎหมายดังกล่าวเป็นระยะ สาเหตุของการละเมิดมาจากการที่สื่อมวลชนของญี่ปุ่นถือว่าตนมีอิสระเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในของการทำข่าวอาชญากรรม โดยสื่อมวลชนได้ทำการนำเสนอข่าวตั้งแต่กระบวนการสอบสวนจนกระทั่งถึงการพิจารณาคดีจนเสร็จสิ้น

กฎหมายหมิ่นประมาท

ในประเทศญี่ปุ่นนั้น การหมิ่นประมาทนั้นเป็นความผิดทางอาญา ซึ่งสิทธิเสรีภาพที่ประชาชนญี่ปุ่นได้รับนั้นถือได้ว่าเป็นเสรีภาพในการแสดงออกอย่างกว้างขวาง แต่ถ้ามีการหมิ่นประมาทขึ้น กฎหมายอาญาก็มีการให้โอกาสแก่บุคคลในการที่จะฟ้องร้องหากชื่อเสียงของตนนั้นมีความเสียหายจากการกระทำของสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนหรือการเผยแพร่ภาพข่าวในทางใดๆ ผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ หรือสื่อวิทยุก็ตาม

ถ้าหากจะกล่าวถึงคำนิยามของการหมิ่นประมาทแล้ว Hirobe Masao ได้ให้นิยามไว้ว่า “การหมิ่นประมาท คือ การลดความน่าเชื่อถือของบุคคลในหมู่ชุมชน หรือการทำให้บุคคลได้รับการประเมินค่าต่ำลง”

เมื่อจะกล่าวถึงการหมิ่นประมาทนั้น ในญี่ปุ่นได้มีการแบ่งลักษณะ และประเภทของการหมิ่นประมาทสำหรับชาวญี่ปุ่น มีลักษณะที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น การปล่อยข่าวลือ การให้ข้อความที่ถือเป็นเรื่อง โดยการนำเสนอข้อความ หรือเผยแพร่เนื้อหาใดก็ตามเกี่ยวกับบุคคลที่สาม ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อความจริงที่ทำให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียง เป็นต้น ในฐานะของสื่อมวลชนจะต้องมีการคำนึงถึงจรรยาบรรณ และต้องระแวดระวังต่อความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อบุคคลที่ถูกพาดพิงถึง ในญี่ปุ่นนั้นสื่อมวลชนได้มีการทำผิดในเรื่องของหมิ่นประมาทนั้นสามารถพบได้ทั่วไป ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายหมิ่นประมาทซึ่งเป็นสิ่งที่คอยยับยั้งไม่ให้สื่อมวลชนใช้อำนาจของตนในการหมิ่นประมาทผู้อื่นจนเกินขอบเขต และยังเป็นการตีกรอบให้การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นเป็นไปอย่างเรียบร้อยเรียบร้อย แต่เรื่องของหมิ่นประมาทก็ยังมีเกิดขึ้นอยู่เรื่อยๆ

ถึงแม้ว่าจะมีการกระทำผิดฐานหมิ่นประมาทยังเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว แต่เสรีภาพของสื่อมวลชน และเสรีภาพของประชาชนรวมถึงบุคคลที่ถูกพาดพิงถึงนั้นย่อมสมควรที่จะได้รับความสมดุล และเกิดความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งกฎหมายหมิ่นประมาทจึงได้มีการเปิดโอกาส ให้บุคคลผู้ที่ถูกกล่าวถึงในทางที่เสียหายมีสิทธิในการเรียกร้องความเสียหายจากการกระทำผิดดังกล่าว ในขณะที่เดียวกันสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่เผยแพร่ และนำเสนอข่าวสารต่างๆ ก็จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อถ้อยคำ หรือสิ่งที่ตัวเองนำเสนอ เพราะกฎหมายดังกล่าวถือว่าเป็นผู้ควบคุมเพื่อไม่ให้สื่อมวลชนทำการนำเสนอข่าวสารเกินขอบเขต และหน้าที่ของตน

การควบคุมด้วยตนเอง

ในเรื่องของการควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนอีกประเภทหนึ่งนั้น คือ การกำกับ และควบคุมดูแลด้วยตนเอง โดยสำหรับญี่ปุ่นนั้น เป็นทางเลือกที่เอกชนได้เลือก เพราะเคยมีการถูกอำนาจการเมืองเข้ามาบีบบังคับในการแทรกแซงเป็นสิ่งที่ภาคเอกชนทำการหลีกเลี่ยงมาโดยตลอด เพราะว่าการที่รัฐบาล หรืออำนาจทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงนั้นจะทำให้เกิดผลกระทบต่อกิจการ และธุรกิจของภาคเอกชนได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการแทรกแซงนั้นเกิด โดยการเลือกที่จะทำการควบคุมตนเองจึงเป็นทางเลือกที่ดีทางหนึ่ง โดยองค์กรต่างๆ จะเข้ามามีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนดร่วมกันในส่วนที่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน ในการควบคุมตนเองอาจมีด้วยกันได้หลายทาง ได้แก่ สมาคมนักหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่น NSK และ JBA รวมถึงองค์กรกำกับดูแลสื่อชนิดอื่นๆ เป็นต้น

สมาคมหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่น (Japan newspaper publishers and editor Association หรือ (NSK)

สมาคมหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นหลังจากมีการประท้วงในเรื่องของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนภายใต้รัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นที่เกิดขึ้นในปีนั้น โดยสมาคมหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่น

ได้มีการประกาศหลักการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยได้รับอิทธิพลมาจาก Canons of Journalist ของสหรัฐอเมริกา เมื่อได้มีการประกาศใช้หลักการดังกล่าว คณะกรรมการฝ่ายญี่ปุ่นยังไม่พอใจหลักการที่ได้ถูกร่างขึ้น และในระยะเวลาต่อมาได้มีการร่างหลักการชุดใหม่ขึ้นมาโดยอ้างอิงจากหลักการแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือว่าเป็นจุดยืนให้หนังสือพิมพ์ และสื่อสิ่งพิมพ์มีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนประเทศญี่ปุ่น และมีการพยายามให้เกิดความสงบสุข รวมถึงการคงไว้ซึ่งหลักเสรีภาพ และหนังสือพิมพ์จะต้องมีมาตรฐานจรรยาบรรณในการเผยแพร่ข่าวสารในการนำเสนอข่าวสารและสร้างงานของตน โดยถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญ

สำหรับหลักการของวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของญี่ปุ่นนั้นมีอยู่ด้วยกัน 7 บท โดยถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสื่อมวลชนญี่ปุ่นมาโดยตลอด และหน้าที่หลักของสมาคมนักหนังสือพิมพ์ของญี่ปุ่นคือ เพื่อที่จะสร้างคุณธรรม และจริยธรรมให้เกิดขึ้นในบรรดาสื่อมวลชนด้วยกัน ในการกำกับดูแลควบคุม และตรวจสอบการใช้อำนาจของสื่อมวลชน และการปฏิบัติงานของสื่อมวลชน โดยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมาตรฐานจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบว่าการดำเนินงานของสื่อมวลชนนั้นขัดต่อจริยธรรมของสื่อมวลชน หรือขัดต่อหลักการของวิชาชีพสื่อสิ่งพิมพ์หรือไม่ หากพบว่ามีสิ่งใดไม่สมควรจะมีการส่งเรื่องดังกล่าวไปให้คณะกรรมการดูแล และพิจารณาว่าเรื่องดังกล่าวควรมีทางออกของปัญหานั้นเช่นใด นอกจากนี้และสมาคมนักหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นยังมีการกำหนด “หลักแห่งจรรยาบรรณของการโฆษณา” และ “หลักปฏิบัติว่าด้วยการจัดจำหน่ายขึ้น” เพื่อที่จะขจัดปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาให้สิ้นไป

NHK (Japan Broadcasting Corporation) และ NAB (The National association of Commercial Broadcastes in Japan) ได้เปลี่ยนมาเป็น JBA (The Japan Commercial Broadcasters Association) เมื่อปี พ.ศ.2555

NHK และ JBA โดย NHK เป็นองค์กรที่มีลักษณะของนิติบุคคลที่ไม่หวังผลกำไรทางธุรกิจ โดยถือว่าเงินที่ลงทุนไปนั้นเป็นเงินบริจาคเพื่อสังคม โดยนิติบุคคลที่ปรากฏชื่ออันมีฐานะเป็นเจ้าของ NHK แต่เพียงในนามแต่ไม่มีสิทธิ์เรียกร้องส่วนแบ่งผลกำไร ดังนี้แล้วในการดำเนินงานทั้งหมดจึงอยู่ในมือของรัฐบาล แต่ในระยะเวลาต่อมาได้มีการปรับโครงสร้างของ NHK ใหม่ โดยมีกฎหมายการกระจายเสียงเกิดขึ้น และได้มีการจัดตั้ง NHK ให้เป็นองค์กรกระจายเสียงสาธารณะควบคู่ไปกับการกระจายเสียงของภาคเอกชนของญี่ปุ่น โดยที่ NHK มีหน้าที่เผยแพร่รายการกระจายเสียงทุกๆด้าน ในการควบคุมคุณภาพของ NHK นั้นจะต้องเป็นไปตามกำหนดของมาตรฐานรายการของกฎหมายกระจายเสียง ดังนั้น NHK จึงได้มีการร่างมาตรฐานรายการกระจายเสียงในประเทศเกิดขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการควบคุมรายการอีกยังเป็นการกำกับควบคุมดูแลการ

นำเสนอข่าวสาร เนื้อหา และการแพร่ภาพ โดยในการทำงานตรวจสอบคุณภาพของรายการต่างๆ นั้น NHK ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการดูแลข้อกำหนดในมาตรฐานรายการหรือผังรายการที่ได้มีการวางเอาไว้ ซึ่งรายการที่จะออกอากาศนั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ และในเรื่องของการผลิตรายการต่างๆ เพื่อออกอากาศจะต้องขึ้นอยู่กับความเห็นชอบ และการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนจาก คณะกรรมการที่ปรึกษารายการ ซึ่งประชาชนทั่วไปสามารถที่จะตรวจสอบรายการต่างๆ ได้โดยการแสดงความคิดเห็นมายังเจ้าหน้าที่ของ NHK

ในเรื่องของมาตรฐานรายการสำหรับการออกอากาศทั้งภายใน และภายนอกประเทศ เนื่องจาก NHK เป็นองค์กรนิติบัญญัติจึงมีการออกหนังสือคู่มือมาตรฐานรายการขึ้นเรียกว่า Programs standard handbook และมีการร่าง Standards of Domestic Broadcast program ขึ้น เพื่อใช้ในการควบคุมดูแลการดำเนินงานของ NHK มาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีการจัดตั้ง “สมาคมผู้ประกอบการแพร่ภาพกระจายเสียงเชิงพาณิชย์แห่งญี่ปุ่น” ((The Japan Commercial Broadcasters Association) หรือ JBA โดยทำหน้าที่ในการดูแลกำกับการกระจายเสียงภายใต้ของบังคับของ “มาตรฐานการกระจายเสียง” (Broadcasting Standards) และมีการให้นำหน้ากรวมถึงดูแลวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับรายงานข่าวที่จำเป็นจะต้องรายงานด้วยความรวดเร็ว และถูกต้อง รวมถึงดูแลรายการบันเทิงที่เกิดขึ้น ให้ดำเนินการโดยความคิดสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์แก่ผู้ชม รวมถึงดูแลถึงวัฒนธรรม และการศึกษาผ่านทางรายการที่ออกอากาศ และรายการต่างๆ นั้นจะต้องมีประโยชน์ต่อเยาวชนและเด็กที่ได้รับชม และยังคงมีความซื่อสัตย์ในการดำเนินงานด้วยความเที่ยงธรรม และมีมาตรฐาน

การกำกับโดยสังคม

สำหรับญี่ปุ่นนั้นในการกำกับดูแลการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนถือว่าเป็นไปตามรูปแบบของประเทศที่เป็นประชาธิปไตย โดยในประเทศสังคมเสรีนิยม และประชาธิปไตยนั้น การที่สื่อมวลชนควบคุมตนเองจากภายในถือว่าเป็นหลักประกันที่ทำให้สื่อมวลชนมีทั้งสิทธิ และเสรีภาพรวมถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยหากการควบคุมตนเองนั้นไม่ได้ผล จะมีการควบคุม และตรวจสอบจากภายนอกอีกชั้นหนึ่ง โดยทั้งนี้การควบคุมจะมีประสิทธิภาพเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ โดยในญี่ปุ่นมีการกำกับควบคุมดูแลการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนโดยสมาชิกโทรทัศน์เพื่อประชาชน และพลังอิสระของผู้บริโภค

สมาชิกโทรทัศน์เพื่อประชาชน (Forum for Citizens' Television หรือ FCT)

สมาชิกโทรทัศน์เพื่อประชาชน เป็นองค์กรที่มีการดำเนินงานมาอย่างยาวนาน โดยการจัดตั้งสมาชิกโทรทัศน์เพื่อประชาชนได้จัดตั้งขึ้นโดย นาย มิโคริ ชูซูกิ (Midora Suzuki) ได้กล่าวถึงบทบาท และหน้าที่ไว้ว่า สมาชิกทุกคนเป็นอาสาสมัคร ไม่มีเงินเดือน เราจัดประชุม

ปฏิบัติการ และจัดสัมมนาเกี่ยวกับการเรียนรู้ เป็นประจำครั้งละ 3 ชั่วโมง โดยได้มีการเชิญบุคคลในวงการสื่อมาพูดคุยให้ประชาชนฟังในเรื่องต่างๆ เช่น สิทธิการรับรู้ของประชาชน และมีการรายงานข่าวของสื่อมวลชนถึงการกระทำ และผลงานต่างๆของสื่อมวลชนในแต่ละช่วงเวลา เพื่อให้สมาชิก และคณะกรรมการ ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นส่วนตัวโดยยึดถือหลักตามแนวของประเทศต้นแบบอย่างสหรัฐอเมริกา ในการจัดตั้งสถานีที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วม และมีโอกาสเข้าถึงได้ง่าย แต่อย่างไรก็ดีในญี่ปุ่นไม่มีสถานีดังเช่น ในสหรัฐอเมริกา การจัดตั้งสมาชิกโทรทัศน์เพื่อประชาชนนี้ จึงเป็นการจัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์โดยหวังที่จะให้ประชาชนรู้เท่าทันสื่อมวลชน และไม่ให้สื่อมวลชนใช้อำนาจที่ตนมีอย่างเกินขอบเขต เป็นการดูแลและควบคุมการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนด้วยวิธีที่ประนีประนอม

เห็นได้ว่า FCT นอกจากจะให้การศึกษาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสื่อมวลชนที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนผู้บริโภคแล้ว ยังทำหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบรายโทรทัศน์ และนำเสนอข้อคิดเห็นออกสู่สาธารณะเพื่อให้มีการปรับปรุง ในปี ค.ศ. 1992 FCT ได้ประกาศทัศนะ 7 ประการใน “กฎบัตรว่าด้วยสิทธิของผู้ชมโทรทัศน์”

ประการแรก สิทธิต่อการไหลอย่างเสรีของข่าวสาร ในยุคของการกระจายเสียงผ่านดาวเทียม ผู้ผลิตควรต้องระลึกอยู่เสมอว่ารายการของตนไม่แต่เพียงเข้าถึงผู้ชมญี่ปุ่นเท่านั้น แต่ยังไปถึงประชาชนนอกประเทศด้วย

ประการที่สอง สิทธิต่อเสรีภาพในการพูด และการเข้าถึงสื่อ เป็นที่น่าเสียดายว่าปัจจุบันเสียงของชนพื้นเมือง คนกลุ่มน้อย สตรี (ยกเว้นสตรีที่ยังสาวและสวย) คนพิการ และคนชรา ไม่เป็นที่ต้อนรับ

ประการที่สาม สิทธิในการรับรู้ แทนที่จะรายงานเรื่องราวของคนมีชื่อเสียงโด่งดัง และเหตุการณ์ประจำวัน โทรทัศน์ควรจะนำเสนอความจริงเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

ประการที่สี่ สิทธิในการฟังความเห็นที่แตกต่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อประเด็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และปัญหาของผู้บริโภค ประชาชนต้องการตัวแทนที่เป็นอิสระทำหน้าที่ตอบโต้ความคิดเห็นที่เสนอโดยปราศจากความรับผิดชอบ

ประการที่ห้า สิทธิต่อรายการที่มีคุณภาพปลอดจากการกีดกันราวพระราชจากเรตติ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการสำหรับเด็ก

ประการที่หก สิทธิในการวิจารณ์ ผู้ชมควรได้รับการฝึกหัดให้ดูรายการด้วยสายตาที่วิพากษ์ ไม่เพียงแต่คัดลอกตามวัฒนธรรมโทรทัศน์ที่แพร่ระบาดของญี่ปุ่น ในบรรดาประเทศที่มั่งคั่งไปด้วยสื่อมีแต่ญี่ปุ่นเท่านั้นที่ไม่มีการเคลื่อนไหว “การเรียนรู้สื่อ” เพราะความพึงใจว่าอะไรที่ดีสำหรับอุตสาหกรรมสื่อก็คือสิ่งที่ดีสำหรับสาธารณชน

ประการสุดท้าย สิทธิในการมีส่วนร่วม สาธารณชนควรมีสัทธาสิทธิ์เสียงในการเลือกประธาน และคณะผู้อำนวยการบริหารของ NHK จึงจะกล่าวได้ว่าคลื่นวิทยุเป็นของสาธารณะอย่างแท้จริง

3.2.3 การจำกัดสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร

ข้อจำกัดเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท

ในญี่ปุ่นนั้น ในเรื่องของนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนที่มีการก้าวล่วงต่อการหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไป โดยกฎหมายญี่ปุ่นเปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือจากการถูกดูหมิ่นประมาทนี้ สามารถที่จะฟ้องร้องเอาต่อผู้ที่กระทำผิดต่อตนได้ ซึ่งหากเกิดการกระทำใดก็ตามที่เป็นการดูหมิ่นดูแคลนต่อชื่อเสียงของบุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่ว่าจะกระทำต่อบุคคลนั้นในสถานที่ใดก็ตาม ถือว่ามีการเข้าข่ายหมิ่นประมาท

การหมิ่นประมาท ตามประมวลกฎหมายญี่ปุ่นนั้นหมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ใส่ความต่อบุคคลที่สาม โดยการหมิ่นประมาทนั้นอาจจะทำให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียง และได้รับความดูหมิ่นต่อเกียรติยศ

การหมิ่นประมาทยังหมายความรวมถึงการดูหมิ่นซึ่งหน้า อันเป็นการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยมุ่งหวังที่จะให้บุคคลนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกดูแคลนถือว่าผู้นั้นเป็นการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งการดูหมิ่นหรือการหมิ่นประมาทผู้นั้นนี้อาจจะมีการหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาไม่ว่าจะเป็นการกระทำด้วยการเผยแพร่เอกสาร ภาพวาด การระบายสี ภาพยนต์ หรือวิธีอื่นใด เช่น การเผยแพร่ข้อความอันถูกบันทึกไว้ หรือเป็นการเผยแพร่อักษรที่ได้บันทึกผ่านทางกระดาษพิมพ์ ถือว่าเป็นการหมิ่นประมาทโดยโฆษณา

ข้อจำกัดเกี่ยวกับสิ่งลามกอนาจาร

ข้อจำกัดเกี่ยวกับสิ่งลามกอนาจาร โดยในเรื่องของการควบคุมสื่อมวลชนไม่ให้นำเสนอเกี่ยวกับสิ่งลามกอนาจารนี้ ญี่ปุ่นมีกฎหมายลามกอนาจารมาบังคับใช้โดยจะกล่าวต่อไปนี้

“มาตรา 175 แห่งกฎหมายอาญาญี่ปุ่น วางหลักไว้ว่า ห้ามมิให้สื่อมวลชนทุกประเภทเผยแพร่ภาพลามกอนาจารผ่านทางสื่อของตนเอง”

สำหรับข้อจำกัดดังกล่าวนี้ เมื่อมีการฟ้องร้องกันเกิดขึ้นสื่อมวลชนมักจะอ้าง มาตรา 21 ของรัฐธรรมนูญขึ้นมา เพื่อปกป้องตนเองให้รอดพ้นจากการต้องรับผิด โดยมาตรา 21 ของรัฐธรรมนูญญี่ปุ่น บัญญัติไว้ว่า

“มาตรา 21 เสรีภาพในการชุมนุม เสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคม ตลอดจนเสรีภาพในการพูด การพิมพ์ และการแสดงออกอย่างอื่น ล้วนได้รับการรับรอง³⁵”

³⁵ สุดา วิสฤตพิชญ์. สิงห์ทอง ลาภพิเศษพันธุ์ ผู้ตรวจและขัดเกลากฎหมาย. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 28

ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลญี่ปุ่นก็มีการผ่อนคลายความเข้มงวดของกฎหมายอนาจารลงไป โดยภาพยนต์ในประเทศเริ่มมีการผลิตสื่อที่มีความโป๊เปลือยออกมา อีกทั้งมาตรฐานของสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ยังคงลดน้อยถอยลงไป โดยในยุคหนึ่ง โดยเฉพาะยุคก่อนสงคราม ได้มีการวางแผนอย่างเข้มงวดไม่ให้ประชาชนเสพสื่อลามก หรือไม่ให้สื่อใดๆ ก็ตามนำเสนอภาพข่าวดู หรือข้อความอันเป็นการลามกอนาจาร แต่ในเวลาต่อมา เมื่อมีการลดหย่อนผ่อนคลายความเข้มงวดลง สื่อก็เริ่มกลับมานำเสนอข่าวสาร และภาพข่าวที่มีความลามกอนาจารอีกครั้งหนึ่ง

3.2.4 กรอบจริยธรรมวิชาชีพ

องค์กรวิชาชีพในญี่ปุ่นที่มีบทบาทสำคัญประกอบด้วย 2 องค์กรหลัก คือ

1. The Japan Commercial Broadcasters Association (JBA) (สมาคมผู้ประกอบการแพร่ภาพกระจายเสียงเชิงพาณิชย์แห่งประเทศไทย) ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2494-2495 เดิมชื่อ The National Association of Commercial Broadcasters in Japan (NAB) เปลี่ยนมาเป็น JBA เมื่อปี พ.ศ.2555 JBA ก่อตั้งขึ้นมาเนื่องจากการฟื้นฟูทางการเมืองของญี่ปุ่นภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 สื่อมวลชนเห็นความจำเป็นของการชำระไว้ซึ่งเสรีภาพในการพูด ผู้ประกอบการวิทยุเชิงพาณิชย์จำนวน 16 องค์กร จึงรวมตัวกัน เพื่อกำหนดแนวทางในการแพร่ภาพกระจายเสียงซึ่งรับประกันเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

นอกจากนี้ยังเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการในการสร้างพลังต่อรองทางธุรกิจ และป้องกันการแทรกแซงจากภาครัฐ ปัจจุบันมีสมาชิกเป็นองค์กรที่ประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ภาคพื้นดิน และระบบดาวเทียม JBA มีบทบาทในการกำหนดแนวปฏิบัติให้สถานีโทรทัศน์ที่เป็นสมาชิกร่วมมือ และปฏิบัติตาม โดยแบ่งเป็นประเด็นต่างๆ คือ สิทธิมนุษยชน การรายงานข่าวการเมือง อาชญากรรม ครอบครัว และเยาวชน การพัฒนาการศึกษา ศาสนา การนำเสนอให้แก่ผู้พลภาพ และการนำเสนอโฆษณา เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นผู้กำหนดแนวปฏิบัติ และช่วงเวลาในการออกอากาศที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มผู้ชมแต่ละช่วง เช่น ช่วงเวลาสำหรับเด็กและเยาวชน คือ 17.00–21.00 น.

ดังนั้นจึงไม่ควรมีเนื้อหารายการที่ไม่เหมาะสมกับกลุ่มเยาวชน เช่น เนื้อหาอนาจาร เมื่อเริ่มก่อตั้ง JBA ทำหน้าที่เป็นองค์กรกำกับดูแลกันเองของผู้ประกอบการตามมาตรฐานการแพร่ภาพกระจายเสียงที่กำหนดไว้ร่วมกัน แต่ต่อมาเริ่มเกิดปัญหาบ่อยครั้ง และรัฐบาลเห็นว่า JBA ประกอบด้วยผู้ประกอบการเชิงพาณิชย์เท่านั้น ผู้ประกอบการจึงได้ตั้ง The Broadcasting Ethics and Program Improvement Organization (BPO) (องค์กรจริยธรรมด้านการแพร่ภาพกระจายเสียง และการปรับปรุงรายการ) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระจากรัฐ และภาคอุตสาหกรรมขึ้นมา

เพื่อสะท้อนการทำหน้าที่โดยไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และพิจารณาทั้งการดำเนินการของโทรทัศน์เชิงพาณิชย์และ NHK ซึ่งเป็นสื่อสาธารณะ

2. The Broadcasting Ethics and Program Improvement Organization (BPO) (องค์กรจริยธรรมด้านการแพร่ภาพกระจายเสียง และการปรับปรุงรายการ) BPO เป็นหน่วยงานอิสระจากรัฐบาล และภาคอุตสาหกรรม มีหน้าที่รับเรื่องร้องทุกข์จากประชาชนดำเนินการรับเรื่องร้องเรียน และเป็นบุคคลที่สามในการพิจารณาปัญหาด้านจริยธรรม สิทธิมนุษยชน และการคุ้มครองผู้เยาว์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาทางโทรทัศน์ BPO มีกรอบในการกำกับดูแลเนื้อหาที่สอดคล้องกับบทบาทของสื่อมวลชนตามที่กฎหมายกำหนด คือ

1. รับประกันความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของคนในชาติ
2. ไม่ผิดต่อระเบียบและประเพณีอันดีงาม
3. ให้ความยุติธรรมและความสมดุลกับทุกฝ่าย
4. เนื้อหาไม่บิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง
5. มีการอภิปรายเชิงสร้างสรรค์ทุกด้านให้มากที่สุดและหลากหลาย

กล่าวโดยสรุป เครื่องมือในการกำกับดูแลของญี่ปุ่น ผู้ประกอบกิจการแพร่ภาพกระจายเสียงในญี่ปุ่นมีบทบาทอย่างมากในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ภายใต้กลไกการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) ผ่านองค์กรวิชาชีพซึ่งประกอบด้วย 2 องค์กรหลัก คือ

The Japan Commercial Broadcasters Association (JBA) (สมาคมผู้ประกอบการแพร่ภาพกระจายเสียงเชิงพาณิชย์แห่งประเทศไทยญี่ปุ่น) มีบทบาทในการกำหนดแนวปฏิบัติ (Guideline) ให้สถานีโทรทัศน์ที่เป็นสมาชิกร่วมมือ และปฏิบัติตาม

The Broadcasting Ethics and Program Improvement Organization (BPO) (องค์กรจริยธรรมด้านการแพร่ภาพกระจายเสียง และการปรับปรุงรายการ) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระจากภาครัฐและภาคอุตสาหกรรม มีบทบาทในการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน ดำเนินการเรื่องร้องเรียน และเป็นบุคคลที่สาม เพื่อพิจารณาปัญหาด้านจริยธรรม สิทธิมนุษยชน และการคุ้มครองผู้เยาว์ ให้ความสำคัญกับการรักษา และส่งเสริมประชาธิปไตย รวมถึงความสงบของสังคม การคุ้มครองผู้เยาว์ การปกป้องสิทธิมนุษยชน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการแพร่ภาพกระจายเสียงในญี่ปุ่นระบุว่า การดำเนินกิจการแพร่ภาพกระจายเสียงต้องมี “มาตรฐาน” แต่ไม่ได้เขียนเฉพาะเจาะจงว่ามาตรฐานของการแพร่ภาพกระจายเสียงเชิงพาณิชย์ต้องเป็นอย่างไร องค์กรแพร่ภาพกระจายเสียงของเอกชนจึงรวมตัวกันเพื่อกำหนดมาตรฐานร่วมกัน โดยนำแนวปฏิบัติของแต่ละสถานีมาพิจารณา แล้วหาประเด็นที่เห็นพ้องต้องกัน จากนั้นจึงนำข้อตกลงดังกล่าวไปปรับใช้กับมาตรฐานของสถานี ดังนั้น จึงไม่ค่อยมีกรณีพิพาทระหว่างสมาชิกหรือสมาชิกที่ปฏิบัติผิดแผกแตกต่างไปจาก

สถานีอื่นๆ เนื่องจากมีมาตรฐานที่คล้ายกัน นอกจากนี้การประชุมหารือ เพื่อหามาตรฐานในการแพร่ภาพกระจายเสียงเป็นการกำหนดกันเองในหมู่ผู้ประกอบการ โดยที่กระทรวงกิจการภายในและการสื่อสารไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม เมื่อพิจารณาแนวทางการกำกับดูแลกิจการแพร่ภาพกระจายเสียงของญี่ปุ่นซึ่งมีรูปแบบการกำกับดูแลที่เน้นการแข่งขันของตลาด ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับเนื้อหาอย่างจำกัดเช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา และไม่เน้นเรื่องการกำกับดูแลเนื้อหาเท่ากับการพัฒนาการเข้าถึงสื่อซึ่งญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะปรับการกำกับดูแลให้มีการแทรกแซงในเชิงบวกมากขึ้น เช่น กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะบรอดแบนด์ ด้วยการให้เงินสนับสนุนภาครัฐ

3.3 กฎหมายเกี่ยวกับเสรีภาพของสื่อมวลชนของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ในระบบกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้นจะเรียกเสรีภาพที่เกี่ยวกับสื่อมวลชนด้วยคำที่มีความหมายที่กว้างมาก *liberté de communication* หรือเสรีภาพในการสื่อสาร ในตัวบทกฎหมายจะไม่ค่อยใช้คำว่า เสรีภาพในข้อมูลข่าวสาร หรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เนื่องจากเสรีภาพทั้งสองนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเสรีภาพในการสื่อสาร นอกจากนี้เสรีภาพในการสื่อสารนั้นยังมีความหมายครอบคลุมถึงเสรีภาพในทางด้านของผู้ “รับสาร” ด้วยมิได้มุ่งหมายเฉพาะเสรีภาพของ “ผู้ให้ข่าวสาร” เท่านั้น³⁶

3.3.1 หลักการทางกฎหมายเกี่ยวกับเสรีภาพของสื่อมวลชน

หลักกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ได้รับรอง และให้ความคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนของสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้น เป็นเรื่องที่มีการพัฒนาขึ้นมาอย่างยาวนานนับตั้งการปฏิวัติครั้งใหญ่เมื่อ ค.ศ. 1789 โดยที่ฝรั่งเศสเป็นประเทศที่มีความผันผวนในทางการเมือง และมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของระบอบการปกครองหลายครั้ง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนนั้นจึงมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และแย้งลงด้วยโดยขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นไปทางการเมืองการปกครองของแต่ละช่วงเวลาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสเอง และยังมีการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งการรับรอง และคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเช่นเดียวกับกับสื่อมวลชนในประเทศอื่นๆ เมื่อมองในภาพรวมแล้วอาจกล่าวได้ว่าสื่อสิ่งพิมพ์ของฝรั่งเศสได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายให้สามารถใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และสามารถทำงานตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพได้ตามสมควร

³⁶บุญจพาน์ นรติ. อ่างแล้ว ชิงอรรถที่ 20. หน้า 62.

3.3.2 ลักษณะของเสรีภาพของสื่อมวลชน

กฎหมายกลุ่มนี้มีหลายฉบับ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกมาในช่วงระยะเวลาที่ต่างกัน แต่ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิของมนุษย์และของพลเมือง 1789

กฎหมายพื้นฐานที่เป็นการประกันเสรีภาพของสื่อมวลชนในทุกแขนงย่อมได้รับการประกันเสรีภาพตามปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของมนุษย์และของพลเมือง (Déclaration des droits de l'homme et du citoyen 1789 หรือ Declaration of the Rights of Man and of the Citizen) ซึ่งได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 11 ว่า “เสรีภาพในการสื่อสารความคิดและความเห็น เป็นสิทธิที่มีค่าที่สุดประการหนึ่งของมนุษย์ โดยเหตุนี้ราษฎรทุกคนจึงมีสิทธิที่จะพูด เขียน หรือพิมพ์โฆษณาโดยเสรี หากจะมีความรับผิดชอบเกิดขึ้นก็เฉพาะกรณีที่ใช้เสรีภาพดังกล่าวนั้นเกินสมควร ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”³⁷

ซึ่งหลักการที่กล่าวมาข้างต้นนั้นได้รับการยืนยันในเอกสารสำคัญ 2 ฉบับ คือ คำปรารภของรัฐธรรมนูญฉบับลงวันที่ 27 ตุลาคม 1946 หรือรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐที่ 4 และคำปรารภของรัฐธรรมนูญลงวันที่ 4 ตุลาคม 1958 หรือรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐที่ 5 อันเป็นรัฐธรรมนูญที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นการแสดงว่าระบบกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส เสรีภาพในการสื่อสาร หรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งก็คือเสรีภาพของสื่อมวลชนได้มีการรับรองไว้ในกฎหมายระดับสูงสุด โดยหลักเสรีภาพในการสื่อสารมีสถานะพิเศษของความเป็นกฎหมายสูงสุด จึงเป็นช่องทางให้ศาลรัฐธรรมนูญ ใช้อ้างอิงในการตรวจสอบการกระทำของฝ่ายต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำของฝ่ายนิติบัญญัติที่ออกมาในรูปแบบของกฎหมายหรือรัฐบัญญัติที่ไปจำกัด หรือกระทบกับเสรีภาพดังกล่าว โดยวินิจฉัยว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่มีผลบังคับใช้ได้ ซึ่งในคดี CC no 84-181 DC 10 et 11 octobre 1984 ได้มีการวางหลักสำคัญมากประการหนึ่งว่า “การที่รัฐวางหลักไว้ว่ารัฐอาจออกกฎหมายเพื่อวางกรอบไม่ให้เสรีภาพในการสื่อสารเป็นไปอย่างเกินสมควรนั้น ไม่ได้หมายความว่า เป็นการให้อำนาจรัฐในการตรากฎหมายเพื่อมุ่งจำกัดเสรีภาพดังกล่าว แต่เป็นการให้อำนาจรัฐตรากฎหมายเพื่อให้

³⁷ Declaration of the Rights of Man and of the Citizen

Article 11 The free communication of ideas and of opinions is one of the most precious rights of man. Any citizen may therefore speak, write and publish freely, except what is tantamount to the abuse of this liberty in the cases determined by law.

เสรีภาพในการสื่อสารบังเกิดผลอย่างจริงจังรวมทั้งประสานกับสิทธิเสรีภาพประการอื่นได้อย่างลงตัว”³⁸

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้มีการให้สัตยาบันในกติการะหว่างประเทศว่าสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง 16 ธันวาคม 1966 โดยกฎหมายลงวันที่ 25 มิถุนายน ค.ศ. 1980 รวมทั้งได้ให้สัตยาบันในพิธีสาร เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 1984 อันมีผลทำให้สามารถยื่นข้อเรียกร้องต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแล้ว บทบัญญัติของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 จึงมีสภาพบังคับดังเช่นกฎหมายภายในด้วย มาตรา 19 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีเนื้อหาความเดียวกับ มาตรา 19 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 มีหลักการคุ้มครองเสรีภาพในการสื่อสาร กล่าวคือ บุคคลไม่เพียงถูกกระทำการใดๆ อันกระทบถึงการมีความคิดเห็นเป็นของตนเอง บุคคลมีสิทธิที่จะใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น สิทธิดังกล่าวเกินควรรวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา หรือได้มา หรือเผยแพร่ข้อมูลและความคิดเห็นทุกชนิด ทั้งนี้โดยไม่ต้องคำนึงถึงเขตแดนของรัฐ และไม่ว่าจะเป็นไปได้ในรูปแบบของการบอกเล่า การเขียน การพิมพ์ หรือรูปแบบทางศิลปะอื่นๆ หรือด้วยวิธีการใดๆ ตามที่เห็นสมควร

3.3.3 หลักประกันการใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน

ในแง่ของสื่อสิ่งพิมพ์นั้น กฎหมายได้วางหลักพื้นฐานการคุ้มครองเสรีภาพให้แก่ La loi du 29 juillet 1881 หรืออาจจะเรียกอย่างสามัญให้เข้าใจได้ง่ายๆ ว่า กฎหมายการพิมพ์ของฝรั่งเศส กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญมาก และยังคงใช้บังคับเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าระยะเวลาจะผ่านไปนานกว่าศตวรรษแล้วก็ตาม หลักการสำคัญของกฎหมายฉบับนี้อยู่ที่มาตรา 1 ซึ่งบัญญัติไว้สั้นๆ เพียงว่าการพิมพ์และการเผยแพร่สิ่งพิมพ์สามารถกระทำได้โดยเสรี และมาตรา 5 ซึ่งบัญญัติว่า การพิมพ์เผยแพร่หนังสือพิมพ์ และนิตยสารสามารถกระทำได้โดยมิต้องขออนุญาตดำเนินการใดๆ ก่อนและมีต้องวางเงินประกัน³⁹

จากหลักการใน 2 มาตราที่กล่าวมานั้น ในเนื้อหาของบทบัญญัตินั้นเป็นการทำให้อุปสรรค หรือสิ่งกีดขวางเสรีภาพสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ในอดีตให้พังทลายไปโดยสิ้นเชิง เช่น การที่จะต้องขออนุญาต

³⁸ วชิราภรณ์ พวกจินดา. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 4. หน้า 124-125.

³⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 129.

ล่วงหน้าก่อนดำเนินกิจการซึ่งต้องชี้แจงแนวทางของสื่อสิ่งพิมพ์ว่ามีแนวทางอย่างไร หรือเรื่องที่จะต้องวางเงินประกัน

ในภายหลังได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมของกฎหมายฉบับนี้หลายครั้ง ซึ่งในการแก้ไขเพิ่มเติมในแต่ละครั้งนั้น ก็ยังคงหลักการเดิมอยู่ แต่ในการแก้ไข หรือเพิ่มเติมนั้นจะเป็นการเพิ่มเติมมาตรา ให้เสรีภาพของสื่อสิ่งพิมพ์มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสภาพสังคม และเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงไป เช่น ในการแก้ไขเพิ่มเติมใน ค.ศ. 1944 ได้มีการวางหลักการเกี่ยวกับองค์สื่อมวลชนขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดความโปร่งใสดังเกิดความหลากหลายในความคิดเห็น และเกิดหลักประกันความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ของสื่อสิ่งพิมพ์ การแก้ไขเพิ่มเติมใน ค.ศ. 1984 ได้มีจุดมุ่งหมายจัดระบบ ไม่ให้เกิดการผูกขาดสื่อ รวมทั้งการวางมาตรการในกฎหมายอื่นๆ ที่มีผลเป็นการส่งเสริมเสรีภาพของสื่อสิ่งพิมพ์

3.3.4 มาตรการในการควบคุมสื่อมวลชน

ในการเริ่มต้นกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์สาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้น รัฐเป็นผู้ดำเนินการ และผูกขาด แรกเริ่มการอนุญาตในการจัดตั้งสถานีนั้นเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกิจการไปรษณีย์โทรเลขและโทรทัศน์ ต่อมาได้ย้ายไปอยู่ภายใต้การควบคุมของ The Radio Diffusion Television Francaise (RTF) ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของรัฐมนตรีว่าการข้อมูลข่าวสาร ภายหลังได้มีการปรับปรุงรูปแบบขององค์กรในปี ค.ศ. 1964 โดยจัดตั้ง Office de la Radio Diffusion Television Francaise (ORTF) เป็นรูปแบบคณะผู้บริหารที่มีสมาชิกครึ่งหนึ่งมาจากการแต่งตั้งจากรัฐบาล ต่อมาในปี ค.ศ. 1974 รัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบของ ORTF อีกครั้ง โดยการแยก ORTF ออกเป็น 7 บริษัท แต่ยังมีฐานะเป็นกิจการของรัฐอยู่

ในปี ค.ศ. 1982 ได้มีการออกกฎหมายที่เป็นการยกเลิกการผูกขาดของรัฐ แต่ก็เป็นการเริ่มต้นที่ยังไม่มากเท่าใดนัก คือการยกเลิกการผูกขาดในเรื่องของการผลิตรายการ และเปิดให้เอกชนเข้ามาเป็นผู้เช่าเวลาสถานี แต่รัฐก็ยังเป็นเจ้าของสถานีอยู่เช่นเดิม และรัฐยังได้จัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ โดยใช้ชื่อว่า The Haute Autorite ขึ้นแทนเพื่อเป็นองค์กรสูงสุดที่มากำกับดูแลเกี่ยวกับการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์มีหน้าที่ในการแต่งตั้งผู้บริหารสถานีต่างๆ และให้ใบอนุญาตแก่สถานีท้องถิ่น ต่อมาใน ค.ศ. 1986 ได้มีกฎหมายออกมายกเลิกระบบผูกขาดของรัฐ และจัดตั้ง The Commission Nationale de la Communication et des Liberte's (CNCL) ขึ้นมาแทน The Haute Autorite มีอำนาจหน้าที่กว้างขวางทั้งในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ในส่วนของกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์นั้น มีอำนาจในการออกใบอนุญาตแก่สถานีวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ทั้งหมดพร้อมทั้งกำกับดูแล มีการแปรรูปกิจการของรัฐให้เป็นเอกชน CNCL ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องของการออกใบอนุญาตโดย

ไม่ยุติธรรมเป็นอย่างมาก ในปี ค.ศ. 1989 ได้มีการจัดตั้งสภาสูงสุดแห่งกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์หรือ CSA ขึ้นมาแทน โดย CSA มีอำนาจหน้าที่สำคัญด้วยกัน 6 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก แต่งตั้งผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ และสถานีวิทยุทุกภูมิภาค และคณะกรรมการบริหาร

ประการที่สอง ออกใบอนุญาตสำหรับประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์โดยวิธีการแข่งขันอย่างเท่าเทียมกัน

ประการที่สาม ออกกฎระเบียบทั้งในทางเทคนิค ในเรื่องมาตรฐานรายการ และโฆษณา
 ประการที่สี่ ให้ข้อเสนอแนะกับรัฐบาลเวลาที่เสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์

ประการที่ห้า ควบคุมตรวจสอบการออกอากาศของรายการ

ประการสุดท้าย ลงโทษผู้ประกอบการกรณีที่ละเมิดเงื่อนไขในใบอนุญาต และทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบกิจการ⁴⁰

3.3.5 การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

3.3.5.1 พัฒนาการของการคุ้มครองสิทธิส่วนตัว

หลังจากการปฏิวัติใหญ่ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม ค.ศ. 1798 สมัชชาแห่งชาติของสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้มีการประกาศใช้ “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิของมนุษย์และพลเมือง (Declaration des Droits de l’Homme et du citoyen)” โดยมีเนื้อหาในการรับรองสิทธิของประชาชนว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาโดยมีความเป็นอิสระ และสิทธิเท่าเทียมกัน สิทธิดังกล่าวก็คือสิทธิในเสรีภาพ ในทรัพย์สิน ความปลอดภัย การต่อต้านข่มขู่ และรับรองสิทธิให้ประชาชนที่มีชื่อเสียงจนกระทั่งกลายมาเป็นแม่บทในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในปัจจุบันอีกด้วย

ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ก็ได้ปรากฏว่ามีการรับรองสิทธิส่วนบุคคล (The Rights to Privacy) ไว้ในปฏิญญาดังกล่าวด้วย แต่เนื่องจากปฏิญญาดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดผลผูกพันทางกฎหมายแก่รัฐสมาชิก ประกอบกับการที่รื้อให้องค์การสหประชาชาติออกกฎบัตรประชาชาติ หรือกติการะหว่างประเทศมาบังคับใช้อาจจะต้องใช้เวลานาน และไม่สอดคล้องกับสภาพสังคม และวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกทั้งหมด ดังนั้นในส่วนของประเทศในยุโรป จึงได้มีการรวมตัวกันในส่วนภูมิภาค ในรูปแบบของสภายุโรป ทั้งนี้เพราะมีความคล้ายคลึงกันในด้านภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และผลประโยชน์ใกล้ชิดกันมากกว่าการดำเนินกิจกรรมโดยอ้อมเป็นการสะดวก และมีประสิทธิภาพมากกว่า ทั้งนี้การรวมตัว

⁴⁰ วิทวัส อรรถนชัย. อ่างแล้วเชิงอรรถ 32. หน้า 90-92.

นี้เพื่อนำแนวทาง หรือหลักการในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมาปฏิบัติร่วมกันภายในรัฐสมาชิกให้เกิดผลผูกพันทางกฎหมายได้อย่างชัดเจนและเป็นจริงในทางปฏิบัติ

หลังจากนั้นได้มีการร่วมมือกันของสภายุโรปในการให้การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยได้จัดทำอนุสัญญายุโรปเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (The European Convention on Hum Rights) ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 3 กันยายน ค.ศ. 1953 ซึ่งในอนุสัญญาดังกล่าวก็ปรากฏว่ามีการรับรองสิทธิส่วนบุคคลเอาไว้ในมาตรา 8 ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิได้รับความเคารพในสิทธิส่วนตัว ชีวิตครอบครัวในเคหสถานและการสื่อสาร” ซึ่งสอดคล้องกับการรับรองสิทธิส่วนตัวของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ และนอกจากการบัญญัติรับรองสิทธิส่วนตัวไว้ในอนุสัญญายุโรปเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (The European Convention on Human Rights) สภายุโรปยังสร้างเครื่องมือในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ได้การคุ้มครองตามอนุสัญญายุโรปเอาไว้ด้วย โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการรัฐมนตรีแห่งยุโรป และศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปทั้งนี้เพื่อรับการร้องเรียน และพิจารณาคดีอันเกิดจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองในอนุสัญญาดังกล่าว

ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป (Council of Europe) นี้มีเขตอำนาจครอบคลุมไปยังทุกรัฐภาคีของสภายุโรป ดังนั้นสาธารณรัฐฝรั่งเศสซึ่งเป็นรัฐภาคีก็ต้องอยู่ภายใต้เขตอำนาจศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปนี้ด้วย โดยที่การพิจารณาว่าจะรับคำร้องทุกข์ หรือไม่นั้นอยู่บนเงื่อนไขด้วยกัน 4 ประการ⁴¹

ประการที่หนึ่ง มีการละเมิดสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองตามอนุสัญญายุโรปเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (The European Convention on Human Rights)

ประการที่สอง ผู้ร้องเรียนต้องเป็นเหยื่อจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

ประการที่สาม ไม่มีวิธีการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพภายในรัฐ

ประการที่สี่ การร้องเรียนได้ทำขึ้นภายใน 6 เดือนหลังจากไม่มีวิธีการเยียวยาภายในประเทศ

สิทธิส่วนตัว จัดว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน หรือสิทธิมนุษยชน จากหลักการในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในทางสากลดังกล่าวมานี้ สิทธิส่วนบุคคลย่อมต้องได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเหล่านี้ด้วย และสาธารณรัฐฝรั่งเศสในฐานะภาคีขององค์การสหประชาชาติก็ยอมรับหลักการในการคุ้มครองสิทธิส่วนตัวทั้งตามหลักการในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และหลักการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในอนุสัญญายุโรป รวมทั้งยอมรับในเขตอำนาจของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป ซึ่งจะเห็นได้จากมีคดีละเมิดสิทธิส่วนตัวที่เกิดขึ้นในสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้ถูก

⁴¹ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2549). *ความเข้าใจในสิทธิมนุษยชน คู่มือการศึกษาสิทธิมนุษยชน*. หน้า 41.

ร้องเรียนไปยังศาลสิทธิมนุษยชนด้วย และนอกจากการยอมรับในการคุ้มครองสิทธิส่วนตัวตามหลักการระหว่างประเทศแล้ว สิทธิส่วนตัวก็ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายภายใน สาธารณรัฐฝรั่งเศสด้วย ซึ่งแม้ว่าเดิมสิทธิดังกล่าวนั้นจะไม่ถูกระบุไว้อย่างเป็นการเฉพาะเจาะจงในรัฐธรรมนูญ แต่สภารัฐธรรมนูญ ได้ตัดสินเรื่องสิทธิส่วนตัวโดยอาศัยสิทธิตามรัฐธรรมนูญในการมีสิทธิใดๆ ภายใต้สิทธิเสรีภาพทั้งหมด โดยอ้างอิงว่าที่มาของสิทธิส่วนตัวดังกล่าว คือ อนุสัญญายุโรปเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และหลักกฎหมายทั่วไป ซึ่งศาลปกครองได้นำมาปรับใช้แล้ว ต่อมาปรากฏว่า สิทธิส่วนตัวก็ได้รับรองเอาไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญตั้งแต่วันที่ 17 กรกฎาคม ค.ศ. 1970 และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในปี ค.ศ. 1970 ก็ได้มีการเพิ่มเติมหลักในเรื่องของสิทธิส่วนตัวเข้าไปในมาตรา 9 บัญญัติไว้ว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเคารพในชีวิตส่วนตัว” และยังได้มีการกำหนดความรับผิดชอบในการละเมิดสิทธิส่วนตัวทั้งทางแพ่งและทางอาญาไว้ด้วย

3.3.5.2 ความหมายของสิทธิส่วนตัว

เนื่องจากไม่มีการให้คำจำกัดความของคำว่า “ชีวิตส่วนตัว” เอาไว้อย่างชัดเจนดังนั้น จึงต้องเป็นหน้าที่ของศาลที่จะกำหนดว่าชีวิตส่วนตัวนั้นคืออะไร ซึ่งกรณีนี้ศาลได้เคยตัดสินไว้ว่า ชีวิตส่วนตัวของบุคคลนั้นให้หมายความรวมถึงชีวิตรัก มิตรภาพ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว กิจกรรมสันตนาการ ความคิดเห็นทางการเมือง แรงงาน การนับถือศาสนา และสุขภาพ⁴² ซึ่งโดยหลักแล้วสิทธิส่วนตัวนี้ได้รับรองให้แก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน โดยไม่คำนึงถึงชนชั้น ชาติกำเนิด ยศถาบรรดาศักดิ์ ดังนั้นเมื่อมีการเผยแพร่รูปภาพ และข้อมูลส่วนตัวของบุคคลโดยปราศจากการยินยอมอย่างชัดแจ้งจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้เสียหายก็สามารถที่จะโต้แย้งการกระทำดังกล่าวได้สำหรับช่องโหว่ของการคุ้มครองสิทธิส่วนตัวตามกฎหมายในสาธารณรัฐฝรั่งเศส นั้นไม่ได้อยู่ในกระบวนการคุ้มครองสิทธิส่วนตัวจากการถูกเผยแพร่ข้อมูลซึ่งอาจทำโดยการละเมิดสิทธิส่วนตัวแต่ยังไม่ได้เอาออกมาเผยแพร่

แนวความคิดเสรีภาพส่วนบุคคลนั้นตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าทุกคนมีขอบเขตกิจกรรมส่วนตัวเฉพาะตัว และมีอำนาจที่จะห้ามบุคคลอื่นเข้ามาล่วงล้ำขอบเขตกิจกรรมส่วนตัวดังกล่าว เสรีภาพในชีวิตส่วนบุคคลนั้นได้รับการปกป้องโดยมาตรา 8 ของ อนุสัญญายุโรปว่าด้วยการปกป้องสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1950 และมาตรา 17 ของกติกาโอเน็ตีเยง ค.ศ.1966 ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของพลเมืองและการเมือง ส่วนในสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้นได้ให้การรับรองสิทธิเสรีภาพในชีวิตส่วนบุคคลโดยรัฐธรรมนูญตั้งแต่วันที่ 17 กรกฎาคม ค.ศ.1970 และปรากฏต่อมาในมาตรา 9

⁴² บัญญาพันธ์ นรณี. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 20. หน้า 68.

ของประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ในส่วนของเสรีภาพส่วนบุคคลนั้นประกอบไปด้วยเสรีภาพที่สำคัญๆ ดังนี้⁴³

ประการที่หนึ่ง เสรีภาพในที่อยู่อาศัย (la liberte du domicile)

เสรีภาพในที่อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยนั้นมีความเชื่อมโยงกับกฎหมายที่คงมีอยู่ระหว่างบุคคลกับที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่นเนื่องมาจากความสำคัญในเรื่องกรรมสิทธิ์ของบุคคลที่มีอยู่เหนือตัวทรัพย์สินนั้น ดังนั้นที่อยู่อาศัยของบุคคลซึ่งเป็นที่อยู่ของครอบครัวนั้นจึงต้องได้รับการป้องกันแต่อย่างไรก็ตามในบางสมัยบางเวลาที่ไม่ได้มีการเคารพต่อเสรีภาพในที่อยู่อาศัยดังกล่าว อันเนื่องมาจากสถานการณ์สงคราม การยึดครองประเทศ การยึดทรัพย์สิน การบุกกรุก การโจมตี การปล้นสดมภ์ การทำลายล้าง เป็นต้น การเคารพเสรีภาพในที่อยู่อาศัยนั้นประกอบไปด้วยสองแนวความคิดคือ แนวความคิดในการเลือกอย่างอิสระและแนวความคิดการละเมิดมิได้ในที่อยู่อาศัย

แนวความคิดในการเลือกอย่างอิสระ ที่อยู่อาศัยนั้นไม่ใช่เป็นเพียงแต่สถานที่หลักของบุคคลที่อาศัยอยู่เท่านั้น และได้ประโยชน์จากการที่กฎหมายปกป้องคุ้มครองเท่านั้น แต่แม้เป็นสถานที่อาศัยอยู่ชั่วคราวก็ย่อมได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายเช่นเดียวกัน ดังนั้นบุคคลที่อาศัยในที่อยู่อาศัยต่างก็มีเสรีภาพ มีอิสระที่จะเลือก และอิสระที่จะเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยของตนเองได้ นอกจากนี้ยังมีอิสระที่จะใช้ที่อยู่อาศัยของเขาเองอย่างไรก็ได้ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่ว่าต้องไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับเพื่อนบ้าน ต้องไม่สร้างอันตราย และไม่สร้างความไม่ถูกสุขลักษณะให้เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการใช้สิทธิในเคหสถานของตนเอง ดังนั้นการใช้อิสระของตนในเคหสถานนั้นต้องเคารพต่อกฎเกณฑ์ทางบ้านเมือง มิเช่นนั้นตำรวจทางปกครองก็จะเข้ามาแทรกแซงการใช้เสรีภาพในเคหสถานดังกล่าวได้เพราะเป็นถือว่าเป็นสร้างความเดือดร้อนให้แก่เพื่อนบ้านรอบข้างได้ เช่น เปิดวิทยุโทรทัศน์เสียงดังมากในเคหสถานของตนจนทำให้เพื่อนบ้านไม่สามารถพักผ่อนในยามค่ำคืนได้ หรือการเดินรดไฟฟ้ารอบบ้านของตนพร้อมทั้งปล่อยกระแสไฟฟ้าจนก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นได้ เป็นต้น

นอกจากนี้กฎหมายแพ่งฝรั่งเศสยังให้สิทธิแก่เจ้าของบ้านไล่ผู้เช่าบ้านออกจากบ้านเช่าได้ ถ้าพบว่าผู้เช่าบ้านนั้นใช้บ้านผิดวัตถุประสงค์ของการเช่า เช่น ใช้บ้านให้เป็นสถานที่ทำการค้าประเวณี เป็นต้น

แนวความคิดการละเมิดมิได้ในที่อยู่อาศัย กฎหมายของบ้านเมืองได้สร้างหลักในเรื่องดังกล่าวไว้เลยว่า ห้ามบุคคลทุกคนที่จะเข้าไปในเคหสถานของบุคคลอื่นโดยปราศจากความ

⁴³ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2548). *เสรีภาพทางกายภาพตามแนวคิดทางกฎหมายของฝรั่งเศส*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=670> [2562, 2 สิงหาคม].

ยินยอมของผู้ที่เป็นเจ้าของเคหสถานหรือ ผู้ที่ครอบครองเคหสถานนั้นอยู่ ในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่เข้าไปในเคหสถานของคนอื่นนั้นรวมถึงผู้ที่ให้เข้าบ้านของตนแก่ผู้เช่าด้วย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้แทนจากทางการแล้วก็มีขอยกเว้นในเรื่องดังกล่าวคือ ถ้ามีความจำเป็นต้องเข้าไปตรวจสอบหาหลักฐานในบ้านของผู้ที่ต้องสงสัยในคดีหนึ่ง และมีหมายค้นมาด้วย โดยหลักการแล้วการละเมิดมิได้ในเคหสถานนั้น ในช่วงเวลากลางคืนนั้นถือว่าเป็นการห้าม ยกเว้นแต่ในกรณีเพื่อความมั่นคงของรัฐ ในภาวะวิกฤตของรัฐ เป็นต้น แต่ถ้าเป็นในเวลากลางวันแล้วก็สามารถทำได้แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประการที่สอง สิทธิในความลับ(Le droit au secret)

สิทธิในความลับ หรือความลับในวิชาชีพนั้นเป็นรูปแบบหนึ่งของการเคารพในชีวิตส่วนบุคคล บุคคลบางประเภทอาจจะเป็นเพราะความเต็มใจของผู้มีส่วนได้เสีย หรืออาจโดยอำนาจแห่งกฎหมายนำบุคคลนั้น ไปสู่การรับรู้สถานะที่เกี่ยวข้องกับชีวิตส่วนบุคคลของคนอื่นๆ โดยวิชาชีพของบุคคลนั้นเอง เช่น นายแพทย์ ทนายความ เป็นต้น ในส่วนของนายแพทย์นั้นจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป็นผู้ที่รู้ประวัติการรักษา และความเจ็บป่วยของคนไข้เป็นอย่างดี ทนายความก็เช่นกันก็จะรู้ถึงข้อมูลส่วนตัวทางด้านทรัพย์สิน และทางด้านครอบครัวของลูกความของตนเองเป็นอย่างดีเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานของรัฐที่เก็บข้อมูลของประชาชนส่วนบุคคลไว้ในหลายหน่วยงานที่แตกต่างกันไป เช่น ในเรื่องสุขภาพก็ได้แก่ ฝ่ายงานบริหารของโรงพยาบาล ในเรื่องสินทรัพย์ก็ได้แก่ ฝ่ายงานด้านภาษีของรัฐ และนอกจากนี้กระบวนการทางศาลและทางตำรวจก็เช่นกันที่สอบสวนบางเรื่องไปถึงขอบเขตของชีวิตส่วนบุคคล แต่อย่างไรก็ตามในทางตรงกันข้ามก็ยังมีหลักประกันในการคุ้มครองชีวิตส่วนบุคคลอยู่ คือ การเคารพต่อความลับในวิชาชีพซึ่งปรากฏในมาตรา 378 ของประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส การที่กฎหมายบังคับต้องเก็บข้อมูลของคนอื่นเป็นความลับโดยวิชาชีพนั้นยังรวมไปถึงการละเมิดเปิดเผยข้อมูลอีกด้วย รัฐบัญญัติลงวันที่ 17 กรกฎาคม ค.ศ.1978 รับรองสิทธิและเสรีภาพในการเข้าถึงเอกสารทางราชการแต่ไม่รวมถึงเอกสารที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลเพราะเห็นว่าถ้าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจะเป็นการทำร้ายต่อชีวิตส่วนบุคคลนั้น ดังนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงระมัดระวังเป็นอย่างมากในกรณีดังกล่าว ในปี ค.ศ.1995 ได้มีการตรารัฐบัญญัติลงวันที่ 21 มกราคม ค.ศ.1995 ในการป้องกันความลับของบุคคลต่อกล้องวิดีโอที่คอยติดตามฝ้าดู การที่จะใช้กล้องวิดีโอติดตั้งที่ใดเพื่อจับภาพเคลื่อนไหวของบุคคลนั้นถือเป็นการละเมิดต่อชีวิตส่วนบุคคลนั้น ดังนั้นการกระทำดังกล่าวไม่สามารถทำได้ ยกเว้นแต่ได้รับการอนุญาตจากที่ว่าการจังหวัดอย่างแจ้งชัดภายหลังจากที่ได้รับความเห็นจากคณะกรรมการภาค นอกจากนี้ยังมีการกำหนดเขตที่จะติดตั้งกล้องวิดีโอสอดส่อง เช่น ในสถานที่ทางเข้าของอาคาร สถานที่สาธารณะ หรือในสถานที่ที่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นสถานที่ที่เสี่ยงในการ

ที่จะเกิดอาชญากรรม การที่กฎหมายกำหนดครอบงำดังกล่าวจะเห็นได้ว่าค่อนข้างกว้างมาก และก่อให้เกิดการกังวลใจในเรื่องดังกล่าว ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดต่อไปว่าการติดตั้งกล้องนั้น จะสอดส่องฝ้าคุได้แต่ภายนอกเท่านั้นไม่สามารถติดตั้งสอดส่องเข้าไปถึงภายในด้วย และยังห้ามต่อไปว่าภาพที่อัด หรือถ่ายเก็บไว้ได้นั้นสามารถเก็บรักษาไม่เกินกว่า 1 เดือน ยกเว้นแต่ในกรณี มีการดำเนินคดีทางศาล และนอกจากนี้ให้สิทธิแก่ทุกคนที่เกี่ยวข้องในการรับรู้ถึงการบันทึกภาพ โดยวิธีโอดังกล่าวเพื่อการตรวจสอบ หรือการทำลาย ดังนั้นสิทธิในความลับดังกล่าวจึงได้รับการ ปกป้อง เพราะว่าศาลไม่เพียงแต่เยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดสิทธิดังกล่าวเท่านั้น แต่ยังขัดขวาง หรือหยุดการกระทำดังกล่าวได้อีกด้วย ปัจจุบันแต่ละคนสามารถบอกเลิกที่จะเก็บ รักษาความลับบางอันที่เกี่ยวข้องกับชีวิตส่วนบุคคลนั้นได้ในกรณีที่การเปิดเผยดังกล่าวไม่เกิดการ กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ในอดีตนั้นความลับในครอบครัว ความลับใน ฐานะทางการเงินนั้นถือว่าเป็นความลับส่วนบุคคลที่ได้รับการปกป้อง ถ้ามีการเปิดเผยในเรื่อง ดังกล่าวผู้เปิดเผยก็จะได้รับการลงโทษ แต่ต่อมาภายหลังในช่วงปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมานั้น ศาลฝรั่งเศสได้ยอมรับในการเปิดเผยเรื่องดังกล่าวนี้ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า 1. บทความนั้นเขียนโดย นักหนังสือพิมพ์โดยอาชีพ 2. มีวัตถุประสงค์เป็นการให้ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ 3. ข้อความดังกล่าว นั้นถูกต้องตามกฎหมาย 4. การพิมพ์เผยแพร่ดังกล่าวไม่ใช่เป็นการกระทำเพื่อให้เกิดความฉาวโฉ่ ขึ้น อย่างไรก็ตามตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสประกาศอย่างแข็งขันในการปฏิเสธว่าสิทธิดังกล่าว มีคุณค่าเทียบเท่ากับรัฐธรรมนูญ โดยเห็นว่ามีความเทียบเท่ากับกฎหมายที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ลักษณะดังกล่าวเป็นการนำแนวความคิดของพวกอเมริกันเข้ามาในสังคมฝรั่งเศสซึ่งเป็นการ ไม่เคารพต่อสิทธิเสรีภาพที่ได้รับการรับรองไว้

ประการที่สาม สิทธิในการละเมิดไม่ได้ในการติดต่อสื่อสาร (le droit a l'inviolabilite des correspondances)

สิทธิในการละเมิดไม่ได้ในการติดต่อสื่อสาร หลักการเคารพต่อสิทธิของบุคคล ในการติดต่อสื่อสารนั้นเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักสากล เพราะการละเมิดต่อสิทธิ ดังกล่าวถือเป็นการละเมิดต่อสิทธิของปัจเจกชนที่จะแลกเปลี่ยนความคิดหรือ อความรู้สึกรู้สึกที่ เป็นความลับโดยทางติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ในเรื่องดังกล่าวมีอยู่สองกรณีคือ การคุ้มครอง ความลับของจดหมายและการคุ้มครองการสื่อสารทางโทรศัพท์ การละเมิดไม่ได้ในการ ติดต่อสื่อสารดังกล่าวได้รับการรับรองครั้งแรกในคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ค.ศ. 1789 ในมาตรา 10 และ 11 ซึ่งมาตรา 10 บัญญัติดังนี้ "บุคคลย่อมไม่ต้องหวงเกรงสิ่งใดในการแสดงความคิดเห็น แม้จะเป็นเรื่องทางศาสนาก็ตาม ถ้าการแสดงออกนั้นไม่กระทบกระเทือนความสงบ เรียบร้อยที่กำหนดโดยกฎหมาย" ส่วนมาตรา 11 บัญญัติดังนี้ "การติดต่อสื่อสารกันทางความคิด

และความเห็นเป็นสิทธิที่มีค่าที่สุดประการหนึ่งของมนุษย์แต่ละคน พลเมืองแต่ละคนจึงอาจพูดเขียน พิมพ์โดยอิสระ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายกำหนดว่าสิ่งนั้นเป็นการใช้สิทธิโดยมิชอบ" จากทั้งสองมาตราดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้ร่างคำประกาศมีเจตนารมณ์ที่จะรับรองสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก การแสดงความคิดเห็นอันเป็นรากฐานการตีความขยายต่อมาจากภายหลังไปถึงเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารทางจดหมาย และทางโทรศัพท์ไปด้วย

ในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองความลับของจดหมายนั้น ฝรั่งเศสได้มีการยอมรับหลักการดังกล่าวในกฤษฎีกา ลงวันที่ 5 ธันวาคม ค.ศ.1789 ว่า “ความลับของจดหมายต้องได้รับการเคารพอย่างสม่ำเสมอ” และถัดมาในประมวลกฎหมายอาญา ค.ศ.1810 มาตรา 187 ก็ได้มีบทบัญญัติรับรองในเรื่องดังกล่าว และตามมาด้วยรัฐบัญญัติลงวันที่ 15 มิถุนายน ค.ศ.1922 ซึ่งขยายบทลงโทษไปถึงถึงเอกชน ปัจจุบันนี้บทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวปรากฏในมาตรา 226-15 และมาตรา 432-9 ของประมวลกฎหมายอาญา โดยมาตรา 226-15 บัญญัติว่า “การกระทำที่กระทำโดยความ ไร้ความไว้วางใจ โดยทุจริตที่เปิดเผย ยกเลิก ทำให้ล่าช้า หรือยับยั้งการติดต่อสื่อสารทางจดหมาย หรือกระทำไปไม่ถึงจุดหมายปลายทาง และส่งไปยังบุคคลอื่น หรือกระทำการโดยการหลอกลวงเพื่อให้ได้มาซึ่งจดหมาย บุคคลนั้นต้องโทษจำคุกหนึ่งปี และปรับเป็นเงินสามแสนฟรังก์” มาตราดังกล่าวใช้กับบุคคลทั่วไป แต่มาตรา 432-9 นั้นใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยบัญญัติว่า “การกระทำที่กระทำโดยผู้รับฝากซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ที่มีหน้าที่ในการบริการสาธารณะใช้อำนาจ และหน้าที่ออกคำสั่ง กระทำการ หรืออำนวยความสะดวกนอกเหนือที่กฎหมายกำหนดไว้โดยยับยั้ง ยกเลิก หรือเปิดจดหมายหรือเปิดเผยเนื้อหาของจดหมาย บุคคลดังกล่าวต้องโทษจำคุกสามปี และปรับเป็นเงินสามแสนฟรังก์”

ในบางครั้งก็เป็นการยากที่จะพิสูจน์ว่ามีการเปิดเผยเนื้อหาของจดหมายลับหรือไม่อย่างไร อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพราะเหตุที่ว่ามีการกระทำทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถอ่านเนื้อหาของจดหมายได้โดยไม่มีการทำลายเปิดของจดหมายแต่อย่างใด

ในส่วนที่เกี่ยวกับการป้องกัน และมาตรการลงโทษการดักฟังทางโทรศัพท์ในประเทศฝรั่งเศสได้เพิกเฉยการละเมิดในเรื่องดังกล่าวมาเป็นเวลานานอันเนื่องจากรัฐนั้นเองเป็นผู้กระทำการดังกล่าว จนกระทั่งในที่สุดฝ่ายนิติบัญญัติได้บัญญัติให้การยอมรับการละเมิดไม่ได้ในการติดต่อสื่อ

สารทางโทรศัพท์ในมาตรา 187 ของประมวลกฎหมายอาญาใน ค.ศ.1810 แต่ข้อยกเว้นดูเหมือนจะเป็นหลักมากกว่าซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปรามในทางอาญาในเรื่องดังกล่าว ผลก็คือมีการปฏิบัติการดักฟังทางโทรศัพท์โดยถูกกฎหมายโดยอ้างถึงความจำเป็นในเรื่องของการสอบสวน และแนวคำพิพากษาของศาลก็ได้ยอมรับหลักการดังกล่าว แม้ว่าจะไม่

บทบัญญัติหรือกฎเกณฑ์ให้อำนาจในเรื่องดังกล่าวไว้เลยก็ตาม ฝ่ายรัฐได้ปฏิเสธตลอดเวลาว่ามีการละเมิดโดยการดักฟังทางโทรศัพท์ ต่อมาในปี ค.ศ.1973 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการวุฒิสภาเพื่อศึกษาในเรื่องดังกล่าว และในปี ค.ศ.1974 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ทำข้อผูกมัดกำหนดขอบเขตการดักฟังทางโทรศัพท์เฉพาะในเรื่องความจำเป็นการปรามทางอาญา ความมั่นคงภายในและภายนอกของรัฐ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังปราศจากบทบัญญัติกฎหมายอย่างชัดเจนในเรื่องดังกล่าวทั้งในหลักการ ข้อยกเว้นและบทลงโทษซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล โดยเฉพาะปัญหาการดักฟังโทรศัพท์

ในปีค.ศ.1982 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการโดยประธานศาลสูงสุดเป็นประธาน ได้ทำการศึกษาถึงกรณีดังกล่าวโดยในรายงานการศึกษาได้เน้นถึงหลักการการห้ามดักฟังทางโทรศัพท์และข้อยกเว้นโดยชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการดักฟังโทรศัพท์โดยศาลกับการดักฟังโทรศัพท์โดยฝ่ายปกครองซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับฝ่ายปกครองนั้นจะกระทำได้ก็แต่ในกรณีเพื่อความมั่นคงภายใน และความมั่นคงภายนอกเท่านั้น โดยการยื่นยันโดยนายกรัฐมนตรีและภายใต้การควบคุมโดยคณะกรรมการ แต่รายงานการศึกษาดังกล่าวก็เป็นเพียงรายงานการศึกษาต่อไปหามีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมไม่ จนกระทั่งในปี ค.ศ.1990 ศาลประชาคมยุโรปได้ตัดสินว่ากฎหมายของฝรั่งเศสละเมิดต่อบทบัญญัติ มาตรา 8 ของ Convention européenne des Droits de l'Homme ที่บัญญัติว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิได้รับความเคารพในสิทธิชีวิตส่วนบุคคล ชีวิตครอบครัว ในเคหสถานและในการติดต่อสื่อสาร” ศาลประชาคมยุโรปได้ตัดสินว่ากฎหมายและคำวินิจฉัยของศาลฝรั่งเศสนั้นไม่ได้สนองตอบการดำรงอยู่ของความชอบด้วยกฎหมายของมาตรา 89 จากคำวินิจฉัยดังกล่าวของศาลประชาคมยุโรปทำให้ฝ่ายตุลาการของฝรั่งเศส ได้ยอมรับแนวคำวินิจฉัยดังกล่าวถดถอยจากนั้นฝ่ายนิติบัญญัติของฝรั่งเศสต้องมาทบทวนในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยปรับปรุงแก้ไขให้กฎหมายของฝรั่งเศสนั้นไม่ขัดกับกฎหมายดังกล่าวของประชาคมโดยมีการตรารัฐธรรมนูญตั้งแต่วันที่ 10 กรกฎาคม ค.ศ.1991 โดยกฎหมายดังกล่าวห้าม การดักฟังโทรศัพท์ของเอกชน สำหรับการดักฟังที่กระทำโดยหน่วยงานราชการนั้นได้แยกออก เป็นสองประเภทคือ ฝ่ายปกครองและฝ่ายศาล โดยฝ่ายปกครองจะดักฟังโทรศัพท์ได้ก็ต่อเมื่อนายกรัฐมนตรีได้เห็นชอบและผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการฯมีอำนาจเสนอต่อนายกรัฐมนตรีให้มีการดักฟังโทรศัพท์ได้ การดักฟังโทรศัพท์สามารถทำได้ในเรื่องเพื่อความมั่นคงของชาติหรือเป็นการป้องกันการก่อการร้าย

สำหรับการดักฟังโดยศาลนั้นสามารถกระทำได้เฉพาะในกรณีอาชญากรรมซึ่งขึ้นอยู่กับความหนักเบาของโทษ

ประการที่สี่ สิทธิในการปกป้องข้อมูล (le droit a la protection des informations nominatives)

สิทธิในการปกป้องข้อมูล แนวความคิดในการปกป้องข้อมูลข่าวสารในฝรั่งเศส ได้มีการพัฒนาขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 70 การละเมิดต่อข้อมูลข่าวสารถือว่าเป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคล ถึงแม้ว่าจะไม่มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงการปกป้องสิทธิในข้อมูลดังกล่าว แต่แนวคำวินิจฉัยของศาลก็ยอมรับถึงสิทธิในเรื่องดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามในที่สุดทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและประชาคมยุโรปก็เริ่มแทรกแซงในเรื่องดังกล่าว โดยประชาคมยุโรปได้ยอมรับสิทธิดังกล่าวใน Convention européenne pour la protection des personnes à l'égard du traitement automatisé des données à caractère personnel ลงวันที่ 28 มกราคม ค.ศ. 1981 ในอนุสัญญาดังกล่าวได้ยอมรับว่าทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตน และมีสิทธิได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องในกรณีที่มีข้อผิดพลาด หรือมีสิทธิให้ลบทิ้งเมื่อพบว่ามี การละเมิดของกฎหมาย นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาขึ้นเพื่อให้ความคิดเห็น และจัดทำบทบัญญัติเพื่อให้อนุสัญญาดังกล่าวมีผลใช้บังคับ

ในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายภายในนั้น ได้มีการตราบัญญัติลงวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 1978 เกี่ยวกับข้อมูล บัตรดัชนี และเสรีภาพแม้ว่ากฎหมายดังกล่าวจะมีมาก่อนอนุสัญญาปี 1981 ก็ตาม รัฐบัญญัติดังกล่าวก็ไม่ขัดแย้งกับอนุสัญญา รัฐบัญญัติดังกล่าวบัญญัติรับรองว่าข้อมูลมิเพื่อขึ้นการรับใช้พลเมืองแต่ละคน และต้องไม่ละเมิดต่อลักษณะของบุคคล สิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคลและเสรีภาพของปัจเจกชน หรือมหาชน สำหรับอนุสัญญานั้นได้บัญญัติถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลไว้สามประการคือ สิทธิที่จะเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง สิทธิที่จะได้รับการแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องในกรณีที่มีการผิดพลาด สิทธิที่จะได้รับการยกเลิกในกรณีที่มีการละเมิดโดยมิชอบด้วยกฎหมายต่อชีวิตส่วนบุคคล

รัฐบัญญัติลงวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 1978 ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เน้นไปยังเอกสารข้อมูลส่วนบุคคลและได้มีการก่อตั้ง คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารและเสรีภาพแห่งชาติ (Commission nationale de l'informatique et des libertés) ขึ้นเป็นคณะกรรมการอิสระไม่อยู่ใต้อำนาจขององค์กรใด ประกอบไปด้วยกรรมการ 17 คนมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี โดยมีกรรมการ 2 คน มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรรมการ 2 คน มาจากสมาชิกวุฒิสภา กรรมการ 2 คน มาจากสภาเศรษฐกิจและสังคม กรรมการ 2 คน มาจากศาลปกครองสูงสุด กรรมการ 2 คน มาจากศาลฎีกา กรรมการ 2 คน มาจากศาลการคลังและภาษี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน มาจากการแต่งตั้งโดยกฤษฎีกาจากการเสนอของประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร และกรรมการอีก 3 คนมาจากการแต่งตั้งโดยกฤษฎีกาของที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการ Cnil มีอำนาจหน้าที่หลักๆอยู่หลายประการด้วยกันดังนี้ ประการแรก รายงานการทำงานประจำปีต่อประธานาธิบดีสาธารณรัฐและต่อรัฐสภา ประการที่สองทำหน้าที่เป็นองค์กรที่ให้คำปรึกษาคำแนะนำ และความเห็นแก่บุคคลที่จัดการเอกสารข้อมูลโดยการเสนอให้มีการปฏิรูปทางกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ ประการที่สาม มีอำนาจในการตรากฎเกณฑ์ที่เป็นบรรทัดฐานที่ให้ความมั่นคงแก่ระบบในการจัดเก็บเอกสาร ประการที่สี่ มีอำนาจในการอนุญาต หรือปฏิเสธการจัดเก็บเอกสารที่เป็นอันตรายอย่างยิ่ง ประการที่ห้าอำนาจทั่วไปในการควบคุม เป็นต้น

ประการที่ห้า สิทธิในชีวิตครอบครัวที่เป็นปกติสุข (le droit a la vie familiale normale)

สิทธิในชีวิตครอบครัวที่เป็นปกติสุข สิทธิดังกล่าวถือเป็นมิติที่สำคัญของสิทธิส่วนบุคคลเนื่องจากการก่อตั้งครอบครัวถือว่าการก่อตั้งสถาบันหลักของสังคม ทางประเทศตะวันตก จึงให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวมาตั้งแต่เห็นจาก Convention européenne de sauvegarde des droits de l'Homme มาตรา 8 บัญญัติว่า “ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเคารพในชีวิตส่วนบุคคลและชีวิตครอบครัว” และในคำปรารภของรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส ค.ศ.1946 ได้บัญญัติรับรองเรื่องดังกล่าวด้วยว่า “ชาติยอมให้หลักประกันแก่ปัจเจกชนและครอบครัวของเขา ในอันที่จะดำเนินการที่จำเป็นเพื่อการพัฒนาของเขาเหล่านั้น” นอกจากนี้ศาลปกครองฝรั่งเศสยอมรับหลักการดังกล่าวว่าเป็นหลักกฎหมายทั่วไป และคณะตุลาการรัฐธรรมนูญยอมรับหลักการดังกล่าวว่ามีค่าเทียบเท่ารัฐธรรมนูญ การรับรองสิทธิดังกล่าวมีอยู่สามประการดังต่อไปนี้

ประการแรก สิทธิในการก่อตั้งครอบครัวซึ่ง หมายถึงสิทธิในการแต่งงาน สิทธิดังกล่าวปรากฏอยู่ใน Convention européenne de sauvegarde des droits de l'Homme มาตรา 12 บัญญัติว่า “เมื่อถึงวัยแห่งการแต่งงาน ชายและหญิงต่างมีสิทธิที่จะแต่งงานและสร้างครอบครัวตามกฎหมายแห่งชาติที่ให้อำนาจสิทธิดังกล่าว” ในประเทศฝรั่งเศสสิทธิในการแต่งงานนั้นปรากฏอยู่ในมาตรา 144 และมาตราอื่นๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งโดยกำหนดให้บุคคลที่บรรลุนิติภาวะสามารถแต่งงานได้ ดังนั้นบุคคลที่เป็นผู้เยาว์นั้นจึงไม่มีสิทธิดังกล่าวแต่สตรีที่เป็นผู้เยาว์สามารถแต่งงานได้นั้นอยู่ภายใต้เงื่อนไขสองประการต้องมีอายุ 15 ปีขึ้นไป และได้รับความยินยอมจากบิดาหรือมารดา นอกจากนี้มาตรา 147 ของประมวลกฎหมายแพ่งบัญญัติว่า “บุคคลไม่สามารถแต่งงานครั้งที่สองได้ถ้ายังไม่มีกรยกเลิกการแต่งงานครั้งแรก” มาตรา 175-2 ของประมวลกฎหมายแพ่งได้อนุญาตให้อัยการคัดค้านการแต่งงานที่เกิดจากการหลอกลวงได้ คู่สมรสสามารถคัดค้านโดยฟ้องต่อศาลชั้นต้นได้ แต่อัยการก็สามารถกลับไปทบทวนโดยเลื่อนออกไปได้อย่างมากไม่เกิน 1 เดือน เป็นต้น

ในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่ผ่าตัดแปลงเพศ ศาลประชาคมยุโรปได้ลงโทษรัฐที่ไม่อนุญาตให้เปลี่ยนแปลงฐานะบุคคลโดยถือว่าเป็นการละเมิดต่อมาตรา 8 ที่กล่าวมาข้างต้น เพราะถือว่าเป็นการปฏิเสธการเปลี่ยนแปลงการแปลงเพศเป็นการขัดขวางบุคคลแปลงเพศที่จะดำเนินชีวิตครอบครัวอย่างเป็นปกติสุข แต่จะปฏิเสธที่จะตัดสินว่าเป็นการละเมิดต่อมาตรา 12 เพราะมาตราดังกล่าวยอมรับการแต่งงานของชาย หญิงที่แท้จริงเท่านั้น

ในประเทศตะวันตก ศาลจะไม่ตีความคำว่า “ชาย” และ “หญิง” ให้หมายความรวมถึงบุคคลที่ได้ผ่าตัดแปลงเพศ และถึงแม้กฎหมายจะใช้คำว่า “บุคคล” แทนคำว่า “ชาย” และ “หญิง” ก็ตาม ศาลยังตีความคำว่า “บุคคล” ให้หมายถึงแต่เฉพาะ “ชายจริง” และ “หญิงแท้” เท่านั้น¹¹ ศาลสูงของฝรั่งเศสยังคงยึดหลักการดังกล่าวมาโดยตลอดในคำวินิจฉัยเกี่ยวกับบุคคลแปลงเพศ ดังนั้นในกรณีของบุคคลรักร่วมเพศที่จะแต่งงานกันอย่างถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ประเทศส่วนใหญ่ยังไม่ได้ให้การยอมรับในกรณีดังกล่าว

อย่างไรก็ตามในประเด็นดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นบุคคลแปลงเพศ หรือบุคคลรักร่วมเพศประสงค์จะแต่งงานตามกฎหมายนั้น มีผู้เห็นกันว่าน่าจะยอมรับให้มีการจดทะเบียนกันได้ตามกฎหมายที่มีใช่เป็นการแสดงถึงการจดทะเบียนสมรสแต่อาจเรียกว่าใบสำคัญแสดงฐานะการอยู่กินร่วมกันซึ่งควรมีรูปแบบการจดทะเบียนเฉพาะเพื่อหลีกเลี่ยงความหมายของคำว่าสมรสที่กฎหมายบัญญัติสำหรับผู้หญิงและผู้ชายเท่านั้นเพราะเห็นว่าการอยู่ร่วมกันของบุคคลในกลุ่มดังกล่าวเป็นเรื่องสิทธิมนุษยชน

ประเภทที่หนึ่ง สิทธิในการก่อตั้งสร้างครอบครัวน่าจะมีความหมายรวมไปถึงอย่างอื่นนอกจากการสมรสอีกด้วย เช่น การอยู่กินร่วมกัน และรวมไปถึงสถานะของการเป็นผู้ปกครองฝ่ายเดียว (single-parent) คือชายหม้ายหรือหญิงหม้ายเพียงฝ่ายเดียวที่เลี้ยงบุตร ศาลประชาคมยุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้ยืนยันถึงผลของมาตรา 8 ว่ามีผลบังคับรัฐสมาชิกที่จะต้องอนุญาตให้ปัจเจกชนไม่ว่าจะแต่งงานหรือไม่ก็ตามสามารถดำเนินชีวิตครอบครัวอย่างเป็นปกติสุขได้

ประเภทที่สอง สิทธิที่จะอาศัยอยู่กับครอบครัว สิทธิดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิของผู้ลี้ภัย พวกเขาอพยพถิ่นฐานเสียส่วนใหญ่ซึ่งเป็นปัญหาสำหรับประเทศทางตะวันตกเป็นอย่างมาก เพราะมีผู้อพยพเข้าประเทศในแถบยุโรป ตะวันตกมากมายโดยเฉพาะในประเทศฝรั่งเศส กฎหมายของฝรั่งเศสได้ยอมรับถึงสิทธิดังกล่าว เพราะเห็นว่าบุคคลมีสิทธิที่จะอยู่ร่วมกับครอบครัวซึ่งถือว่าเป็นสถาบันของสังคม และในขณะที่เดียวกันก็มีกลุ่มพวกต่อต้านคนต่างชาติที่อพยพเข้ามา กฎหมายของฝรั่งเศสถือว่าคนต่างชาติที่มีถิ่นที่อยู่ในฝรั่งเศสเป็นเวลาสองปีขึ้นไปย่อมมีสิทธิที่จะนำคู่ชีวิตและบุตรผู้เยาว์เข้ามาอยู่ในฝรั่งเศสได้เมื่อบุคคลนั้นมีที่อยู่ที่เหมาะสม

และมีรายได้เพียงพอที่จะยังชีพได้ แต่ตั้งแต่ปี ค.ศ.1993 เป็นต้นมา ชาวต่างชาติที่มีคู่ชีวิตหลายคน สามารถนำคู่ชีวิตของคนเข้ามาในฝรั่งเศสได้เพียงคนเดียวเท่านั้นซึ่งก่อนหน้านี้ไม่มีบทกฎหมายห้ามในเรื่องดังกล่าวไว้ ถ้ามีการหย่าเกิดขึ้น ตามมาตรา 287 ของประมวลกฎหมายแพ่ง ศาสนาจะเป็นผู้มอบหมายให้บุตรให้อยู่ภายใต้การปกครองดูแลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยส่วนใหญ่ของเวลาเลี้ยงดูแล้วจะตกได้แก่มารดา ส่วนเวลาที่เหลือสำหรับบิดาก็คือ ในช่วงพักร้อนหยุดท่อม และเวลาสุดสัปดาห์เท่านั้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในกรณีดังกล่าวสิทธิในการที่อาศัยอยู่กับครอบครัวนั้นได้แบ่งออกเป็นสองช่วงเวลา

ประเภทที่สาม สิทธิที่จะได้รับความเคารพในเรื่องความลับของครอบครัวเป็นสิทธิของบุคคลที่จะคัดค้านการสกัดกั้น หรือการเปิดเผยภาพลักษณ์ หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชีวิตครอบครัว มาตรา 9 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฝรั่งเศสได้บัญญัติให้มีการแก้ไขขัดขวาง หรือหยุดการละเมิดสิทธิดังกล่าว

ประการสุดท้าย สิทธิในชีวิตเรื่องเพศ(Le droit a la vie sexuelle)

สิทธิในชีวิตในเรื่องชีวิตเรื่องเพศนั้นอาจแบ่งได้ใน 2 ลักษณะ คือ สิทธิในเนื้อตัวร่างกาย เช่นในบุคลิกลักษณะของบุคคลที่เป็นบุคคลรักร่วมเพศ หรือการค้าขายเนื้อตัวร่างกายของตนเองเช่นโสเภณี และสิทธิที่จะรับรองความสัมพันธ์ทางเพศ คือสิทธิที่บุคคลจะมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ หรือแสดงความรักต่อกันไม่ว่าหญิงหรือชาย

3.3.5.3 การคุ้มครองสิทธิส่วนตัว

สาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นหนึ่งในหลายๆ ประเทศที่การละเมิดสิทธิส่วนตัวได้แพร่ขยายไปในวงกว้าง ทั้งนี้เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบกับหลักการที่ว่าประชาชนมีสิทธิที่จะรู้ อันเป็นสิทธิที่สอดคล้องกับหลักการในเรื่องของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นนี้ได้ถูกบัญญัติรับรองไว้ในมาตรา 11 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิของมนุษย์และพลเมือง 1789 (Declaration des Driots de l'Homme et du citoyen 1789) ว่า “เสรีภาพในการสื่อสารความคิดและความเห็น เป็นสิทธิที่มีค่าที่สุดประการหนึ่งของมนุษย์ โดยเหตุผลนี้ราษฎรทุกคนจึงมีสิทธิที่จะพูด เขียน พิมพ์ หรือโฆษณาโดยเสรี หากจะมีความรับผิดชอบเกิดขึ้นก็เฉพาะกรณีที่ใช้เสรีภาพดังกล่าวนั้นเกินสมควร ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”⁴⁴ ดังนั้นเมื่อสื่อมวลชนมีเสรีภาพดังกล่าวจึงใช้เสรีภาพในการเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี จนบางครั้งการนำเสนอข่าวนั้นไปกระทบกับเรื่องส่วนตัวของบุคคล หรือกระทบต่อสิทธิส่วนตัวของบุคคล ยิ่งโดยเฉพาะในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารนั้นไปกระทบกับเรื่องส่วนตัวของบุคคล หรือกระทบต่อสิทธิส่วนตัวของบุคคล ยิ่งโดยเฉพาะในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของ

⁴⁴ บุญจพาน์ นรติ. อ่างแล้ว ชิงอรรถที่ 20. หน้า 70-72.

บุคคลสาธารณะ หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงที่นับวันยังมีการรุดล้าความเป็นส่วนตัวโดยสื่อมวลชนมากขึ้น เนื่องจากข้อมูลในเรื่องราวของชีวิตส่วนตัวของบุคคลผู้มีชื่อเสียงนั้นเป็นเรื่องที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ ดังนั้นเมื่อมีการนำเสนอเรื่องราวเหล่านี้ เรื่องดังกล่าวก็จะกลายเป็นเรื่อง ที่ประชาชนต่างจับตามอง และให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นการสร้างประโยชน์ให้กับสื่อมวลชน ทำให้การนำเสนอข่าวสารอันเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลมิให้เห็นบ่อยขึ้น ทำให้เกิดประเด็นคำถามในการทำงานของสื่อมวลชนภายใต้เสรีภาพในการแสดงออกนี้ว่าควรมีจุดสมดุล หรือขอบเขตแห่งความพอดีระหว่างเสรีภาพในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามหลักทฤษฎีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเสรีภาพในข้อมูลข่าวสาร กับการปกป้องบุคคลผู้ตกเป็นข่าวจากความอยากรู้อยากเห็นของสาธารณชนที่มากเกินไปเพียงใด ทั้งนี้เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการละเมิดในสิทธิส่วนบุคคลของปัจเจกชน และสิทธิในรูปภาพ ของบุคคลสาธารณะผู้มีชื่อเสียงผู้ตกเป็นข่าว

ดังนั้นแนวคิดเรื่องการยอมรับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลจึงเริ่มแพร่หลายมากขึ้น ทำให้แนวทางการคุ้มครองสิทธิส่วนตัวในสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้นได้ปรากฏอยู่ทั้งในต้วบทกฎหมายและแนวบรรทัดฐานจากคำวินิจฉัยของศาล และเมื่อพิจารณาจากกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่มีอยู่ และใช้ในการคุ้มครองสิทธิส่วนตัวในปัจจุบันพบว่าสิทธิส่วนตัวได้มีการรับรอง และคุ้มครองโดยหลักกฎหมายตามกฎหมายแพ่งเช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศอื่น ๆ และนอกจากนั้นยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญาโดยเฉพาะกรณี ซึ่งกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิส่วนตัวเหล่านี้จะเป็นแนวทางให้ศาลในการชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิส่วนบุคคลกับสิทธิในการสื่อสาร เพราะเมื่อเป็นการกระทำอันเกิดจากสื่อมวลชนซึ่งใช้เสรีภาพ ย่อมส่งผลให้ศาลต้องคำนึง ถึงหลักเสรีภาพในการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร อันประกอบไปด้วยมาตรา 1 ของกฎหมาย การพิมพ์ ค.ศ. 1881 ที่รับรองความเป็นอิสระในการแพร่กระจายข่าวของการพิมพ์ และมาตรา 11 ปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง 1789 ซึ่งรับรองเสรีภาพในการสื่อสารของสื่อมวลชนเอาไว้ โดยหลักการนี้ก็ได้มีการบัญญัติเป็นหลักคุ้มครองเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญฝรั่งเศสว่าเป็นเสรีภาพ ขั้นพื้นฐานที่สามารถถูกเปลี่ยนแปลงโดยทำเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรเท่านั้น ดังนั้นเมื่อเกิดคดี ที่สื่อมวลชนใช้เสรีภาพในการสื่อสารมากเกินไป ขอบเขตฝ่ายตุลาการก็สามารถใช้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายอาญาเหล่านี้มากำหนดความรับผิดชอบของสื่อมวลชน ซึ่งทางด้านฝ่ายตุลาการนั้นก็พร้อมที่จะออกคำสั่งศาลเพื่อที่จะป้องกันการละเมิดความเป็นส่วนตัว และเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย แม้จะเป็นเรื่องการจำกัด หรือลดทอนเสรีภาพในการแสดงออกก็ตาม

3.3.6 กรอบจริยธรรมวิชาชีพ

Agence France-Presse (AFP) เป็นสำนักข่าวของสาธารณรัฐฝรั่งเศสซึ่งเป็นหนึ่งในบริษัทชั้นนำของโลก มีต้นกำเนิดใน agence havas ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1835 ในปารีสโดย Charles - Louis Havas เพื่อให้บริการข่าวสาร Agence France-Presse มีต้นกำเนิดใน Agence Havas ก่อตั้งขึ้นในปี 1835 ในปารีสโดย Charles-Louis Havas เป็นหน่วยงานในการรวบรวมและเผยแพร่ข่าวและเป็นที่ยอมรับทั่วโลกในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ในปี ค.ศ. 1994 กองทัพของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้เข้ายึดครองสาธารณรัฐฝรั่งเศสในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง สำนักข่าวถูกยึดครองโดยเจ้าหน้าที่ และเปลี่ยนชื่อเป็น "office français d'information" (สำนักงานข้อมูลฝรั่งเศส) มีเพียงบริษัท โฆษณาเอกชนที่ยังคงชื่อ Havas ในวันที่ 20 สิงหาคม ค.ศ. 1994 ขณะที่ กองกำลังพันธมิตรได้ย้ายไปปารีส กลุ่มนักข่าวได้เข้ายึดสำนักงานของ FIO และออกข่าวแรกส่งจากเมืองที่มีอิสรเสรีภายใต้ชื่อ Agence France-Presse ซึ่งก่อตั้งขึ้นในฐานะรัฐวิสาหกิจ AFP อุทิศตนเพื่อพัฒนาเครือข่ายผู้สื่อข่าวต่างประเทศ หนึ่งในนั้นคือนักข่าวชาวตะวันตกคนแรกที่รายงานการเสียชีวิตของผู้นำโซเวียต โจเซฟสตาลิน AFP ที่มีสถานะกึ่งทางการ รัฐสภาฝรั่งเศส ได้ออกกฎหมายกำหนดความเป็นอิสระของ AFP

Agence France Presse (AFP) ได้มีการกำหนดมาตรฐานการบรรณาธิการและแนวทางปฏิบัติของนักข่าวไว้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ข่าวสารที่น่าเสนอจะต้องถูกต้อง เป็นกลาง รวดเร็ว และโปร่งใส

ประการที่สอง จะต้องเป็นอิสระปราศจากอคติความลำเอียง หรืออิทธิพลจากภายนอก และไม่สามารถถูกบังคับให้ทำงานที่ขัดต่อความรู้สึกผิดชอบชั่วดี

ประการที่สาม จะต้องแสวงหาความจริง และไม่รายงานข้อมูลที่ไม่เหมาะสมตามที่ปรากฏแก่พวกเขา พวกเขาควรทำหายแหล่งที่มาของพวกเขา และถามข้อเท็จจริง

ประการที่หก จะต้องไม่ดัดแปลงเนื้อหา

ประการสุดท้าย จะต้องไม่ใช่ข้อมูลที่ได้รวบรวมมาเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว หรือใช้ตำแหน่งเพื่อผลประโยชน์ทางการเงิน